

Sari Laine

HOTELLI SOMMELON SAUNA- OSASTON UUDISTUS

80-luvun tunnelmaa kunnioittaen

Opinnäytetyö
Sisustusarkkitehtuuri ja kalustesuunnittelu

2019

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Sari Laine	Muotoilija (AMK)	Huhtikuu 2019
Opinnäytetyön nimi Hotelli Sommelon saunaosaston uudistus 80-lukua kunnioittaen		82 sivua 26 liitesivua
Toimeksiantaja Hotelli Sommelo, Salla Puhjo		
Ohjaaja Satu Hovitie, sisustusarkkitehti SIO		
Tiivistelmä Tässä opinnäytetyössä suunniteltiin vuonna 1982 rakennetun hotellin saunaosaston uudistus. Tavoitteena oli uudistaa tilat niin, että ne sopivat aikakauden rakennukseen, huomioiden myös käytettävyys sekä viihtyisyys. Suunnitelman pohjustukseksi työssä tutkittiin 1980-luvun saunojen ja kylpyhuoneiden sisustusta ja materiaaleja. Tutkimusongelmana työssä oli, ettei ollut valmista määrittelyä 1980-luvun kylpyhuoneiden sisustuksessa käytettyjen päällysteiden olennaisista piirteistä. Täten 1980-luvun sisustuksen piirteitä ei voinut soveltaa nykypäivään, ennen kuin tätä asiaa oli tutkittu. Työssä etsittiin vastauksia kysymykseen: Mitkä olivat ominaisia piirteitä 1980-luvun sauna- ja kylpytilojen sisustuksissa Suomessa? Alakysymyksenä oli: Mitä pintamateriaaleja ja värejä käyttämällä voidaan nykyaikaistaa tilat 1980-luvun tunnelmaa kunnioittaen? Kysymyksiin on pyritty vastaamaan tutustumalla referenssikohteisiin, tutkimalla ja analysoimalla aikakauden kylpyhuonekuvia ja artikkeleita, sekä haastatteleamalla asiantuntijoita. Erilaisia keinoja käyttämällä on haettu vahvistusta tulosten luotettavuudelle. Tutkimuksessa selvisi, että 1980-luvun kylpyhuonesisustuksella tavoiteltiin arjen ylellisyyttä. Sisustuksen pääpiirteisiin kuuluivat vaaleat sävyt, pienehköt laattakoot, vinyylipäällysteet sekä vaaleat puupinnat. Väreistä tärkeimpiä olivat valkoinen, pastelliset värisävyt sekä musta. 1980-luvun kylpyhuonesisustus oli tunnelmaltaan useimmiten rauhallinen, mutta saattoi olla myös voimakas, jopa dramaattinen. Saunat olivat yksinkertaisia ja verhotuja vaalealla puulla. Tulosten pohjalta laadittiin tilasuunnitelma hotellin saunaosastolle. Tilajakoihin suunniteltiin pieniä muutoksia, jotta tilat saataisi hyödynnettyä entistä paremmin. Pääosin suunnitelma koskee pintamateriaaleja ja kiinteää kalustusta. 1980-luvun piirteet otettiin huomioon uusien pintamateriaalien valinnassa. Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää jatkossa 1980-luvun rakennusten saneerauskohteiden suunnittelussa, kun halutaan kunnioittaa rakennuksen aikakautta. Tutkimuksella on arvoa myös Suomen rakennetun ympäristön historian kannalta, sillä aiempia tutkimuksia aiheesta ei juurikaan ole tehty.		
Asiasanat kylpyhuoneet, päällysteet, retro, saunat, sisustussuunnittelu, tyylikaudet		

Author (authors)	Degree	Time
Sari Laine	Bachelor of Culture and Arts	April 2019
Thesis title		82 pages 26 pages of appendices
Modernizing the sauna unit of Hotel Sommelo Respecting the 1980s		
Commissioned by		
Hotel Sommelo, Saila Puhjo		
Supervisor		
Satu Hovitie, Interior Architect SIO		
Abstract		
The objective of this thesis was to design an improvement of the sauna unit of a hotel built in 1982. The purpose was to reform the spaces so that they would still be suitable for the era of the building. Also, availability as well as cosiness needed to be taken in to account. This thesis also studies bathroom and sauna decors and surface materials in the 1980s. The research problem in this thesis was that there were no existing definitions regarding the essential features of the main interiors or surface materials in wet rooms in the 1980s. The main features could not be adjusted to the present day, without further studies on the subject. The thesis searched for answers to the question: What were the specific features of the 1980s sauna and bath space decors in Finland? More specifically, the thesis focused on establishing what kind of surface materials and colours can be used to modernise the spaces while respecting the ambiance of 1980s. In response to these questions, pictures and articles of bathrooms in interior design magazines from the 1980s were analysed and examined. In addition, interviews with experts were conducted, and references of different bath spaces with original decors were collected by visiting different locations. Because a variety of different research methods has been used, the results in this thesis are more reliable. The study showed that the 1980s bathroom décors aimed for everyday luxury. The main features in interiors contained light tones of colours, small tile sizes, vinyl coverings and light wood finishes. The most important colours were white, black and pastel tones of various colours. The atmospheres of bathroom decors were mostly calm, but could also be powerful, even dramatic. The saunas were simple and coated with light coloured wood. The design plan for the sauna unit was drawn up based of the results of this study. The space divisions were designed with small changes to achieve more benefits. Essentially the plan applies to the coatings and solid furniture. The typical features of the 1980s were taken into account in the new material selections. The results of this thesis can be utilised when designing future renovations in buildings built in the 1980s. The results can help respecting the age of the building. This study is also of value to the history of Finnish architecture, because there is little or no previous research on the subject.		
Keywords		
a public sauna, bathrooms, interior design, retro, stylistic period		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	9
2	AIHEALUE JA KOHDE	9
2.1	Aihealue.....	9
2.2	Hotelli Sommelo.....	10
2.2.1	Suunniteltavat tilat	11
2.2.2	Sommel on saunaosaston nykyiset pintamateriaalit	13
2.2.3	Suunnittelun tavoitteet	14
3	TUTKIMUS	15
3.1	Tutkimuksen lähtökohdat.....	15
3.2	Käsitekartta ja viitekehys	15
3.3	Tutkimuskysymykset.....	17
3.4	Tutkimusmenetelmät	17
3.4.1	Havainnointi	18
3.4.2	Haastattelut.....	19
3.4.3	Kuva-aineisto ja sisällönanalyysi	19
4	1980-LUVUN KYLPYHUONEET JA SAUNAT.....	23
4.1	Vedeneristys 1980-luvun rakennuksissa	23
4.2	Yleistä 1980-luvun sisustuksesta.....	25
4.2.1	Kylpyhuoneet	26
4.2.2	Kosteiden tilojen pintamateriaalit	27
4.2.3	Värit ja kuosit	30
4.2.4	Saunat	33
4.2.5	Allasosastot	36
4.2.6	Kalusteet ja varusteet	38
4.3	Referenssikohteet.....	39
4.3.1	Valtion vierastalo	40
4.3.2	Hilton Helsinki Kalastajatorppa	43

4.3.3	Original Sokos Hotel Lappee	45
4.3.4	Cirque de Saimaa-kylpylä	46
4.4	Referenssikohteiden analysointi	48
4.5	Päätelmät tutkimuksen tuloksista.....	50
4.6	Materiaalit ja värit: Soveltaminen nykyaikaan	51
5	SUUNNITTELU.....	53
5.1	Työhön vaikuttavat määräykset ja ohjeet.....	53
5.2	Suunnitteluprosessi	55
5.2.1	Tilajako ja rakenteet.....	55
5.2.2	Värimaailma.....	57
5.2.3	Sauna 1 ja sauna 2.....	58
5.2.4	Pesuhuoneet.....	60
5.2.5	Pukuhuoneet ja wc-tilat.....	61
5.2.6	Pomo	62
5.2.7	Allasosasto	65
5.2.8	Kabinetti Pölli	67
5.3	Kylpytarvikkeet.....	68
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	68
6.1	Tutkimuksen luotettavuus	68
6.2	Piirustukset	69
7	POHDINTA	70
	LÄHTEET.....	72

KUVALUETTELO

TAULUKKOLUETTELO

LIITTEET

Liite 1. Liiteluettelo

Liite 2. Puolistrukturoidun haastattelun runko

Liite 3. Teemahaastattelun runko

Liite 4. Luonnos, välivaiheen pohjapiirustus Sauna 1 ja Sauna 2

Liite 5. Luonnos, välivaiheen alustava osaleikkauspiirustus Sauna 2

Liite 6. Luonnos, alustava materiaali- ja värimaailma

Liitteet 7–12. Luonnos, välivaiheen materiaali- ja värimaailma

Liite 13. Asemapiirustus

Liite 14. Nykyinen leikkauspiirustus

Liite 15. Nykyinen pohjapiirustus

Liite 16. Pohjapiirustus

Liite 17. Kalustepohjapiirustus Sauna 1 ja Sauna 2

Liite 18. Osaleikkauspiirustus A–A Sauna 2

Liite 19. Kalustepohjapiirustus Sauna 3 Pomo, vaihtoehto 1

Liite 20. Kalustepohjapiirustus Sauna 3 Pomo, vaihtoehto 2

Liite 21. Kalusteprojektiopiirustus naulakkokaluste

Liite 22. Kalusteideat

Liite 23. Havainnekuvat 3D

Liite 24. Havainnekuvat 3D

KÄSITTEET

Juppi

1980-luvun määrittely menestyvästä pintaliittäjästä. Harrastuksiin kuului muun muassa purjelautailu, laskettelu, kuntosaleilla ja solariumissa käynti. (Standerskjöldt 2011, 102–105.)

Kaakelilaatta

Kaakeli on alle 1000°C lämpötilassa poltettu, kuivapuristettu, huokoinen ja lasitettu seinälaatta (RT 34-10997; SIT 41-610079).

Kasinotalous

Ennen näkemätön kasvukausi pankki- ja vakuutuslalla rahamarkkinoiden vapautuessa 1980-luvulla. Luottoa myönnettiin helposti, ja sen seurauksena Suomessa kulutus ja keinottelu kaikella mahdollisella oli suurta. Tämän seurauksena talous ylikuumeni ja Suomi syöksyi lamaan. (Standerskjöldt 2011, 102.)

Klinkkeri

Lasitettu tai lasittamaton keraaminen laatta, joka poltetaan noin 1100°C asteessa. Klinkkerit voivat olla pakkasenkestäviä ja soveltuvat tällöin myös ulkokäyttöön. (RT 34-10997; SIT 41-610079.)

Mosaikkilaatta

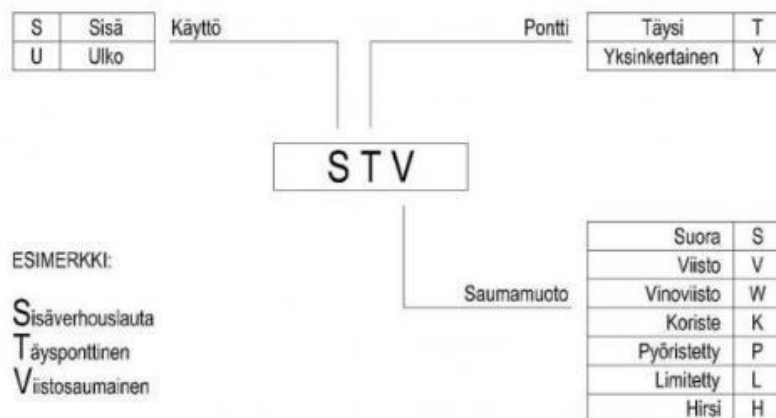
Korkeintaan 70 x 70 mm kokoinen kaakeli- tai klinkkerilaatta (RT 34-10997).

Paneeli

Ponttiliitoksella toisiinsa liitettäviä lautamaisia rakennustarvikkeita, joita käytetään seinien ja sisäkattojen verhouksissa (Kotimaisten kielten keskus ym., 2019).

Paneeliprofiilien kirjainyhdistelmien merkitykset

Nimike kuvaa paneelin profiilia eli poikkileikkauksena näkyvän pinnan muotoa. Muotohöylätyn laudan nimike muodostuu kuvan 1 mukaisesti. (Kotimaisten

Kuva 1. Paneeliprofiilien kirjainyhdistelmät (Puuinfo 2019)

kielten keskus ym., 2019; Puuinfo 2019).

Porcellanato eli sintrattu laatta

Porcellanatot ovat lujimpia laattoja. Ne on poltettu kuivatuksen jälkeen 1250°C asteessa sintraantumispisteeseen saakka, jolloin niistä tulee lähes imemättömiä (SIT 41-610079).

Punahonka

Yli 70-vuotias mäntypuu punaisin ja vaalein vaihtumin (Astala ym. 2013, 60).

Päällysteet

Jotakin asiaa päällystävä kerros. Millä jokin on päällystetty tai pinnoitettu, esimerkiksi laatta voi olla lattianpäällyste. (Kotimaisten kielten keskus ym., 2019.)

Restaurointi

Rakennuksen tai sen osan korjaamista kulttuurihistoriallisen arvon säilyttävällä tavalla. Restauroinnissa voidaan käyttää tarpeen mukaan konserveivia ja entistäviä menetelmiä. (Museovirasto).

Retro

Menneiden vuosikymmenten tyylejä jäljittelevä, niihin kuuluva tai niille ominainen (Kotimaisten kielten keskus ym., 2019).

1 JOHDANTO

Elämme aikaa, jolloin monet rakennukset ovat uudistuksen tarpeessa. Korjausrakentamisessa erityisesti märkätilojen remontti on kallista ja vaativaa. Siksi tilojen uudistus täytyy suunnitella niin, että ne kestävät aikaa sekä sopivat rakennuksen tyyliin. Kouvolan Kuusankoskella sijaitsevan Hotelli Sommelon tilava saunaosasto kaipaa uudistusta. Hotelli on rakennettu vuonna 1982. Uudistus on tarkoitus toteuttaa siten, että rakennusajan vaikutteita kunnioitetaan. Hotellin saunatilojen tulee palvella monenlaisia käyttäjiä. Kylpytilojen viihtyisyys ja tunnelma vaikuttavat siihen, millainen mielikuva hotellista asiakkaalle jää ja kuinka mielellään hän hotellia käyttää.

1980-luku oli nousukauden ja taloudellisen hyvinvoinnin aikaa (Standertskjöld 2011). Kylpyhuoneita ja saunoja arvostettiin eri tavalla kuin aiemmin. Kylpyhuoneiden sisustusta 1980-luvulla ei juurikaan ole tutkittu. Aikakausi on vielä niin lähellä nykyaikaa, ettei sitä ole mahdollisesti pidetty kiinnostavana tutkimuskohteena. 1980-luku on kuitenkin ollut murrosvaihetta kylpyhuoneiden osalta (Sundvik 2019). Nousukauden vaikutukset ja ennennäkemätön kuluttaminen tekevät vuosikymmenestä ainutlaatuisen. On mielenkiintoista perehtyä siihen, millä tavalla vauraus näkyi kylpyhuoneiden sisustuksissa. Tässä työssä tutustutaan aiheeseen tarkemmin. Tarkoituksena on määritellä 80-luvun kylpyhuoneiden ja saunojen pintamateriaalien tyypillisiä piirteitä. Tutkimuksen tuloksia sovelletaan Hotelli Sommelon saunaosaston suunnittelussa niin, että tiloista tulee nykyaikaiset, mutta rakennusajan vaikutteet säilyvät. Tämä on kiinnostavaa, koska olisi helpompaa suunnitella kokonaan välittämättä aikakauden tyylistä. 1980-luvun värimaailman ja materiaalien olennaisten piirteiden tulkinta on tärkeää historian tuntemusta. Tutkimuksen tuloksia voivat suunnittelijat hyödyntää myös tulevaisuudessa, sillä korjaamisen tarpeessa olevia 1980-luvun rakennuksia on paljon.

2 AIHEALUE JA KOHDE

2.1 Aihealue

1980-luvun rakennusten remonteissa olisi hyvä huomioida rakennuksen aikakausi ja tyyli. 1980-luvun märkätilojen sisustuksen ominaispiirteistä ei kuiten-

kaan löydy juurikaan tutkittua aineistoa. Tästä syystä tutkimuksessa käsitellään 80-luvulla kylpyhuoneissa ja saunoissa käytettyjen materiaalien värejä, ominaisuuksia ja yleisilmettä. Näitä tietoja voivat suunnittelualan toimijat hyödyntää jatkossakin.

2.2 Hotelli Sommelo

Kohteena on luonnonkauniilla paikalla, Kymijoen rannalla sijaitseva Hotelli Sommelo (kuva 2). Hotelli sijaitsee noin 7 kilometrin päässä Kouvolan keskustasta Kuusankoskella osoitteessa Pallokentäntie 2, 45700 Kouvola. Asemapiirustuksesta (kuva 3) näkyy, kuinka hotelli sijoittuu rantaan nähden.

Kuva 2. Hotelli sijaitsee Kymijoen rannalla (Avainhotellit 2019)

Hotellissa on 89 huonetta ja 170 vuodepaikkaa, juhla- sekä kokoustiloja isoille ryhmille, kolme saunaa pesu- ja pukutiloineen, sekä suurehko uima-allas. Allasosasto on merkitty sinisellä kuvaan 3. Sommelo kuuluu 1978 perustetun Setlive Oy:n omistamaan Avainhotellit-ketjuun. Avainhotelleilla on viisi hotellia eri paikkakunnilla Suomessa: Kouvolan lisäksi Lahdessa, Tampereella, Kaarinassa ja Äänekoskella. (Avainhotellit 2019). Hotellinjohtaja Saila

Puhjon mukaan asiakaskunta on suurimmaksi osaksi työmatkalaisia, sekä kesäaikaan perheitä.

2.2.1 Suunniteltavat tilat

Luonnonkauniilla paikalla olevaan hotelli Sommeloon tutustuttiin ensimmäisen kerran 13.12.2018. Saunaosastoa esitteli Salla Puhjo. Puhjo kertoi, että osa märkätiloista on jo päässyt huonoon kuntoon, ja uudistusta kaivataan. Toimeksianto koskee kolmea saunatilaa, joissa kaikissa on oma kylpyhuone, pukuhuone sekä wc-tila. Tilat on merkitty värikoodein allasosaston pohjakuvaan (4). Saunaosastolle kulku tapahtuu pitkää käytävää pitkin (harmaa alue kuvassa, sisäänkäynnit merkitty punaisella).

Sauna 1 (vihreä alue) on tällä hetkellä poissa käytöstä, koska se on tiloista huonokuntoisin. Sauna 2 (punainen alue) toimii naisten saunana ja Pomo

Kuva 3. Hotellin asemapiirustus (Kouvola rakennus- ja ympäristölautakunta 1982; muokannut Laine 2019)

Kuva 4. Suunniteltavat alueet värikoodein (Kouvolan rakennus- ja ympäristölautakunta 1982; muokannut Laine 2019)

(beige alue), saunoista suurin, toimii tällä hetkellä miesten saunana. Pomon pukuhuoneen yhteydessä on myös takahuone. Kaikista saunoista pääsee uima-allastilaan. Kuvakollaasissa 5 näkyy allastila, sauna 2 sekä Pomon pesuhuone, pukeutumistila sekä takahuone.

Kuvakollaasi 5. Tiloja Hotelli Sommelon saunaosastolla (Laine 2019)

Saunaosaston läheisyydessä on myös kokoustila Pölli (keltainen alue kuvassa 4, sivulla 6), joka kuuluu suunniteltavaan kokonaisuuteen. Suunnittelutyössä tulee ottaa huomioon, että asiakkaat käyttävät tiloja pääosin omatoimisesti, koska iltaisin paikalla ei ole henkilökuntaa.

2.2.2 Sommelon saunaosaston nykyiset pintamateriaalit

Pesuhuoneiden sekä wc-tilojen seinäpinnoissa on valkoista, kiiltävää 150 x 150 mm kaakelia vaalein saumoin. Pesuhuoneissa on kiinteät, laatoitetut allastasot. Saunojen seinät on verhottu 70 mm levein kuusipaneelein, lauteet ovat kuusta. Pukuhuoneiden seinä- ja kattopinnoissa on kapea mäntypaneeli-verhous sekä maalattua tiiliseinää (kuvakollaasit 5 ja 6).

Kuvakollaasi 6. Nykyisiä pintoja saunatilassa: Kuusipanelointi, seinäkaakeli, mäntypaneeli, maalattu tiiliseinä sekä lattiaklinkkereitä (Laine 2019)

Lattiaklinkkereitä on erilaisia. Struktuuripintaista klinkkeriä on käytetty saunojen ja pesuhuoneiden lattiapinnoissa sekä uima-altaan reunoilla eri kokoisina (100 x100 mm, 150 x 150 mm sekä 100 x 200 mm). Pukuhuoneiden lattiapäällysteenä on sileää, joko vaaleaa harmaanbeigeä 150 x 150 mm tai ruskeaa 200 x 200 mm laattaa. Ruskeaa laattaa on myös uima-allastilan lattiapinnoissa (kuvakollaasi 6).

2.2.3 Suunnittelun tavoitteet

Saunaosastosta halutaan viihtyisä, toimiva ja helposti huollettava. Tilojen tulee soveltua erilaisille käyttäjille, sillä ne ovat sekä asiakkaiden päivittäisessä käytössä että vuokrattavissa erilaisiin tilaisuuksiin. Saunaosaston tulee olla nykyaikainen muttei liian moderni, jotta tila sopii rakennuksen tyyliin. Tiloissa uusitaan rakenteita tarpeen mukaan, pintamateriaalit sekä kalustus. Tavoitteena on tehdä konseptisuunnitelma saunaosaston kunnostusta varten.

Tavoitteena on, että Sauna 1 toimii jatkossa miesten saunana, Sauna 2 jatkaa naisten saunana ja Pomo palaa edustussaunaksi. Uima-allas pysyy kaikkien käytössä. Sauna 1 on huonokuntoisuutensa vuoksi tärkein, se on tarkoitus korjata ensimmäisenä. Pomon takka- ja pukutilaosien tilajako suunnitellaan uudestaan. Takkahuoneeseen toivotaan muunneltavuutta, jotta se soveltuisi

sekä saunailtoihin että kokouskäyttöön. Kokoustila Pölly on tarkoitus muuttaa yhteisölliseen oleskelukäyttöön, joka palvelee hotellin asukkaita.

Työ on produktiivinen ja se painottuu puoliksi tutkimukseen ja puoliksi suunnittelusuuteen, tutkimusta hyödyntäen.

3 TUTKIMUS

3.1 Tutkimuksen lähtökohdat

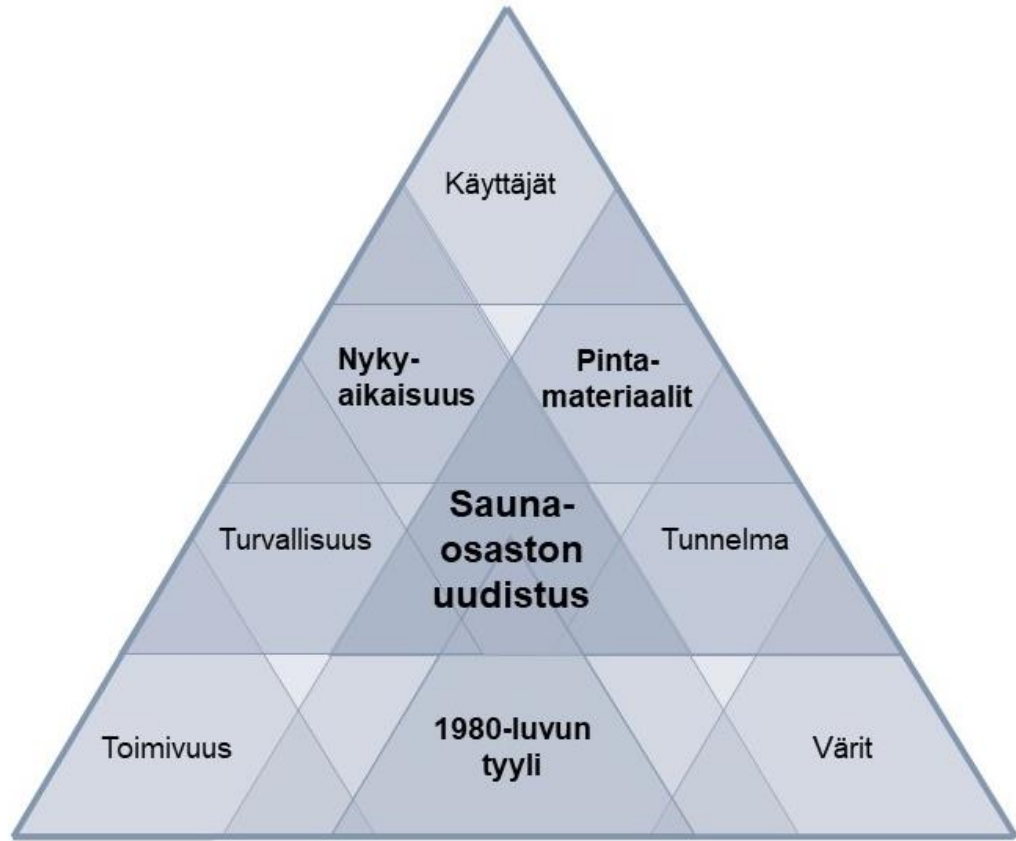
Aluksi etsittiin tutkimuksia ja kirjallisuutta liittyen 1980-luvun kylpyhuoneiden sisustuksiin. Aihetta käsitteleviä teoksia löytyi hyvin vähän. Elina Ständertskjöld ja Ulla Seppälä-Kavén käsittelevät lyhyesti aihetta sisustusta ja arkkitehtuuria käsittelevissä teoksissaan. Aihetta koskevaa opinnäytetyötä ei löytynyt, eikä myöskään 1980-luvun sisustusta koskevia tutkimuksia. Jotakin yhtenevää löytyy seuraavista opinnäytetöistä: Jani Lehtolan opinnäytetyössä Kokous- ja illanviettilojen sisustussuunnittelu suunnitellaan sauna- ja kokoustilojen uudistusta, rakennuksen aikakauden piirteitä ei erityisemmin huomioida (Lehtola, J. 2011). Pilvi Kujala tutki rakenteita eri aikakausilta opinnäytetyössään Asuinrakennusten kylpyhuoneet eri aikakausina ja niiden korjausmenetelmät. Pintamateriaaleja tässä työssä ei käsitellä. (Kujala, P. 2012). Mirja Nurmen opinnäytetyön aiheena oli Kylpyhuoneiden tunnelmallinen ja toiminnallinen tilasuunnittelu. Työssä suunnitellaan kolme erilaista kylpyhuonekonseptiä käyttäjäprofiilien mukaan putkiremontteja tekeväälle yritykselle.

Suomen Saunaseura Ry:n toiminnanjohtaja Mari Paavola kutsui tutustumaan Saunaseuran kirjastoon. Sieltä löytyi saunoihin liittyvää kirjallisuutta 1980-luvulta. Esimerkiksi Erkki Helamaan teoksessa tutkittiin kerrostalojen huoneisto-kohtaisia saunoja vuonna 1987.

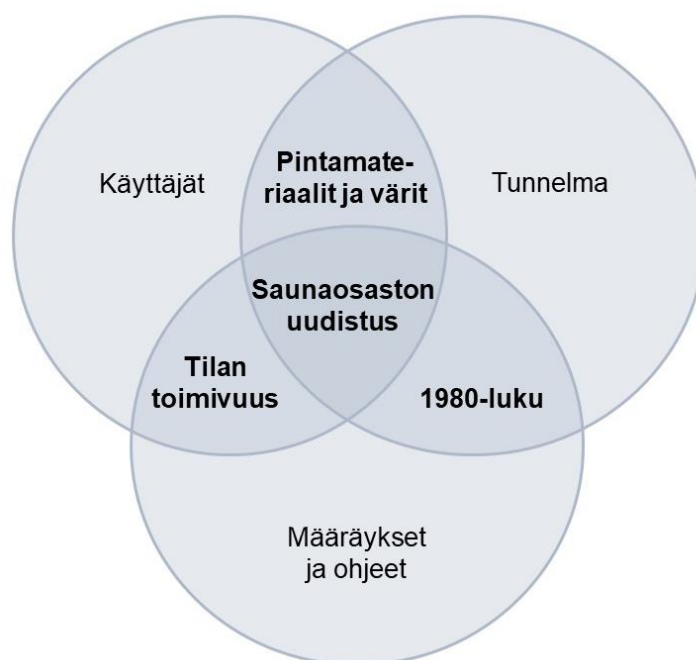
3.2 Käsitekartta ja viitekehys

Käsitekartta rajaa työtä (kuva 7). Seuraavat asiat on huomioitava tilan suunnittelussa: 1980-luvun tyyli tulee ottaa huomioon värien ja materiaalien osalta niin, että ne ovat silti nykyaikaisia. Nämä yhdessä luovat rakennuksen aika-kauteen sekä tähän päivään sopivan tunnelman. Materiaalivalinnat ja tilasuun-

nittelu vaikuttavat tilojen toimivuuteen ja turvallisuuteen. Tilojen on oltava hel-
posti huollettavia ja turvallisia käyttää. Silloin ne palvelevat parhaiten käyttäjiä;
sekä asiakkaita että henkilökuntaa.

Kuva 8. Käsitekartta (Laine, S. 2019)

Kuva 7. Viitekehys (Laine, S. 2019)

Tärkeimmät tutkittavat asiat ilmenevät viitekehyksestä (kuva 8). 1980-luvun kylpyhuoneiden ja saunojen sisustusmateriaalit, värit sekä tunnelman luomiseen vaikuttavat tekijät ovat ne, mihin tutkimuksessa keskitytään. Suunnitelmassa on tärkeää myös tilan toimivuuteen liittyvät tekijät. Käyttäjiä ovat sekä asiakkaat että hotellin työntekijät. Työssä tulee huomioida myös korjaustyötä koskevat määräykset ja ohjeet.

3.3 Tutkimuskysymykset

Tavoitteena on, että tilat sopivat uudistuksen jälkeenkin 1980-luvun rakennuksen tyyliin. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole restauroida tiloja, joten tuloksia sovelletaan tähän kohteeseen sopivalla tavalla.

Tutkimusongelmana on löytää keinot, joilla saunaosasto voidaan uudistaa kunnioittaen rakennuksen rakentamisaikakauden piirteitä. 1980-luvun sisustuksesta, varsinkin kylpyhuoneiden osalta, löytyy hyvin vähän tutkittua tietoa. Helsingin kaupunginmuseon tutkimuspäällikkö Minna Sarantola-Weiss oli samalla kannalla (puhelinhaastattelu 25.1.2019). Tästä syystä ei löytynyt määrittelyä siitä, mitkä elementit luovat 1980-luvun tunnelman ja millaisia päällysteitä on aikakaudella käytetty. Opinnäytetyön tutkimuskysymys on: Mitkä olivat ominaisia piirteitä 1980-luvun sauna- ja kylpytilojen sisustuksissa? Alakysymyksenä on: Mitä pintamateriaaleja ja värejä käyttämällä voidaan nykyaikaistaa tilat 1980-luvun tunnelmaa kunnioittaen? Tutkimuksen avulla pyritään vastaamaan näihin kysymyksiin.

3.4 Tutkimusmenetelmät

Tutkimuskysymystä lähestytään kvalitatiivisesti, induktiivisella otteella. Kvalitatiivinen tutkimus soveltuu parhaiten aiheeseen, koska siitä ei vielä ole teorioita eikä tutkimuksia, ja päämääränä on kuvata ja ymmärtää ajan sisustusilmiötä. Tarkoituksena on tulkita löydöksiä ja luoda niiden pohjalta teoria sisustuksen tärkeimmistä piirteistä (Kananen 2014, 17–18). Tutkimus tehdään aineistolähtöisesti, koska olemassa olevaa teoriaa aiheesta ei ole. Tutkimuksessa edetään yksittäisistä havainnoista yleisempiin väitteisiin, ja teoria rakennetaan aineiston pohjalta. (Eskola ym. 1998.)

Tutkimusmenetelmänä käytetään ilmiön ymmärtämisen ja tulosten varmistamisen vuoksi triangulaatiota eli monimenetelmällistä tutkimusotetta. Triangulaatiossa samaa ilmiötä tutkitaan eri menetelmin eri näkökulmista, pyrkien saamaan vahvistusta samalle tutkimustulokselle. Havainnoinnin tuloksena saatujen tietojen ja tulkintojen vahvistukseksi voidaan käyttää haastattelua. Mikäli eri lähteistä saadaan samankaltaisia tuloksia tai tukea ratkaisuun, lisää se ratkaisun luotettavuutta. Vaarana on tulosten ristiriitaisuus. (Kananen 2014, 120–121). Triangulaation keinoina käytetään havainnointia, haastattelua sekä sisällönanalyysia. Tutkimus on monilähteinen. Vastaus tutkimuskysymykseen pyritään löytämään näiden keinojen avulla. Tuloksia sovelletaan nykyaikaisten pintamateriaalien sekä kalusteiden suunnittelussa.

3.4.1 Havainnointi

Tutkimuksessa havainnoitiin kuvia, tekstiä sekä referenssikohteita. Historiallisen ilmiön tutkimus perustuu menneitä aikoja kuvaaviin dokumentteihin, joita havainnoidaan teknisesti (Kananen 2014, 64–66). Havaintoja yhdistetään, jotta aihetta voi tarkastella yleisemmällä tasolla. Ilmiöstä muodostetaan kokonaiskuva käytettävissä olevien johtolankojen avulla. (Alasuutari 2011, 237.) Referenssikohteita tarkastellaan suoran havainnoinnin avulla (Kananen 2014, 66).

Tutkimuksessa perehdyttiin 1980-lukua käsittelevään kirjallisuuteen sekä sisustuslehtien artikkeleihin. Eniten materiaalia löytyi Avotakka-lehdistä, Kodin Kuvalehdistä löytyi artikkeleita kylpyhuoneista vasta vuosikymmenen puolestavälistä. Lähdeaineistona käytettiin myös rakentamisohjeita ja oppaita, valokuvia yksityisasunnosta sekä Lahden Kivimaan Uimahallin rakennuspiirustuksia. Aihetta lähestyttiin teoreettisen viitekehyksen näkökulmasta.

Työssä tutustuttiin myös referenssikohteisiin: Kohteita ovat 1984 valmistunut, lähes alkuperäisessä asussa oleva Einari Teräsvirran suunnittelema Valtion vierastalo, sekä Lappeenrannassa sijaitseva, 1983 rakennettu Hotelli Lappee, joka on tyylikkäästi uudistettu. Näiden lisäksi tutustuttiin siihen, kuinka Hilton Helsinki Kalastajatorppa huomioi asiakkaitaan, sekä Cirque de Saimaa-kylpylään, joka edustaa tässä tutkimuksessa nykyaikaisia kylpytiloja.

3.4.2 Haastattelut

Tutkimushaastattelun päämääränä on selvittää tutkimustehtävä. Haastattelun tarkoituksena on kerätä tutkimusaineistoa, jota analysoidaan ja tulkitaan ratkaisun löytämisen vuoksi. Teemahaastattelussa keskustellaan ennalta määrätystä aiheesta, jossa haastateltava kertoo tutkittavasta ilmiöstä vapaasti. Teemahaastattelu edellyttää tutkijan ja haastateltavan fyysistä läsnäoloa. (Kananen 2014, 70–74). Haastattelun avulla etsitään kirjaamatonta asiantuntijätietoa.

Tutkimusosio aloitettiin haastattelemalla Minna Sarantola-Weiss:a 25.1.2019. Haastattelu oli suunniteltu puolistrukturoiduksi, mutta muuttui vapaamuotoiseksi. Sarantola-Weiss kertoi heti alkuun, että hän on keskittynyt tutkimuksessaan 1980-lukua aiempiin vuosikymmeniin. Sarantola-Weiss kertoi, ettei 1980-luvun sisustuksesta taida olla tehty tutkimuksia johtuen mahdollisesti siitä, että 1980-luvun muotoilu ei ollut laadukasta eikä sitä ole arvostettu. Mielikuvat, joita hänellä on 1980-luvun sisustuksesta, ovat vaaleat, hillityt materiaalit, luonnonvärinen koivu, aasialaiset vaikutteet matkailun myötä, sekä huonolaatuiset materiaalit. Näiden lisäksi hän mainitsi postmodernismin vaikutteesta tulleet kirkkaat värit. Sarantola-Weiss kehotti tutustumaan 1980-luvun Avotakkoihin ja Kodin Kuvalehtiin tarkemman tiedon saamiseksi.

Asiantuntevaa haastateltavaa oli vaikea löytää. Opinnäytetyön ohjaaja Satu Hovitie suositteli haastattelemaan Tauno Sundvikia, joka toimi Partek Oy:n kuuluneen, kotimaisen laattavalmistaja Pukkilan teknisenä neuvonantajana sekä kohdemyyjänä vuosina 1983–1996. Koska hänellä on pitkä kokemus laattojen parissa työskentelystä, omaa hän paljon kirjaamatonta tietoa aiheesta. Teemahaastattelu suoritettiin Vantaalla 11.3.2019.

3.4.3 Kuva-aineisto ja sisällönanalyysi

Sisällönanalyysissä tarkastellaan aineistoa etsien yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia, eritellen ja tiivistäen. Menetelmää voi käyttää myös dokumenttien sisällön erittelyssä, aineistolähtöisesti. Laadullisessa sisällönanalyysissä aineisto pilkotaan osiin, luodaan niille käsitteet ja lopuksi järjestellään uudelleen kokonaisuudeksi. (Saaranen-Kauppinen ym. 2006.) Tarkoituksena on,

että sisällönanalyysin tulos olisi suuntaa antava, ja kertoisi siitä, mitkä elementit olivat yleisempiä kuin toiset 1980-luvulla.

Sisällönanalyysillä etsitään ennalta määriteltäviä elementtejä rajatun lähdeaineiston kuvamateriaalista. Aineistopohja oli laaja, koska ei ollut tietoa siitä, mistä kaikkialta löytyy kuvia aikakauden kylpyhuoneista ja saunoista. Avotakka on ollut ajan tärkein sisustuslehti, Kodin Kuvalehti puolestaan ilmensi tavallisten ihmisten elämää (Sarantola-Weiss 2019).

Ensimmäisessä vaiheessa selattiin läpi Avotakka-lehdet vuosilta 1981–1988, Kodin Kuvalehdet vuosilta 1982–1986, Sauna-lehdet 1980-luvun alusta sekä Arkkitehti-lehdet vuosilta 1981–1989. Silmäilyvaiheessa etsittiin kylpyhuoneisiin ja saunoihin liittyvää materiaalia, ja poimittiin mukaan artikkeleita, kuvia ja mainoksia, jotka jollakin tavalla liittyivät tutkittavaan aiheeseen. Kodin Kuvalehdissä ei ollut juurikaan kylpyhuoneisiin liittyviä artikkeleita; ainoastaan mainoksia ja kaksi kylpyhuoneen esittelyä vuosilta 1985–86. Sauna-lehdissä oli ainoastaan saunoihin liittyviä artikkeleita. Arkkitehti-lehdet puolestaan esittelivät aikakauden hienoimpia kohteita, joten ne eivät välttämättä edustaneet 1980-luvun tyypillisimpiä piirteitä. Nämä materiaalit ovat mukana lähdeaineistona myöhemmin tässä työssä.

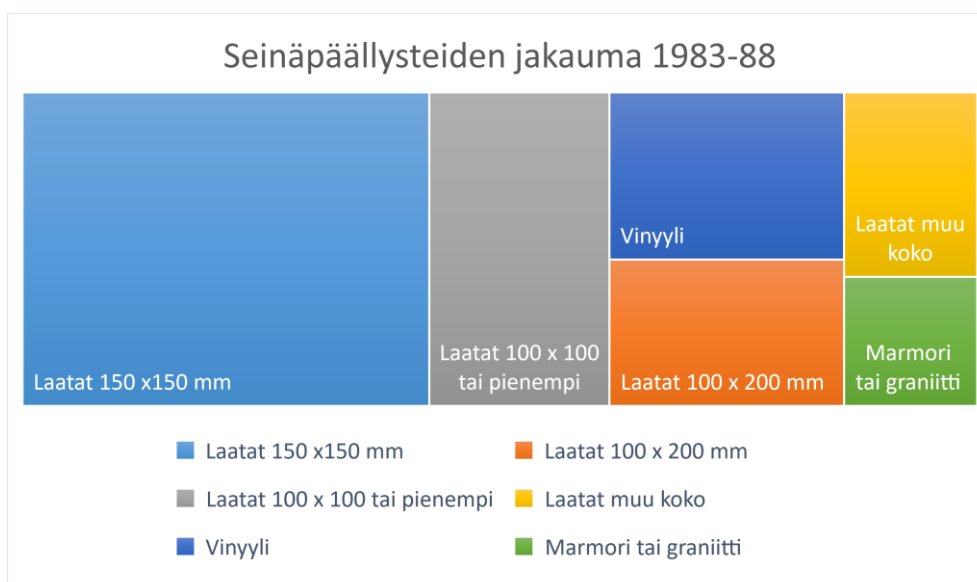
Lähdeaineistoksi valikoitui näistä syistä Avotakka-lehdet, joissa oli kuvamateriaalia enemmän. Sisällönanalyysin lähteisiin rajattiin Avotakka-lehden sisustusopas-liite vuodelta 1983 (Avotakka sisustusopas 1983), kylpyhuoneisiin keskittyvä erikoisnumero vuodelta 1985 (Kylpyhuoneiden erikoisnumero, 1985) sekä kolme aiheeseen liittyvää pidempää artikkelia vuosilta 1987–88 (Kylpypaikka kuntoon, 1987; Kylpyhuoneunelmia, 1988; Sama kylpyhuone, 1987). Näiden lisäksi sisällönanalyysissä ovat mukana Hotelli Sommelo sekä Valtion vierastalo, sillä molemmissa kohteissa on alkuperäiset materiaalit.

Aineiston rajaamisen jälkeen määriteltiin käsitteet, joita etsittiin artikkeleissa olevista kuvista sekä kohteista. Ensin ryhmiteltiin värit: Valkoinen, musta, harmaa, pastellisävyt, kirkkaat värit sekä beige / ruskea. Seuraavina ryhminä olivat pintamateriaalit: Laatat 150 x 150 mm, 100 x 200 mm, 100 x 100 mm tai pienempi, laatat jokin muu koko, vinyyli sekä marmori tai graniitti. Esimerkkejä ryhmittelyistä kuvakollaasissa 9. Ensimmäinen kuva kuuluu ryhmiin kirkkaat värit, valkoinen sekä 150 x 150 mm laatat. Toinen kuva kuuluu ryhmiin valkoinen, pastellit sekä 150 x 150 mm laatat, ja kolmas ryhmiin vinyylit, valkoinen ja harmaa. Saunat jaettiin neljään ryhmään: Panelointi vaakaan, panelointi pystyyn, vaalea sauna sekä tumma sauna. Elementtien kuvissa tai kohteissa esiintyvät määrät kirjattiin, esiintyivät ne sitten yksin tai yhdessä toisen elementin kanssa. Tämän jälkeen määrästä luotiin taulukot, joista ilmenee elementtien esiintyvyys aineistossa.

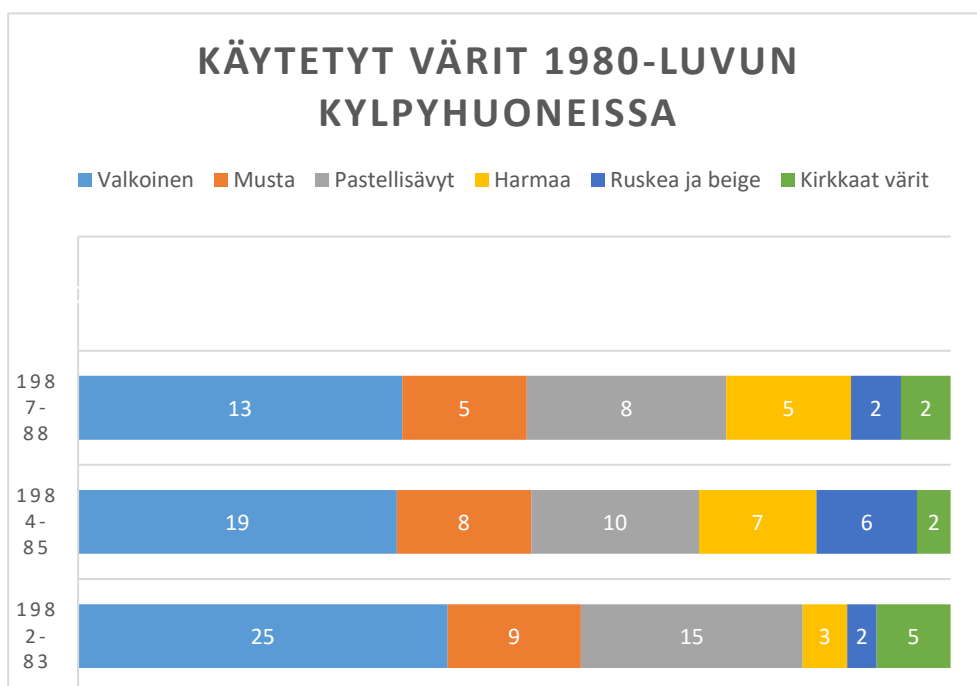
Kuvakollaasi 9. Esimerkkejä ryhmittelyistä (Hanakat 1985; Martikainen 1983)

Taulukossa 1 näkyy seinäpäällysteiden jakauma. Pintamateriaaleista selvästi eniten esiintyi 150 x 150 mm kokoista laattaa. Sen jälkeen yleisin oli 100 x 100 mm tai pienempi, joka piti sisällään pienemmät mosaiikkilaatat. Melko saman verran esiintyi 100 x 200 mm laattaa sekä vinyyliä. Muita laattakokoja ja marmoria ja graniittia löytyi kuvista vähemmän.

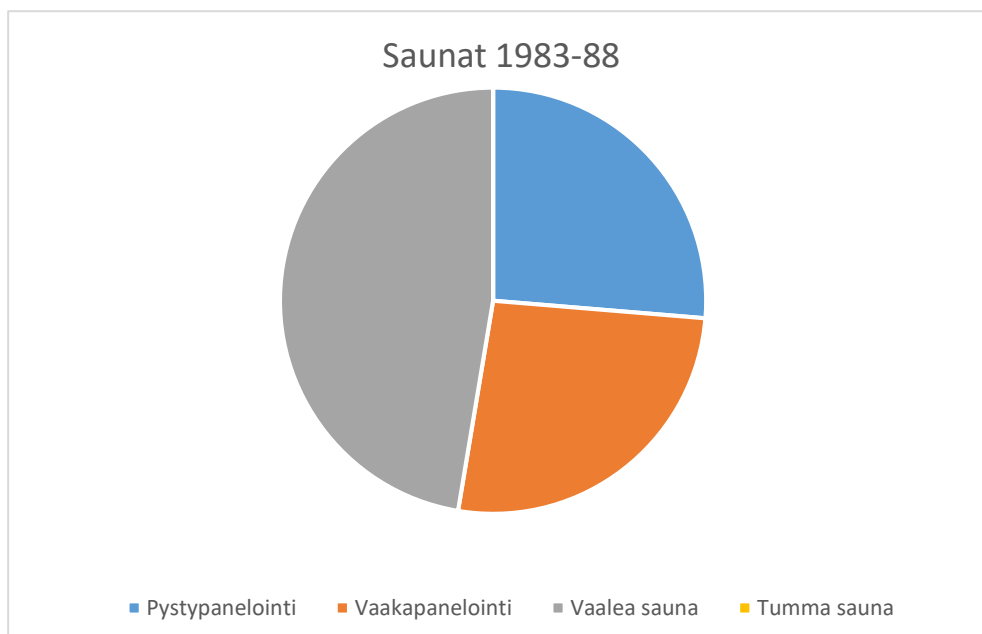

Taulukko 1. Seinäpäällysteiden jakauma (Laine 2019)

Taulukosta 2 ilmenee, että värisävyistä eniten käytetty oli valkoinen. Valkoista esiintyi sekä yksinään että usein toisen sävyn parina. Eri pastellisävyt, jotka tässä tutkimuksessa oli asetettu samaan ryhmään, olivat myös hyvin suosittuja. Musta tuli seuraavana, sitä oli käytetty sekä tehosteena että värityksenä kauttaaltaan kylpyhuoneissa. Kirkkaita värejä käytettiin lähes poikkeuksetta valkoisen kanssa; yhdessä kuvassa oli mukana myös mustaa.

Taulukko 2. Värisävyt 1980-luvun kylpyhuonemateriaaleissa (Laine 2019)

Taulukko 3. Saunat 1980-luvulla (Laine 2019)

Saunojen osalta (taulukko 3) tulos oli selkeä: Kuvissa näkyi ainoastaan vaaleasävyisiä saunoja. Panelointia oli yhtä paljon sekä pystyyn että vaakaan asennettuna.

4 1980-LUVUN KYLPYHUONEET JA SAUNAT

4.1 Vedeneristys 1980-luvun rakennuksissa

Puhuttaessa 1980-luvun kosteista tiloista, on mainittava, kuinka tärkeää on tutkia rakenteiden kunto. Vedeneristysmääräykset olivat 1980-luvulla vaatimattomat. Vesieristeeksi kosteiden tilojen lattioihin riitti joko juotettava muovimatto- tai bitumikermieristys, joka nostettiin seinälle 70–100 mm korkeuteen (kuvat 10 ja 11). Muovimaton tuli olla kosteisiin tiloihin tarkoitettua. Seinien kosteuseristys tuli laittaa pesualtaan taakse sekä suihkun ja ammeen viereisille seinille. Mikäli laatoituksen taustana käytettiin levyä, tuli sen olla kosteudenkestävää, kuten kipsilevyä, rapattuun seinään riitti dispersio- eli kosteussively. Kipsilevyä käytettiin eniten seinämateriaalina märkätiloissa, myös kiviainesta käytettiin paljon. (RT 10224, 1983, 2–4; Taskinen 1985, 174; Sundvik 2019).

Rakennusohjeissa ohjeistettiin laatoittamaan yhteiskäytössä olevien kylpyhuoneiden seinä- ja lattiapinnat. Yksityisissä tiloissa riitti, että vähintään suihkutilaan tai kylpyammeeseen rajoittuvat seinäpinnat olivat laattaa. Muut seinät saivat olla kosteutta kestävä materiaalia, kuten vinyylitapettia. (RT AH-20478

Kuntoarvio kannattaa siis teettää, ja tarvittaessa kuntotutkimus sen jälkeen kuntoarviossa havaittujen asioiden perusteella (RT 84-11093, 2). Kuvassa 12 näkyy nykyohjeiden mukainen kostean tilan kulmarakenne. Vedeneristysmääräykset ovat nykyään tarkat. Vedeneristys voidaan tehdä nestemäisillä vedeneristeillä, vedeneristyskalvoilla tai -massoilla, vedenpitävillä levyillä tai bitumikermieristyksellä. Myös tarkoitukseen soveltuvaa muovimattoa voidaan käyttää, mikäli saumat hitsataan eikä saumakohtia tule suihkujen tai läpivientien kohtiin. Valmistajan ohjeita tulee noudattaa tarkasti. On suositeltavaa, että työn suorittaa VTT-vedeneristyssertifiikaatin omaava urakoitsija riskien välttämiseksi. (RT 84-11166, 11).

4.2 Yleistä 1980-luvun sisustuksesta

1980-luku oli nousukauden aikaa, ihmisillä meni hyvin. Luottoa sai helposti, korot olivat matalat ja lainojen määrä nousi räjähdysmäisesti. Syntyi uusia käsitteitä, kuten kasinotalous ja jupit. Nousukauden kulutushysteria jatkui, kunnes talous ylikuumeni ja pörssikupla puhkesi vuosikymmenen lopussa. Kodin yksityisyyttä pidettiin pyhänä ja aikaa leimasi yksilökeskeisyys. Kylpyhuoneiden ja saunojen arvostus kasvoi, saunoja rakennettiin pieniinkin tiloihin. Asuntojen sisustuksissa elintaso näkyi uudenaikaisena runsautena ja tavaran haalimiseena. Sisustamisesta tuli postmodernismin vaikutuksesta vaihtelunhaluista, leikiteltiin muodoilla ja epäkäytännöllisyydellä. Lattiat olivat muovia, laattaa, laminaattia, korkkia tai parkettia. Lateksimaalin lisäksi paperi-, vinyyli- ja lasikuitutapettia käytettiin paljon. Seinät olivat värikkäiden vuosikymmenien jälkeen valkoisia (kuva 13). Värimaailma koostui lisäksi pastellisävyistä ja mustasta;

Kuva 13. 1980-luvun vaalea sisustus (Standertsköljd 2011)

voimakkailla väreillä ja mustalla saatettiin tehostaa sisustusta. Kaarevat oviaukot yleistyivät. Kuntopyörät, huonekasvit, julisteet ja palapeilit kuuluivat monen kodin sisustukseen. Valaisinkiskot useine lamppuineen olivat trendikkäitä (kuva 13).

Kalusteet olivat selkeärakenteisia, ja ne olivat vaaleaa puuta ja muita luonnonmateriaaleja vuosikymmenen alussa. Kalusteiden ei enää tarvinnut olla kestäviä tai kotimaisia, nimetön massatuotanto yleistyi. Vuosikymmenen edetessä oli ajalle tyypillistä materiaalikaaos ja muotojen kirjo, vanhaa ja uutta yhdisteltiin vapaasti. Materiaaleja irtokalusteissa olivat muun muassa rottinki, pyökki, musta nahka sekä kromatut, taivutetut metalliset putket. Kankaissa oli ensin pieniä kuvioita ja neutraaleja värejä, myöhemmin kuvioinnista tuli rohkeampaa neon- ja pastellisävyineen. Mustavalkoiset ruudut, raidat sekä muut graafiset kuviot olivat muodissa, niiden lisäksi oli myös englantilaistyyppisiä kukkuoseja. (Seppälä-Kavén 2014, 85–100; Standertskjöld 2011, 102–134.)

4.2.1 Kylpyhuoneet

Tällä vuosikymmenellä alettiin haaveilla tilavista, loistokkaista kylpyhuoneista. Mainoksissa näkyi porealtaita, suuria peilejä ja trooppisia kasveja (kuva 14). Ihannekylpyhuone oli suuri ja ilmastoitu; sinne mahtui suihkuallas, amme,

Kuva 14. Kylpyhuoneiden yleistä tulevaisuudenkuvaa vuodelta 1987 (Contact 1987)

kaksi pesuallasta sekä kaapit. Kylpyhuoneet olivat kuitenkin monesti pieniä. (Helamaa, 1987, 39; Taskinen 1985, 21.)

Tauno Sundvikin mukaan 1980-luvulla tapahtui valtava murros kylpyhuoneiden osalta. Kylpyammeita poistettiin ja märkätiloja kunnostettiin. Kylpyhuoneiden arvostus kasvoi, ja vuosikymmen oli saunojen kulta-aikaa. Vesieristystä ja sen merkitystä alettiin tutkia. Laattojen myynti nousi räjähdysmäisesti, kun aiemmin oli käytetty paljon peltiä ja muovia märkätiloissa. Muutos entiseen oli merkittävin, mitä märkätiloissa on tapahtunut. Laattavalmistaja Pukkila oli ylivoimainen markkinajohtaja Suomessa. Laattatehdas sijaitsi Turussa. Julkinen sektori suosi kotimaisia tuotteita, ja menekki oli hyvä. Tehdas tuotti laattoja noin 900 000 m² vuodessa, eikä kapasiteetti riittänyt vastaamaan kysyntään. Tilanteeseen auttoi se, että myös vinyylipäälysteitä käytettiin sekä peltikylpyhuoneita rakennettiin. Vinyylipäälysteitä valmistivat muun muassa Finlayson, Nokia ja Upofloor. 1986 Pukkila uudisti tehdastaan, ja kapasiteetti kasvoi kahteen miljoonaan neliömetriin. Muutosaikana laattojen maahantuoja, kuten esimerkiksi Lasitiili, saivat jalansijaa, ja kilpailu lisääntyi. 1980-luku oli suomalaisen teollisuuden viimeinen kulta-aika. Laattavalmistus Suomessa loppui kuitenkin vasta 2015. (Sundvik 2019.)

Poreammeet alkoivat yleistyä, kun vanhoista ammeista haluttiin eroon. Valumarmorisia altaita ja -tasoja alettiin hankkia kylpyhuoneisiin (Seppälä-Kavèn 2014, 91–93). Sundvik, joka työskenteli arkkitehtien kanssa ja projektimyynnin parissa, ei kuitenkaan havainnut poreammeiden yleisyyttä. Ne ovat saattaneet olla yleisempiä yksityisissä kodeissa.

4.2.2 Kosteiden tilojen pintamateriaalit

Laatoitus ja lasitiilet (kuvakollaasi 15) olivat suosittuja 1980-luvulla (Seppälä-Kavèn 2014, 91–93). Kuvakollaasissa on ylhäällä Lasitiilen mainoskuva vuodelta 1983. Seinissä 150 x 150 mm kiiltävä kaakeli on ollut yleinen (kuvakollaasi 15), tämän voi päätellä sen runsaasta esiintyvyydestä laajassa määrässä eri lähteitä (mm. Avotakka-lehdet vuosina 1981–1989). Tätä kaakelia on myös Hotelli Sommelon (kuvakollaasi 5, sivulla 7) sekä Valtion vierastalon pesutiloissa sekä wc-tiloissa, sekä Taskisen teoksessa (1985) kaikissa kylpyhuone-

kuvissa. Myös Sundvik kertoi, että 150 x 150 mm laatta oli lähes ainut seinälaattakoko vuoteen 1986 saakka, ja valkoinen oli ylivoimaisesti suosituin (Sundvik 2019).

Lattiaklinkkereitä oli saatavilla suorakulmaisena, nelikulmaisena ja kuusikulmaisena. (K-rauta 1982; Sundvik 2019). Kokovaihtoehtoina oli 100 x 100 mm, 150 x 150 mm, 200 x 200 mm ja 100 x 200 mm. Lisäksi Pukkila toi mosaiikki-laattoja (kuvakollaasi 15) maahan, noin 60 x 60 mm kokoisina (Sundvik 2019). Aikakauden sisustuskuvissa esiintyy useimmiten 150 x 150 mm kokoinen (Taskinen 1985, 156) sekä 100 x 200 mm laatta. Kuvakollaasin 15 alakulmassa Wärtsilän mainoskuvassa on seinät verhottu pystysuuntaisin 100 x 200

Kuvakollaasi 15. Eri kokoisia laattoja ja lasitiilistä tehty väliseinä (Lasitiili 1983; Martikainen 1987; Wärtsilä 1987; Martikainen 1983)

mm laatoin. Struktuuripintaisia klinkkereitä on käytetty liukastumista ehkäisemään yhteiskäytössä olevien kosteiden tilojen lattioissa. Esimerkiksi Sommelossa on struktuuripintaisia klinkkereitä eri kokoisina (kuvakollaasi 6, sivulla 8). Sundvikin mukaan lasittamaton Natura-sarja oli suosittu sekä 150 x 150 mm että 100 x 200 mm koossa. Mikäli käytettiin boordeja, ne leikattiin suurem-

Kuvakollaasi 16. Vinyylitapetteja ja -mattoja, sekä IKI-paneelikuoseja (Konstig 1983; Martikainen 1983 ja 1985)

Kuvakollaasi 17. Uudenlaisia laattoja 1987 (Martikainen 1987; Vainio 1987)

mista laatoista. Pukkilan tehtaan laajennuksen myötä 1986 sekä maahantuonnin lisääntymisen myötä tuli uusia laattakokoja, kuten 150 mm x 200 mm (kuvakollaasi 16), sekä erilaisia laattoja ulkomailta.

Seinissä ja lattioissa käytettiin myös laattoja edullisempia muovipäälysteitä (kuvakollaasi 17), joita on ollut eri väreissä ja kuoseissa (Avotakka sisustusopas 1983, 28, 82–95). Vaaleaa muovimattoa oli alun perin myös Lahdessa sijaitsevan, 1986 valmistuneen Kivimaan uimahallin pukuhuoneissa (Lahtela 2019). Uutena märkätilojen seinäpäälysteenä esiteltiin Serlachiuksen IKI-paneelit vuonna 1985 (kuvakollaasi 17); paneeleissa oli paljon väri- ja kuviovaihtoehtoja. Iki-levy on laminaatilla päälystettyä, kosteudenkestävää lastulevyä (Kylpyhuone erikoisnumero 1985, 44).

4.2.3 Värit ja kuosit

Värimaailma 1980-luvun alkupuolella oli pääosin vaalea ja maanläheinen. Värit voimistuivat ja muuttuivat kirkkaammiksi vuosikymmenen loppua kohden. Koko kylpyhuone saatettiin sisustaa samalla sävyllä. Tämän teki mahdolliseksi se, että Pukkilan laatoilla ja Wärtsilä OY:n valmistamilla vesikalusteilla oli yhteinen värijärjestelmä, Normat. Järjestelmän kehittivät eri yhtiöt teollisuusyhteistyönä, tarkoituksena oli helpottaa arkkitehtien työtä. Värijärjestelmässä oli valmiita sävyjä ja yhteensopivia, mietittyjä kokonaisuuksia. Kuvakollaasin (20, sivulla 27) ensimmäisessä kuvassa Wärtsilään kuuluneen Arabian mainoskuva, jossa näkyy Normat-tuotteita. Saniteettiposliinien värisävyjä näkyy kuvakollaasissa 18 (alakulmassa olevan kuvan nro 8). Normatia käytettiin jonkin verran, siitä ei kuitenkaan tullut suurta suosikkia. (Sundvik 2019). Pukkilan kaakeleita sai useissa eri väreissä, yksivärisinä ja kuvioituina. Saatavilla oli kiiltäviä, himmeitä ja satiinipintaisia kaakeleita. (K-Rauta 1982; Sundvik 2019). Sundvik kertoi, että suosittuja malleja olivat yksiväriset, kuultavalasitteiset laatat, munankuorilaatat (joissa näkyi pieniä täpliä) sekä marmorikuvioiset 150 x 200 mm kokoisina. Näiden lisäksi pehmeän näköiset, mattapintaiset laatat olivat niin suosittuja, ettei niitä ehditty valmistaa riittävästi.

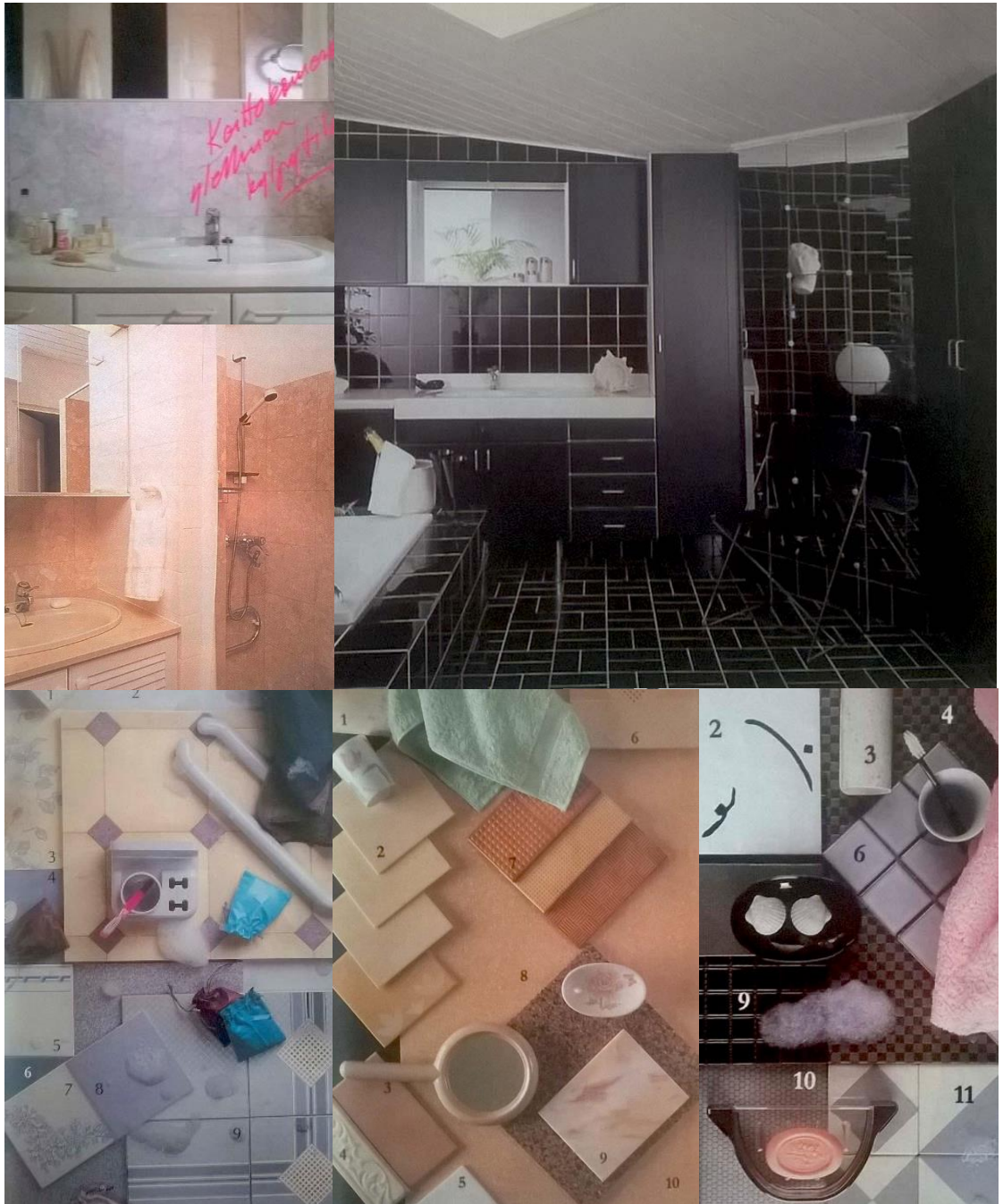
Avotakan Kodin Väriopas-liitteen mukaan (Kodin Väriopas, 1981) tärkein muotiväri oli valkoinen; puhtaana sekä kerman ja munankuoren sävyisenä. Pehmeät pastellit kuten sininen olivat yleissävyjä (kuvakollaasi 18). Niiden rinnalle

oli noussut suosikkiväriksi musta; tehokas väri, johon sopi kaikki muut värit. Jutussa kutsutaan arkkitehtiväreiksi musta-valko-beige yhdistelmää. Mustan ja valkoisen pariksi ehdotettiin roosaa, malvaa, erilaisia murrettuja punaisia, hen-toa keltaista sekä vihreää. Sinisen kanssa sopi näiden lisäksi terrakotta ja ruskea. Vuoden 1983 Värit Nyt! -jutussa beige, ruskea ja sininen esitellään väreinä, joihin on saattanut jo kyllästyä. Tuoreina väreinä esiteltiin (kaikkia sai yhdistää mustaan tai valkoiseen): Kirkkaat perusvärit, harmaa, keltainen, turkoosi ja vaimennettu oranssi. (Saikkonen 1983, 68–73). Laatoissa ja saumoissa uusia värejä olivat beige, kellertävä sekä sinisen ja harmaan sävyt (Avotakka Sisustusopas 1983, 30). Kuvakollaasissa 18 on erilaisia kylpyhuoneita, joissa pinnat on 150 x 150 laattaa, sekä uutuuslaattoja vuodelta 1983.

Kuvakollaasi 18. Erilaisia laattoja vuosilta 1981–1983 sekä saniteettiposliinien sävyjä (Martiainen 1983; Haavisto, K., Konstig, S., Svärd, U. Avotakka 1981; Parkkinen 1983)

1985 jatkui samankaltainen sävy maailma. Vihreä on jäänyt pois, terrakottaa, harmaata ja marmoria näkyy kuvissa enemmän (Kylpyhuoneen erikoisnumero 1985, 34–61). Marmori oli haluttu, mutta kallis päällyste pesutiloihin. Aitoa marmoria on kuvakollaasissa kahdessa ensimmäisessä kuvassa (19). Seuraavassa kuvassa näkyy kauttaaltaan musta kylpyhuone, jossa on valkoiseksi maalatuilla paneeleilla päällystetty katto. Muissa kuvissa on erilaisia päällysteitä: Seinälaattoja, liukuestelaattoja, palamarmoria, vedenpitäviä tapetteja, IKI-levyä sekä vinyylitapetteja.

Kuvakollaasi 19. Märkätilojen päällysteitä vuonna 1985 (Martikainen 1985; Riihelä 1985, 39; Martikainen 1985)

Kuvakollaasi 20. Normat-värijärjestelmän tuotteita, uusia laattoja, marmoria sekä kostean tilan lattiapäälysteiden sävyjä vuosilta 1987–88 (Wärtsilä 1987; Martikainen, Parkkinen 1988; Martikainen 1988; Lapin Marmori 1987; Martikainen 1987)

Vuosikymmenen loppupuolella värit ja kontrastit muuttuivat voimakkaammiksi, kuten voi nähdä kuvakollaasista 20. Uusissa laatoissa ja Forbon kosteantilan lattiapäälysteissä (toinen kuva kollaasissa 20) oli kirkkaampia sävyjä kuin aiemmin. Pukkilan United-sarjaan kuului laattoja, joissa oli aitoa platinaa tai kultaa. Niillä sai tehtyä peilimäisiä pintoja tai loistokkaita yksityiskohtia. Marmoria sai myös kotimaasta, kuvassa Lapin marmoria. (Kylpypaikka kuntoon 1987, 37–39).

4.2.4 Saunat

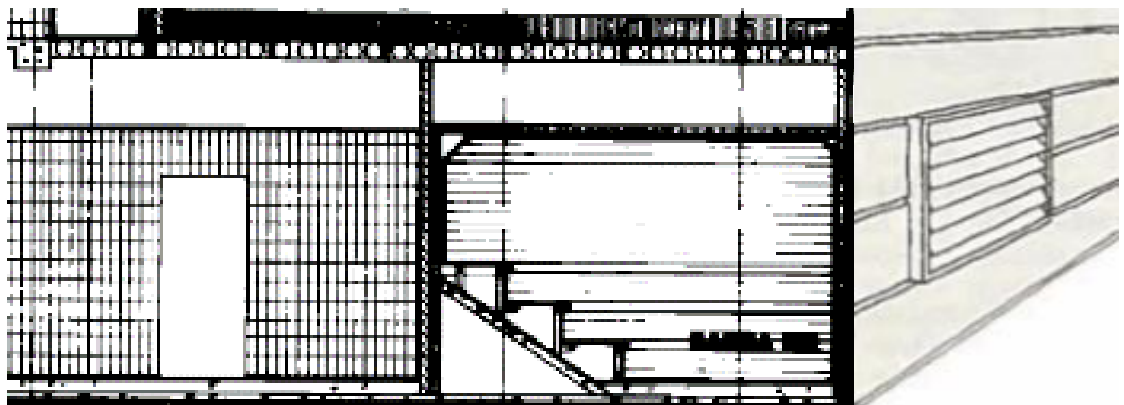
Saunan katkeamaton perinne Suomessa ulottuu parin vuosituhannen taakse, ehkä kauemmaksikin, ja periaatteeltaan sauna on säilynyt lähes muuttumattomana. Suomessa oli lähes 1,3 miljoonaa saunaa vuonna 1982 (Sauna 1982, 3). Yhteisölliset saunat alkoivat yleistyä 1970-luvulla, ja huoneistokohtaiset

saunat asuntorakentamisessa 1980-luvulta lähtien. Sauna on pysynyt jo satoja vuosia periaatteeltaan samanlaisena. (Karjanoja ym. 1997, 31–33). Saunoissa oli yksinkertainen ja vaatimaton tyyli 1980-luvulla (Helamaa 1987, 27–39), myös elementtisaunoja oli markkinoilla. Saunoja mahdutettiin pieniinkin tiloihin, kuten vaatehuoneiden tai ammeiden tilalle (Seppälä-Kavén 2014, 91). Kuvakollaasissa 21 on mainoskuva neliön kokoisesta elementtisaunasta vuodelta 1983.

Mikäli saunassa oli kiviseiniä, ne maalattiin kuumaa kestäväällä maalilla tai laatoitettiin (Koiso-Kanttila ym., 1980, 13). Usein kuitenkin saunojen kaikki pinnat olivat puuta, myös kiukaan takana. Puuta ei käsitelty, joskus seinäpaneelit saatettiin sivellä saunasuojalla. Paneelit asennettiin joko pystyyn tai vaakaan. Saunan ovet olivat paneloituja tai lasikehysovia, koossa 70 x 190 cm tai pienempiä. Valaistus oli hämyisä, valaisin sijoitettiin usein matalalle ja suojattiin ritilällä (kuvakollaasi 22). (Avotakka Sisustusopas 1983, 100–105; Tommila 1986, 75–82).

Kuvakollaasi 21. Saunoja 1980-luvulta (Paavo Martikainen 1983; Korpivaara Oy 1983)

Kuvakollaasi 22. Osa Kivimaan uimahallin leikkauskuvasta, oikealla tyypillinen saunavali (Arkkitehtitoimisto Salmenkivi Oy 1986; Tommila 1986)

Saunojen pinnoissa käytettiin usein kotimaisia, vaaleita puulajeja (kuvakollaasi 21); lauteissa oksatonta kuusta sekä haapaa. Näiden lisäksi käytössä oli apassi, joka on vaalea, trooppinen puulaji. Kuusta suosittiin, koska se oli edullista ja helposti saatavilla. Apachi oli perinteikästä ja aikoinaan Suomen suosituinta laudemateriaalia, haapaa, taas oli vaikea saada. (Seppälä-Kavén 2014, 91–93; Tommila 1986, 77; Suomentervaleppä.fi 2019). Lämpökäsitelty puu, joka yleistyi saunojen pintamateriaalina myöhemmin, kehiteltiin vasta 1990-luvulla (Seppälä-Kavén 2014, 93). Kuvakollaasissa 21 näkyy saunan seinäpintojen kuusipaneelia asennettuna pystyyn. Kuvakollaasiin 22 on rajattu osa Kivimaan uimahallin alkuperäisestä leikkauskuvasta. Siinä näkyy, että saunoissa oli vaakapanelointi, ja allastilojen seinäpinnoissa oli 100 x 200 mm pystysuuntaista laattaa.

Käsittelemätön haapa imee itseensä hikeä, tästä syystä suositeltiin kuusta. Laudelaudat suositeltiin asettamaan vaakaan, jotta niillä olisi mukavampi istua. (Koiso-Kanttila ym. 1980, 31–32.) Samoin kuin Sommelossa, myös 1986 valmistuneessa Kivimaan uimahallissa Lahdessa, oli alun perin perinteiset kuusilauteet (Lahtela 2019).

Saunapaneelleja saa erilaisilla profiileilla. Ne merkitään kirjainyhdistelmillä, yleisimmät profiilit ovat STS, STP ja STV (kuvakollaasi 23). Reunoiltaan viistetty STV-profiili oli paneeleista selvästi yleisin 1970-1990-luvuilla (Liikkanen, 2017).

Kuvakollaasi 23. Erilaisia profiileja paneeleissa (Saunologia; Laine 2019)

Kuva 24. Amer-yhtymän pääkonttorin takkahuone (Stenros 1988)

Myös pyöristettyä paneelia käytettiin, esimerkkinä alkuperäisessä kunnossa oleva, vuonna 1982 tehty omakotitalon sauna (kuvakollaasi 23). Kyseisessä kohteessa on katossa sekä saunassa STV-paneelia, ja pesuhuoneessa STH tai SVH-profiilin paneelia.

Saunojen yhteyteen rakennettiin usein takkahuoneita sekä pukuhuoneita, etenkin liikesaunoihin sekä taloyhtiöiden saunoihin (Arstila ym. 1983). Kuvassa 24 on Amer-yhtymän pääkonttorin edustussaunan tilava takkahuone vuodelta 1987.

4.2.5 Allasosastot

Uima-altaita oli rivi- ja omakotitaloissa yli 10 000 vuonna 1980. Altaan pinnat laatoitettiin yleisimmin 196 x 96 x 8 mm tai 150 x 150 x 8 mm sintratuilla, lasitetuilla laatoilla. Altaan seinien ja pohjien pinnoissa käytettiin sileää laattaa,

Kuvakollaasi 25. Kiinteistö Oy Hirviniemenranta sekä Amer-Yhtymän allasosasto (Rista 1982; Stenros 1988)

reunoilla ja askelmissa struktuuripintaista. Yleisin väri oli valkoinen, jotta vesi näyttäisi puhtaalta. Myös vaaleaa sinistä käytettiin. Altaan ympäristössä voitiin käyttää sileää, struktuuripintaista tai mosaiikkilaattaa, edellisten kokojen lisäksi myös 100 x 100 mm laattaa käytettiin. (Koiso-Kanttila ym. 1980, 80–83).

Kattojen pintoja paneloitiin, verhottiin akustiikkalevyin tai rapattiin ja maalattiin. Kuvakollaasissa 25 näkyy rapatut ja maalatut kattopinnat Kiinteistö Oy Hirviniemenrannassa, sekä Amer-Yhtymän allasosastolla akustiikkalevyin verhottu katto. Osa katosta saattoi olla alaslaskettu ja verhottu rimoituksella (kuvakollaasi 26). Seinät oli verhoiltu joko samantyyillisillä laatoilla kuin pesuhuoneet, tai paneloitu vaaleilla puulajeilla.

Laattavalmistaja Pukkila oli osa Partek OY:tä. Partekin Helsingin konttorin edustussaunatila on ollut hulppea valmistuessaan vuonna 1988: Tilan pyöreä muoto, näyttävä kattorakenne ja pilarit loivat ylellisen tunnelman (kuvakollaasi 26). Seinässä on Mauri Favénin taideteos Väripelä, joka on tehty pastellinsävyisistä, 150 x 150 mm laatoista. Pilarit oli päällystetty mosaiikkilaatoilla. Todennäköisesti tiloissa on haluttu esitellä Pukkilan tuotannon parhaita tuotteita.

Kuvakollaasi 26. Partek OY:n edustussaunassa Mauri Favénin keramiikkaveistos "Väripelä" pyöreän altaan ympärillä (Karjanoja 1988)

4.2.6 Kalusteet ja varusteet

Normat- värijärjestelmään kuuluneet saniteettikalusteet, kuten pesualtaat, kylpyammeet, wc-istuimet, suihkualtaat, peilit, hyllyt ja muut varusteet, oli mahdollista saada kaikki saman värisinä. Värivaihtoehtoja oli valkoisen lisäksi muun muassa topaasi, taivaansininen, roosa sekä mintunvihreä. Yleisiä tuotesarjoja, kuten Anlara sekä Fontana, valmisti Oy Wärtsilä Ab. Myös kirkkaan värisiä wc-istuimen kansia oli saatavilla (kuvakollaasi 27). Gustavsberg oli toinen yritys, joka valmisti vesikalusteita eri väreissä (Kylpyhuone erikoisnumero, 76). Wc-istuimen kansia oli myös kirkkaissa väreissä (Avotakka Sisustusopas 1983).

Kaapistoja oli saatavilla valkoisina, puunvärisinä, pastellinvärisinä ja mustina; mustaa tai valkoista myös yhdistettiin johonkin edellisistä väreistä (kuvakollaasi 28). Ovet olivat joko säle- tai sileäpintaisia. Materiaaleina käytettiin muun muassa pvc-pintaista, kosteudenkestävää levyä, mäntyä, melamiinia, lastulevyä tai ikilevyä, jonka reunat olivat puuta (Taskinen 1985, s.152, 159; Avotakka Sisustusopas 1983, 96–97). Muun muassa Kivimaan uimahallin (Lahtela 2019) ja Valtion vierastalon kaapeissa oli massiivipuiset säleovet. Kalusteet suunniteltiin usein lyhytikäisiksi (Standerskjöldt 2011, 132). Sisustusarkkitehti

Kuvakollaasi 27. Wärtsilän saniteettikalusteita Normat-sävyissä ja kirkkaan värisiä wc-istuimen kansia (Wärtsilä 1985; Martikainen 1983)

Kuvakollaasi 28. Eri tyyliä kaapistoja vuodelta 1983 ja Safira Colora-sarjaa eri sävyissä (Martikainen 1983 ja 1985; Oras 1985)

Rita Taskinen varoitteli Avotakka-lehdessä, että nimenomaan kylpyhuoneeseen oli tarjolla ylellisen näköisiä tuotteita, jotka eivät kestäneet käyttöä (Avotakka Sisustusopas 1983, 84).

Hanat olivat pääosin Oraksen, malli Safira näkyy eri värisinä useissa kuvissa. Safiraa valmistettiin kromattuna, valkoisena, punaisena (kuvakollaasi 28) ja moccan värisenä. Safira-hanoja on myös hotelli Sommelossa. Termostaattihaanoja oli saatavilla (mm. Taskinen 1985, 153), ja kattosuihku kuului ylellisyyksiin (Valtion vierastalo).

4.3 Referenssikohteet

Referenssikohteita on neljä ja ne ovat hyvin erilaisia keskenään. Valtion vierastalo, jossa majoitetaan korkean tason valtiovieraita, edustaa kohteista 1980-luvun alkuperäisiä materiaaleja sekä aikakauden huippusuunnittelua. Hilton Kalastajatorppa-hotellissa tutustuttiin kylpyhuoneisiin ja saunaosastoon. Kohteessa havainnoitiin tilojen varustelua ja sitä, miten käyttäjä on huomioitu. Hotelli Lappee puolestaan on 1980-luvulla valmistuneessa rakennuksessa.

Lappeessakin on saunaosastolla pitkä uima-allas, kuten Sommelossakin. Hotellissa on uusittu saunaosasto muutama vuosi sitten, ja on referenssikohteenä, jotta voidaan havainnoida, millaisia ratkaisuja remontissa on tehty. Cirque de Saimaa on referenssinä siitä syystä, että havainnointiin saadaan mukaan nykyaikainen kohde.

4.3.1 Valtion vierastalo

Kuva 29. Valtion vierastalon julkisivu (Laine 2019)

Einari Teräsniemen suunnittelema Valtion vierastalo (kuva 29) sijaitsee meren rannalla Helsingin Munkkiniemessä. Rakennus on valmistunut vuonna 1984, ja sitä hallinnoi Senaatti-kiinteistöt. Talon kerrosala on 1547 kem², bruttoala 2525 m². Vieraita palvelee vieressä oleva hotelli Hilton Kalastajatorppa. Moderni ja suomalaisuutta korostava sisustus on suurelta osin alkuperäinen. Vierastaloa on peruskorjattu vuonna 1998 suurimmaksi osaksi kuluneita pintoja uudistaen (Astala ym. 2013, 46, 89). Hotellin sekä vierastalon isäntä Mika Raitanen kertoi 6.2.2019, että peruskorjausta suunnitellaan parhaillaan.

Raitanen esitteli kohteen kylpy- ja pesuhuoneet. Majoitushuoneissa kylpyhuoneiden seinä- ja lattiapinnat on verhoiltu vaaleanharmaalla Carraran marmorilla ja alaslasketut katot on verhottu puulevyllä ja kapealla, vaaleaksi kuullote-

tulla puurimalla. Joidenkin tilojen lattiapinnat ovat vyboliittia eli Ylämaan marmoria. Suihkutiloissa on kylpyammeet, suihkut ja wc, joka on rajattu lasiovella. Suihkujen (kuvakollaasi 30) lisäksi on myös kattosuihkut, jotka ovat Raitasen mukaan todennäköisesti olleet rakentamisaikakaudella uusia ja harvinaisia. Allastasot ovat marmoria, altaat ovat niihin upotettuja. Tasojen alla on tammirillää, niiden yläpuolella on peilit sekä opaalilasin takana integroidut loisteputkivalaistukset (kuvakollaasi 30).

Kuvakollaasi 30. Majoitushuoneiden kylpyhuoneet (Laine 2019)

Kuva 31. Saunaosaston uima-allas ja leveät seinäpaneelit (Laine 2019)

Sauna- ja kylpyhuoneosaston lattialaattana on struktuuripintaiset, suorakaitteen muotoiset, 100 x 200 mm kokoiset vaaleat klinkkerit (kuva 31). Lattialaattoina on ollut alun perin saman väristä 200 x 200 mm klinkkeriä, sitä ei ollut saatavilla enää peruskorjauksen aikaan. Allastilan seinäpinnoissa on mänty-paneelia. Katon keskiosassa pinnat on rapattu ja maalattu, reunoilla kiertää puulla verhottu, alaslaskettu katto, johon on upotettu valaisimia. Allasosastolla on suuret ikkunat, joiden edessä on punahonkaiset kaihtimet. (Astala ym. 2013, 62).

Saunan seinät ja katto on verhoiltu erittäin leveällä paneelilla (380 mm). Lau-teiden reunoilla on leveämmät laudat kuin keskellä. Materiaali molemmissa on apachi (Astala ym. 2013, 46, 61). Kaide on modernisti muotoiltu (kuvakollaasi 32). Suihkutilan seinäpinnoissa on valkoista, kiiltävää 150 x 150 mm laattaa. Tilassa on hierontapöytä, joka on verhottu Carraran marmorilla. Kattoverhous on samaa, vaaleaksi käsiteltyä paneelia kuin majoitushuoneiden kylpyhuoneissa (kuvakollaasi 32).

Kuvakollaasi 32. Valtion vierastalon saunaosasto ja henkilökunnan kylpyhuone (Astala ym. 2013; Laine 2019)

Kuvakollaasi 33. Takkahuone ja pukeutumistilat (Astala ym. 2013; Laine 2019)

Takkahuoneen kattopinnoissa on mäntypaneelia, seinäverhous on punahonkapaneelia (Astala ym. 2013, 61). Saunoille on omat, tilavat pukeutumistilat, jotka on rajattu vinoilla punahonkarimoituksilla (kuvakollaasi 33). Puupintaa on tilassa paljon, valkoinen väri tasapainottaa värimaailmaa.

Henkilökunnalle tarkoitetuissa majoitustiloissa kylpyhuoneet ovat vaatimattomampia kuin muissa tiloissa (kuvakollaasi 32). Seinä- ja kattopinnat on maalattu valkoisiksi, ja laatoitettu osittain joko valkoisella tai harmaalla kiiltävällä 150 x 150 mm laattalla. Lattiapäällysteenä on harmaata 150 x 150 mm laattaa.

4.3.2 Hilton Helsinki Kalastajatorppa

Toisena referenssikohteena on Hilton Helsinki Kalastajatorppa, joka sijaitsee meren rannalla Valtion vierastalon vieressä. Neljän tähden hotellissa on 238 asiakaspaikkaa sekä kokoustiloja. Hotellissa järjestetään paljon kokouksia ja konferensseja. Hotelli on rakennettu eri vuosikymmeninä ja uudistettu 2000-luvulla. Raitasen mukaan kylpyhuoneita on aikomus päivittää tässäkin kohteessa.

Allasosasto on avara, vaaleasävyinen ja viihtyisä, ja sieltä on hienot näkymät merelle (kuvakollaasi 34). Tilaussaunatilassa on jääkaappi, tv, sohvia, kevyempiä istuimia sekä siirreltävät pöydät kokouskäyttöä varten. Suihkut on rajattu matalilla väliseinillä, ja niistä löytyy saippuahylly sekä suihkusaippuaa

Kuvakollaasi 34. Kalastajatorpan allasosasto, tilausauna sekä sviitin kylpyhuone (Laine 2019)

seinällä olevissa annostelijoissa. Pukuhuoneessa on korkea peili, istuimia, las-kutilaa sekä hiustenkuivaaja. Saunojen käytössä on kaapit vaatteita ja tava-roita varten. Tarjolla on myös pyyhkeitä, matkakokoisia shampoo-pulloja sekä tohveleita.

Huoneista löytyy näiden lisäksi muun muassa kasvopyyhkeitä, hyvä valikoima hygieniatarvikkeita sekä meikkipeili (kuvakollaasi 34). Suurimmassa sviitissä on oma sauna. Sisustus kylpyhuoneissa vaihtelee, koska rakennukset ovat usealta aikakaudelta. Kiinteä allastaso löytyi kuitenkin kaikista sekä marmori-kuosilla, puhtaan valkoisena sekä puuimitaationa.

4.3.3 Original Sokos Hotel Lappee

1983 rakennettu Sokos Hotel Lappee sijaitsee Lappeenrannan keskustassa Brahenkadulla. Saunaosaston (kuvakollaasi 35) esitteli hotellipääallikkö Katja Pellinen 8.2.2019. Saunaosasto on remontoitu noin neljä vuotta sitten, saunoja on ollut alun perin viisi. Kaksi saunaa muutettiin remontin yhteydessä kuntosaliksi. Pellisen mukaan asiakkaat käyttävät sitä mielellään. Nykyään

Kuvakollaasi 35. Sokos Hotel Lappeen saunaosasto (Laine 2019; Sokoshotels 2019)

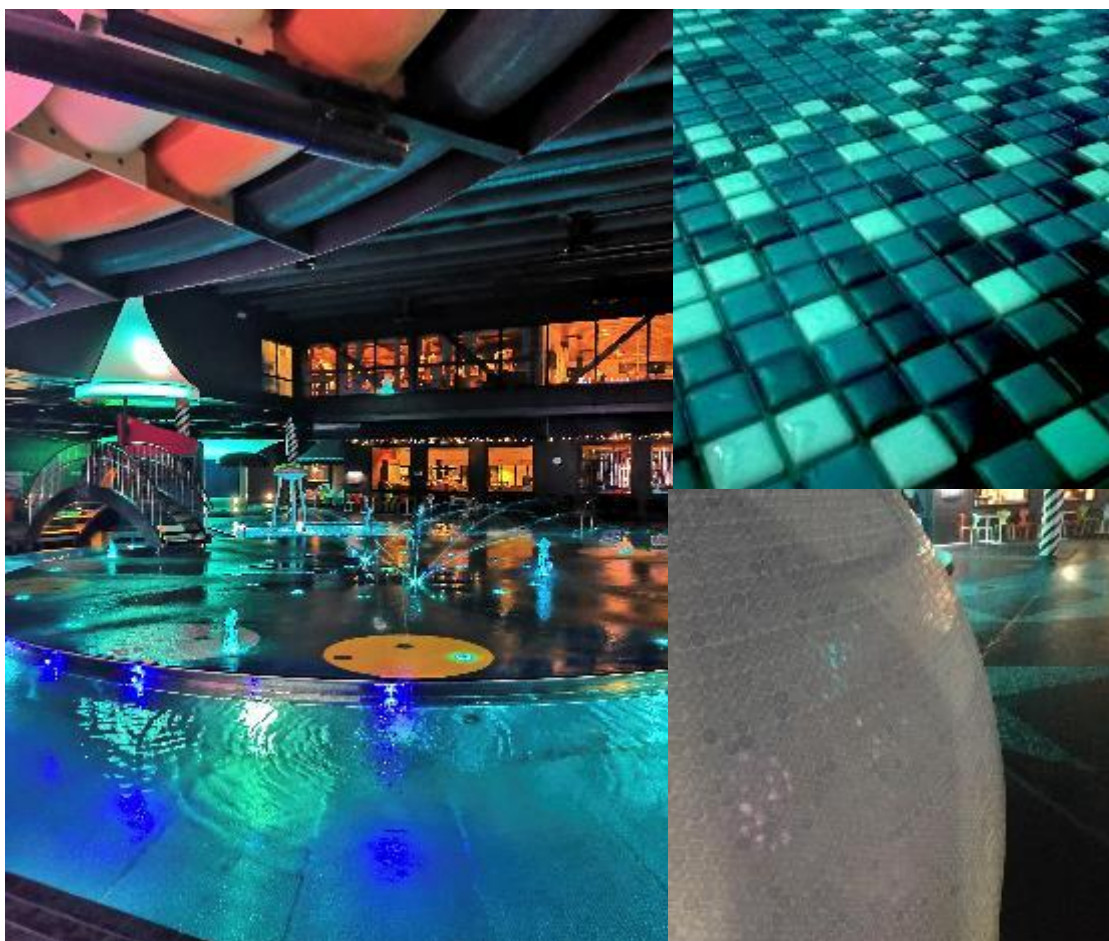
saunoja on kolme; kaksi hotellin asiakkaille, ja yksi saunoista on viihtyisä tilausauna oleskelutiloihin viidelletoista henkilölle (kuvakollaasi 35). Pellinen kertoi, että hotellille on myönnetty Authentic Finnish Sauna Experience-sertifikaatti.

Osastoon kuuluu 14-metrinen uima-allas, jonka yhteydessä on oleskelutilaa. Altaan reunat on verhoiltu puulla, tämä pehmentää ilmettä ja tuo mieleen laiturin. Taustaseinään tuo ryhtiä koko seinän kokoinen kuva, joka on tehty tarratuloiteena. Lattia on 100 x 100 mm kokoista harmaata laattaa ja katossa on akustiikkapaneelit. Valaistus tilassa on tunnelmallinen. Viihtyisyyden lisäämiseksi altaalla soi rauhallinen musiikki, kun saunat ovat käytössä. Asiakkaat on huomioitu lukittavilla, pienillä lokeroilla, joihin saa tärkeimmät tavarat saunomisen ajaksi (kuvakollaasi 35). Saunajuomat saa ottaa mukaan huoneesta tai baarista, allasosastolla on myös vesiautomaatti.

Pukuhuoneet on sisustettu yksinkertaisen viihtyisiksi. Osa seinistä on maalattu ja osa sormipaneelia, käyttäjille on omat lokerot ja niiden alla naulakot (kuvakollaasi 35). Suihkutilojen seinissä on tummanharmaata laattaa, niitä ei ole eroteltu seinämillä. Saippuatelineet lisättiin suihkutilaan asiakkaiden toiveesta jälkikäteen. Saunojen seinissä on tummaksi käsiteltyä kuusipaneelia, lauteet ovat vaaleat ja lattioissa on harmaata 100 x 100 mm laattaa. Lattialaattojen kanssa hotellilla on ikävä ongelma: Lattialaatat varsinkin saunoissa värjäytyivät kuluneen näköiseksi nopeasti. Laatoissa on ilmeisesti valmistusvirhe, eivätkä ne kestä jokapäiväistä saunanlämmitystä ja käyttöä, vaikka laatan piti olla laadukas.

4.3.4 Cirque de Saimaa-kylpylä

2011 valmistunut Cirque de Saimaa edustaa referenssikohteista nykyaikaisia kylpytiloja. Kylpylässä on yhteiset pukukopit naisille ja miehille, ja lukittavat kaapit. Saunatkin ovat yhteisiä, suihkutilat on jaoteltu. Kohteessa havainnoitiin nykyaikaisia keinoja viihtyisyyden ja tunnelman luomiseen. Allasosastolla on käytetty pinnoissa tummia sävyjä, ja värikäs valaistus nousee pääosaan tunnelmantekijänä (kuvakollaasi 36). Lattiaan on tehty kuvioita pienellä mosaiikkilaatalla, joka ei ole liukas. Allasosaston porrastus on korostettu väriä

Kuvakollaasi 36. Cirque de Saimaan värikäs valaistus allasosastolla sekä mosaiikkilaattoja (Hartikainen 2019; Laine 2019)

vaihtavin led-nauhoin. Altaat on valaistu värivaloin, samoin monet muut elementit. Seinissä on tummanharmaata laattaa ladottuna vaakaan, laatan koko arviolta 150 x 300 mm.

Saunamaailman rauhallinen ympäristö on saatu aikaan luonnollisilla väreillä, kivistruktuurilla sekä tunnelmallisella valaistuksella. Saunamaailmassa on neljä erilaista saunaa, pieni uima-allas laitureineen (kuvakollaasi 37) sekä oleskelutila, missä voi levätä saunajuoman kanssa ja ihaila biotakkaa. Tilan sisustuksessa on käytetty mosaiikkilaattojen lisäksi verhoilukiviä ja erilaisia lattialaattoja. Portaat on päällystetty puukomposiitilla.

Pesutilojen pintamateriaaleissa on yhdistetty valkoista, himmeää suorakaiteen muotoista laattaa näyttäviin, mustan ja violetin sävyisiin mosaiikkilaattoihin (kuvakollaasi 37). Suihkut on jaoteltu kaarevin väliseiniin. Omille saippuoille ei ole tasoa, suihkusaippua-annostelijat sen sijaan on tarjolla. Lattiapinnoissa on

Kuvakollaasi 37. Saunamaailma Cirque de Saimaassa, sekä wc-tilojen allastaso (Hartikainen 2019; Laine 2019)

tummanharmaata 100 x 100 mm laattaa. Kattoon on upotettu suuri led-paneeli, sitä ympäröi puurimat. Wc-tiloissa on valkoiset komposiittitasot (kuvakollaasi 37), joissa on kiinteät altaat. Pukuhuoneiden seinissä on käytetty myös valkoista seinälaattaa, lattiapinnat ovat vaaleaa harmaata, noin 300 x 300 mm laattaa.

4.4 Referenssikohteiden analysointi

Kohteet ovat hyvin erilaisia keskenään. Valtion vierastalo on upea kokonaisuus, ja ainut näistä neljästä, joka on miltei alkuperäinen 1980-luvun kohde. Sisustus on toiminut valmistumisensa aikoihin suunnannäyttäjänä. Materiaalit ovat pitkälti kotimaisia, ja osaa niistä on käytetty tavallisissakin kohteissa paljon: mänty, tammi ja Oraksen hanat sekä -suihkut. Marmori on ollut ja on edelleen hieno ja ylellinen materiaali. Apachia on käytetty kuusen ja haa-

van lisäksi saunan materiaalina, mutta lauteet ovat olleet perinteisemmän koosta lautta kuin vierastalossa. Struktuuripintaista vaaleaa laattaa on todennäköisesti käytetty monissa julkisissa saunoissa. Seinä- ja kattopanelointiakin on käytetty 1980-luvulla paljon. Lasiovet, kattosuihkut ja integroitu loisteputki-valaistus sen sijaan on todennäköisesti ollut harvinaisempaa. Harmaa, 100 x 100 mm kokoinen lattialaatta on nykyään yleisimpiä laattoja kylpyhuoneissa. 150 x 150 mm kokoisen kiiltävän seinälaatan käytön voi päätellä olleen yleistä. Sitä käytetään edelleen saman kokoisena, mutta vähemmän.

Valtion vierastalon sisustus on tyylikäs ja laadukas 1980-luvun ajankuvaus. Monet elementit, kuten osa kalusteista, puurimoitukset, marmoripinnat, saunan sisustus sekä lasiovet näyttävät vieläkin moderneilta. Vesikalusteet, hanat ja suihkut sekä osa laatoituksista näyttivät vanhanaikaisilta.

Hilton Kalastajatorppa ja Cirque de Saimaa eivät liity 1980-lukuun, vaan niissä havainnoitiin kylpyhuoneita käytettävyyden sekä nykyaikaisuuden näkökulmasta. Kalastajatorppa on korkeatasoinen hotelli, joten siellä huomioidaan asiakkaan tarpeet. Asiakkaille on tarjolla toiveita, ylimääräisiä pyyhkeitä, shampoota ja hoitoainetta, saippuaa, voidetta ja kasvopaperia. Osa asiakkaista saattaisi olla valmiita maksamaan näistä edullisemman tason hotellissa erikseen. Asiakkaat on huomioitu niin, että suihkuissa on saippuatelineet ja suihkusaippuaa, tiloissa on suuria peilejä ja hyvä valaistus. Tilassa on kaapit vaatteita varten. Oleskelutiloissa on tv, jääkaappi, pöytäryhmä sekä sohvia. Allasosasto on viihtyisä; rauhalliset värit ja hienot näkymät lisäävät viihtyisyyttä.

Cirque de Saimaa on viihtyisä, moderni ja sirkushenkinen, mutta silti tunnelmallinen. Kohteessa on käytetty erilaisia tehosteita. Erilaisilla värivaloilla on saatu aikaan näyttävyyttä, altaan värivalaistus toimii korostajana ja tunnelmanluojana. Kahvion tähtitaivasvalaistus saa tavalliset pöytäryhmät tuntuun ylellisiltä. Eri kokoiset, neliön muotoiset lattialaatat ovat mustia sekä harmaita. Seinäkaakelit ovat valkoisia tai tummia, himmeäpintaisia ja suorakaiteen muotoisia. Helmiäishohtoisia mosaiikkilaattoja on käytetty laajalti, sävyinä sininen, violetti, punainen ja valkoinen. Saunojen seinissä on sekä

vaaka- että pystypanelointia. Saippuatelineen puuttuminen hankaloittaa suihkun käyttämistä.

Yhteisiä piirteitä referenssikohteissa ovat: valkoiset seinäkaakelit, harmaat, neliönmuotoiset lattialaatat, vaalea puurimoitus, puupaneelit ja upotetut alavalot. Yhteistä Sommelon kylpytilojen kanssa on uima-allas, altaan reunalla oleskelutilaa, tummaksi käsiteltyt puuovet, kiiltävä, valkoinen seinälaatta, struktuuripintainen lattiaklinkkeri ja Oraksen hanat.

4.5 Päätelmät tutkimuksen tuloksista

Kaikki aineisto viittaa samansuuntaisiin tuloksiin. 1980-luvulla on haluttu sijoittaa kodin viihtyisyyteen ja toiminnallisuuteen. Ihmisten elintason nousu näkyi myös kylpyhuoneissa. Verrattuna 1980-luvun alkuun oli loppupuolella vuosikymmentä rohkeampia värejä, materiaaleja ja upeampia kylpyhuoneita, osa muistutti kylpylämäisiä tiloja.

Saunojen pääpiirteet ovat olleet vaaleat pinnat ja yksinkertainen muotokieli. Materiaaleina on käytetty kuusta, haapaa tai apachia. Paneeleissa on käytetty eniten viistettyä sekä pyöristettyä profiilia. Paneelit ovat joko olleet käsittelemättömiä tai niihin on sivelty väritöntä saunasuojaa. Paneelien ja lauteiden suunta on vaihdellut, pyöristyksiä niissä ei juurikaan ollut. Lauteissa ei ollut pintakäsittelyä. Valaistus saunoissa on ollut . Saunan ovi on ollut joko paneoitu tai kehyksellinen lasiovi.

Kylpyhuoneissa on ollut enemmän tyylivaihtelua. Pääpiirteisiin kuului joko kaakeli- tai vinyylipinnat, joko yksivärisinä tai kuvioituina. Vinyyleissä ja laatoissa on ollut monia värejä ja kuoseja. Sekä kiiltävä- että himmeäpintaisia laattoja käytettiin. Kukat ja graafiset kuviot olivat muodissa. Laatoissa yleisin muoto on ollut neliö. Suosittu on ollut myös suorakaiteen muotoinen laatta. Suosituin laatta seinissä on ollut valkoinen 150 x 150 mm koossa. Myös mosaiikkilaatat sekä 100 x 200 mm laatat olivat yleisiä. Seiniä on saatettu paneloida myös pesuhuoneen puolella.

Värimaailmoista tärkeimpiä on ollut joko valkoinen, pastellinsävyinen, musta, harmaa tai jokin näiden yhdistelmä. Pastellinsävyillä tarkoitetaan tässä yhteydessä vaaleansinistä, -vihreää, -roosaa, -keltaista tai hentoa oranssia. Valkoista on usein tehostettu joko mustalla tai jollakin muulla värillä. Jonkin verran on ollut myös niitä kylpyhuoneita, joiden koko sisustus vesikalusteita myöten on ollut samaa pastellista sävyä. Kirkkailla väreillä ja yksityiskohdilla on myös leikitelty.

Tilaan on pyritty saamaan mahdollisimman paljon kaapistoa allastasolla, suihkuallas sekä sauna. Osa kylpyhuonekalusteista on näyttänyt laadukkailta, osa muovisilta ja kertakäyttöisiltä. Ylellistä tunnelmaa on haettu ja sauna on haluttu, vaikka tila olisi ollut hyvin pieni. Kattopinnoissa on käytetty sekä rapausta ja maalausta että vaaleaa panelointia, sekä puunvärisenä että maalattuna.

4.6 Materiaalit ja värit: Soveltaminen nykyaikaan

Värisävyjen tulee olla sellaisia, jotka olivat käytössä 1980-luvun kylpyhuoneissa. Sävyistä pyritään valitsemaan sellaiset, jotka ovat ajankohtaisia myös tänä päivänä ja luovat rauhallista tunnelmaa. Valkoisen ja mustan lisäksi pastellisävyt beige, roosa, sininen, keltainen ja vihreä ovat olleet yleisiä värejä 1980-luvulla. Tehostevärinä on käytetty myös harmaata, terrakottaa ja kirkkaita värejä. Näistä väreistä monet sopivat myös tähän päivään. Vaihtoehtoista rajattiin pois roosa ja keltainen, sillä ne eivät ole ajattomia. Kirkkaat värit eivät tuo rauhoittavaa tunnelmaa saunaosastolle. Harmaan käyttö on ollut viime vuosina niin yleistä, että se olisi liiankin tavanomainen. Terrakotan sävy on kaunis ja rauhallinen, ja mustavalkoisuus oli ajankohtaista 1980-luvulla. Sininen ja vihreä sopivat molemmat kylpytiloihin, kun ovat rauhoittavia veden värejä. Vaihtoehtoista valitaan valkoinen pääväriksi ja musta tehosteväriksi. Näiden lisäksi tilaa elävöittämään valitaan joko vaalea sininen tai vihreä.

Kapea puurimoitus, jota oli muun muassa Valtion vierastalon katoissa, on tyylikäs ratkaisu, jota käytetään myös tässä suunnitelmassa.

Valkoinen seinälaatta on ajaton. 150 x 150 mm laatta on tyypillisin pintamateriaali, tämä on myös Sommelson seinien alkuperäinen päällyste. Tilaan kaivataan kuitenkin uudistusta, joten tämä rajataan pois vaihtoehtoista. Nykymarkkinoilla suositut suurikokoiset laatat eivät ilmennä 1980-luvun piirteitä. Vaihtoehtoina on täten mosaiikkilaatta tai pienehkö suorakulmainen laatta. 1980-luvulla käytettiin 100 x 200 mm kokoa pystyladonnalla. Laatan asennus vaakasuuntaisesti tuo modernia ilmettä, kuitenkin säilyttäen tuntuman 1980-lukuun.

Lattiapintoihin sopii neliön tai suorakaiteen muotoinen klinkkeri. 200 x 200 mm kokoista lattiaklinkkeriä on markkinoilla vain rajattu valikoima. 100 x 100 mm neliöklinkkeri mahdollistaa korjauskohteessa riittävän suuret kaadot lattiakaivojen suuntaan. Tätä laattakokoa käytetään lattioissa nykyään paljon Suomessa, ja sitä oli myös 1980-luvun kylpyhuoneissa. Mikäli lattiakaivot vaihdetaan linjakaivoihin, voi laattakokoa suurentaa. Klinkkerin tulee olla joko karhea- kitka- tai nastapintainen tiloissa, joissa liukastumisvaara on ilmeinen. Karhean ja nastapintaisen klinkkerin puhtaanapito on hankalampaa kuin sielän, mutta turvallisuus on tärkeä tekijä yhteiskäytössä olevissa märkätiloissa. Turvalattia on myös hyvä vaihtoehto. Se on tyylikäs verrattuna vinyylimattoon, joka oli suosittu materiaali 80-luvulla. Sen lisäksi se on turvallinen käyttää ja helppo puhdistaa.

1980-luvun saunat olivat kauttaaltaan vaaleita, joten saunaan sopii joko kuusi, haapa tai apachi. Kuusi on perinteinen materiaali, jossa on oksia. Apachi tuodaan länsi-Afrikasta (Apassi 2019), joten valinta ei olisi eettinen. Haapa on vaalea, tasavärinen puu, joka ei tunnu kuumalta eikä tikkuunnu. Lisäksi sekin on perinteinen saunan materiaali. Näistä syistä se soveltuu hyvin tarkoitukseen.

1980-luvulla asennettiin seinäpaneelia sekä pysty- että vaakasuuntaisesti. Kestävyysyistä vaakasuuntainen asennus on parempi: Jos paneeli tummuu alhaalta, on helpompi vaihtaa alimmaisat paneelit kuin uusia kaikki. Vaakasuuntainen panelointi saa myös saunat näyttämään suuremmilta. Sommelson saunoissa on tällä hetkellä kantikasta, kapeaa paneelia. STV- tai pyöristetyt paneeliprofiilit ovat 1980-luvun tyypillisimpiä profiileita. Koska tarkoitus on uudistaa sauna, valitaan kuitenkin profiiliksi kantikas STS, vaaleampana ja leveämpänä kuin alkuperäinen.

5 SUUNNITTELU

5.1 Työhön vaikuttavat määräykset ja ohjeet

Lattialaattojen kulutuksenkestävyys ja kovuus on tärkeää. Lattialaattojen täytyy olla valmistustavaltaan ryhmää B (kuva 39) eli käytäviin, suihkutiloihin, uima-allastiloihin ja kylpylöiden märkätiloihin sopivia kuivapuristelaattoja. Kuivapuristelaatat valmistetaan kuivahkosta, jauhemaisesta massasta puristamalla se laatoiksi suurella paineella haluttuun muotoon. Laatat kuivataan, lasitetaan ja poltetaan sen jälkeen. A-ryhmän laatat eli märkäpuristetut laatat soveltuvat myös.

Laatat jaetaan vedenimukykynsä mukaan alaluokkiin (kuva 38). Lattialaattojen vedenimukyky pitää olla vähintään luokkaa BIIa eli kuivapuristettua laattaa. Kestävämpi vaihtoehto on valita BIIa tai BIIb eli porcellanato tai klinkkeri. Keraamiset, lasitetut laatat ovat yleensä helposti puhdistettavia.

Taulukko 1. Keraamisten laattojen jaottelu vedenimukyvyn E perusteella (% laatan kuivapainosta), standardi SFS-EN 14411.

Laattatyyppi	Ryhmä I		Ryhmä Ila	Ryhmä IIlb	Ryhmä III
Vedenimukyky (E) %	E < 0,5	0,5 ≤ E ≤ 3	3 < E ≤ 6	6 < E ≤ 10	E > 10
Märkäpuristetut laatat, ryhmä A	Ryhmä AIIa	Ryhmä AIIb	Ryhmä AIIa-1 Ryhmä AIIa-2	Ryhmä AIIb-1 Ryhmä AIIb-2	Ryhmä AIII
Kuivapuristetut laatat, ryhmä B	Ryhmä BIIa	Ryhmä BIIb	Ryhmä BIIa	Ryhmä BIIb	ryhmä BIII
Muu valmistustapa, ryhmä C		Ryhmä C I	Ryhmä C Ila	Ryhmä C IIlb	Ryhmä CIII

IH, JJ/1/kesäkuu 2010/1100/Kyriiri/Rakennustieto Oy © Rakennustietosäätiö RTS 2010

Kuva 38. Laattojen luokittelu vedenimukyvyn perusteella (RT 10097, 2)

Taulukko 2. Liukkauden testaus esimerkiksi paljain jaloin käytettävissä märkätiloissa, standardi DIN 51097.

DIN 51097 luokitus	A	B	C
liukkaus ¹⁾	12 ...17 °	18...23 °	> 24 °
CoF ²⁾	0,21...0,31	0,32...0,42	> 0,45

1) A liukkain, C vähiten liukas

2) CoF < 0,25 todennäköisesti liukas
> 0,36 todennäköisesti vähemmän liukas

Kuva 39. Laattojen liukkausluokitukset (RT 34-10997)

Saunaosaston lattioihin soveltuvat porcellanatot (Bla), lasitetut, kitkapintaiset klinkkerilaatat (Blb) sekä kuivapuristetut, lasitetut lattialaatat (Blla) karhealla lasitteella tai kohokuvioinnilla. Märkätiloissa tulee olla joko karheapintainen tai kohokuvioitu laatta.

Laatan tulee olla tiivis, ja lasitteen kovaa ja kestää kulutusta naarmuuntumatta. Lasituksen kovuuden tulee olla joko luokkaa PEI 4 tai PEI 5 asteikolla 0–5 (kuva 40). Väriarvoltaan laatta saa olla joko V1, jolloin laatassa ei ole väri- vaihtelua juurikaan tai V2, jolloin värivaihtelu on vähäistä. Sauma-aineen tulee olla epoksipohjaista, jotta se kestää kulutusta ja jatkuvaa siivousta.

Seinässä voidaan käyttää samoja klinkkerilaattoja kuin lattiassa, niissä ei kuitenkaan tarvitse olla liukkausluokitusta. Lasitettu klinkkeri sopii yleisiin saunoihin, vedenimukyky IIa tai I (RT 34-10997, 1–5). Koska kyse ei ole uimahallista vaan hotellista, riittää kaakelilaattakin seiniin (Sundvik 2019).

Taulukko 4. Lasitettujen keraamisten lattialaattojen kulutuskestävyysluokat standardin SFS-EN ISO 10545-7 mukaan.

Luokka PEI-arvo	Käyttökohde
0	Ei sovellu lattiakäyttöön
1	Tilat, joissa oleskellaan avoaloin tai sisätossuilla (esimerkiksi kylpyhuoneet ja makuuhuoneet)
2	Tilat, joissa oleskellaan pehmeäpohjaisilla tai tavanomaisilla jalkineilla (esimerkiksi olohuone)
3	Tilat, joissa oleskellaan tavanomaisilla jalkineilla ja joissa esiintyy vähäisessä määrin hankaavaa likaa kuten kodin keittiöt, etelset ja käytävät
4	Tilat, jotka säännöllisesti altistuvat kävelyliikenteelle ja hankaavalle lialle (esimerkiksi sisäänkäynnit, hotellit, näyttely- ja myymälätilat)
5	Julkiset tilat, jotka altistuvat kovalle ja jatkuvalla kävelyliikenteelle ja hankaavalle lialle, kuten kauppakeskukset, lentokenttäterminaalit ja hotellien sisäänkäynnit.

Kuva 40. Laattojen kulutuskestävyystaulukko (Rakennustietosäätiö 2010)

Oviaukon vapaan leveyden tulee olla vähintään 800 mm. Ovien tulee siis olla 9x21 kokoisia, ja niiden on auettava kokonaan. Tämä määräys pätee myös korjauskohteisiin. (RT RakMK-21738.)

Esteettömyyden näkökulmasta ohjeistetaan seuraavasti: Mattapintaiset laatat eivät heijasta valoa, joten ne soveltuvat parhaiten näkövammaisille. Vaaleat värit ovat suositeltavia valoisuuden lisääntymisen vuoksi. Ovissa käytetään kontrastia materiaaleissa ja väreissä, se on helpottaa tilan hahmottamista. Myös kohdevalaistus auttaa. Heikkonäköisille riittävä yleisvalaistus on voimakkuudeltaan 400-600 lx. Valaistus ei saa häikäistä ja valon tulee jakautua tasaisesti.

Saunatilojen panelointiin sopii vähäöksainen, vähäpihkainen ja huokoinen puu. Muun muassa kuusi, haapa, leppä ja tervaleppä sopivat tarkoitukseen. Vaakapanelointia suositellaan, koska tuuletusrako tehdään pystysuuntaisilla naulauspuilla eikä lisäkoolausta tarvita. Mikäli alareunassa oleva paneeli tummuu, on helppoa vaihtaa yksittäinen paneeli. Pystypaneloinnissa rakenne vie enemmän tilaa, ja yksittäisen paneelin vaihtaminen ei onnistu. (Kylpyhuoneen remontti 2014 2014, 16, 47–48.)

Hotelli kuuluu paloluokkaan P1, koska siellä on majoituspaikkoja enemmän kuin 50 (RT 08-11139 2014, 3). Kiukaan taakse kannattaa laittaa palamatonta materiaalia. Laudemateriaaliksi sopii heikosti lämpöä sitova puulaji, kuten vähäöksainen haapa, leppä tai kuusi. Lauteiden ja seinän väliin jätetään 20–30 mm raot. Lauteet käsitellään parafiiniöljyllä vuosittain, se pidentää käyttöikää. (Kylpyhuoneen remontti 2014, 17.) Seinäpaneeleiden pintakäsittelyyn hotellin saunatiloissa sopii saunasuoja, sillä se kestää paremmin kuin saunavaha (Lahtonen 2019).

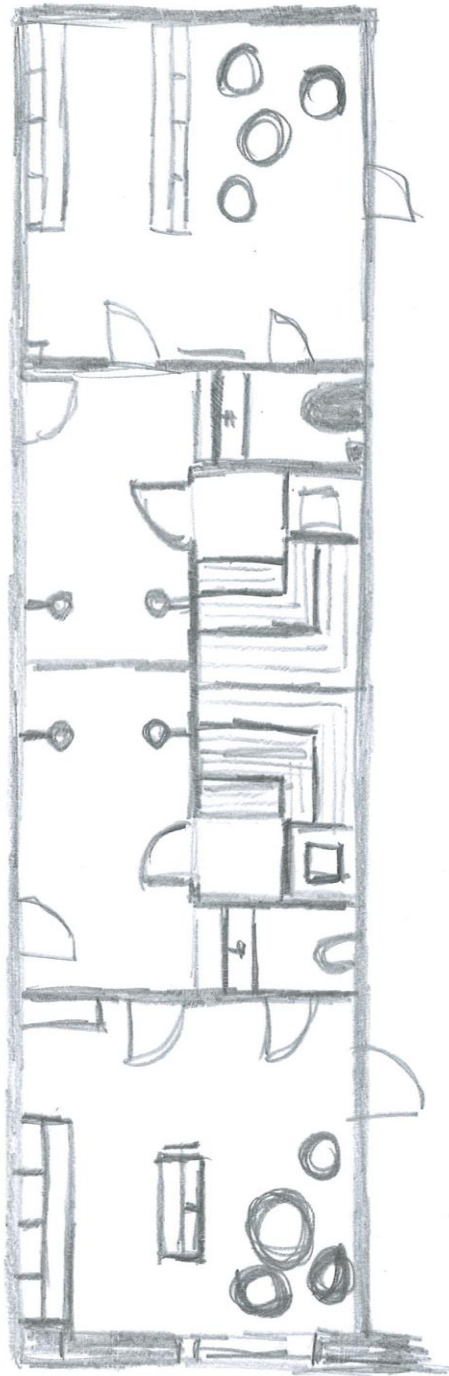
5.2 Suunnitteluprosessi

Saunaosaston ilmeeseen vaikuttavat eniten valitut pintamateriaalit, kiintokalusteet ja värit. Käytettävyyden kannalta tilajako on tärkeä. Seuraavissa kappaleissa kerrotaan suunnitteluprosessin vaiheista.

5.2.1 Tilajako ja rakenteet

Liitteissä 14 ja 15 näkyy saunaosastotilojen alkuperäinen pohjakuva sekä leikkauskuva. Käytettävyyden näkökulmasta tehdään pieniä muutoksia väliseinien sijaintien suhteen. Wc-tilat ovat nykyisissä tiloissa pienikokoiset, ja kulku saunoihin 1 ja 2 tapahtuu mutkan kautta. Väliseinien siirrolla parannetaan näiden tilojen tilajakoa. Wc:t saavat lisää tilaa, eivätkä suihkuhuoneet pienene juuriin. Saunan ovet siirtyvät näissä tiloissa suorille seinille, ja entisten ovien kohdalle jää tilaa naulakoille ja penkeille. Näin saunaa käyttävä saa laitettua pyyhkeensä naulakkoon, ja laskettua pesutarvikkeensa tasolle. Tämän muutoksen myötä suihkujen sijainti muuttuu. Tilajako näkyy luonnospiirroksessa (kuva 41). Luonnoksessa suihkut on sijoitettu eri tavalla kuin lopullisessa suunnitelmassa. Luonnokseen on hahmoteltu myös erilaisia kiintokalusteita

pukuhuoneisiin. Hahmotelmien kautta muotoutui lopullinen versio myöhemmin (liite 17).

Kuva 41. Luonnos saunojen tilajaosta
(Laine 2019)

Pesuhuoneista puretaan allastasot, jotta tilan voi hyödyntää ja ilmeestä tulee avarampi. Kaikki ovet, jotka on mahdollista suurentaa, muutetaan 9 x 21 ko-
koisiksi. Saunoihin riittää matalammat, kynnyksettömät 9 x 19 ovet.

5.2.2 Värimaailma

Värimaailma vaikuttaa olennaisesti tilan tunnelmaan. Kuvassa 42 näkyy ensimmäinen versio saunojen väri- ja materiaalisuunnitelmasta.

Kuva 42. Välivaiheen materiaalit suunnitelmaan (Laine 2019)

Suunnitelman värimaailmassa on valkoista, mustaa, vaaleaa siniharmaata tai vihreää. Näiden lisäksi on vaaleaa haapapuuta ja kuultavaa mustaa. Kaikki nämä ovat olleet suosittuja 1980-luvulla, ja soveltuvat yhtä hyvin tähän päivään näyttäen uudelta.

Tiiliseinät maalataan valkoisiksi. Maalin tulee olla himmeää, kosteutta kestävää ja tarvittaessa pyyhittävää. Tarkoitukseen soveltuu esimerkiksi Tikkurilan Luja 7, sävy F497. Pylväät sekä samoin osa seinistä maalataan hyvin tummalla harmaalla, sävy NCS 8000-N. Sävy näyttää mustalta valkoisen vieressä, mutta kontrasti on pehmeämpi. Joihinkin seiniin asennetaan pystysuuntainen koristerimoitus eri levyisistä rimoista.

Seinälaatoissa jatkuu sama värimaailma sekä pesuhuoneiden että wc-tilojen osalta. Lattiapäällysteeksi valitaan vaaleansininen tai -vihreä klinkkeri (kuva 42). Pesu- ja saunatiloissa kulkualueiden lattiapinnat laatoitetaan struktuuri-pintaisella klinkkerillä, muille alueille riittää sileäpintainen. Pukkilan Natura-sar-

jassa on erilaisia struktuuripintaisia sekä sileitä klinkkereitä samoissa väreissä. Sarjaan kuuluu myös erilaiset nurkkalistat. Vaihtoehtona klinkkerille on turvalattia, joka on helppohoitoinen eikä ole liukas.

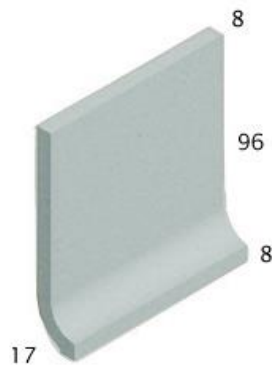
Ovilehdet mukailevat entisiä ovia. Uusien ovien tulee kestää kosteutta. Ovi-lehti on sileä, väri syvenee tummanruskeasta mustaksi ja pinta jäljittelee mustaksi petsattua puuta. Saunan uudet ovet ovat kehyksellistä tai kehyksetöntä lasia, karmi haapaa. Myös vaakasuuntainen vedin on haapaa. Ovien lasit kannattaa käsitellä kalkin tarttumista estävällä pinnoitteella, käsittely helpottaa puhtaanapitoa. Ehdotuksia materiaaleihin liitteessä 22.

5.2.3 Sauna 1 ja sauna 2

1980-luvulla saunojen kaikki pinnat olivat puuta, lattiaa lukuun ottamatta. Saunan seinien ja kattojen pintamateriaaleiksi valikoitui vaalea ja kaunis haapa. Se on sekä perinteinen että moderni materiaali lauteisiin. STS-profiilinen haapapaneeli 120 tai 140 mm leveänä soveltuu tarkoitukseen. Paneelit käsitellään hieman vaaleammiksi saunavahalla, jotta niiden kellastuminen hidastuisi. Kallustepiirustuksessa ja osaleikkauspiirustuksessa näkyy lauteiden sijoittelu ja tilanjako tarkemmin (liitteet 17 ja 18). Lauteet ja kaiteet rakennetaan myös haapapuusta (kuvakollaasi 43). Paneelit vaalennetaan saunasuojalla, jossa on hieman valkoista pigmenttiä. Käsittely suojaa paneeleja sekä likaantumislta että kellastumiselta, mutta ei muuta juurikaan puun omaa sävyä. Lauteet käsitellään parafiiniöljyllä, jotta ne hylkivät likaa eivätkä tunnu kuumilta. Käsittely toistetaan vuosittain tai useammin tarpeen mukaan.

Musta klinkkerilaatta kiukaiden takana tuo kontrastia vaaleisiin saunoihin. Tarkoitukseen soveltuu esimerkiksi Pukkilan Natura-klinkkeri mustana. Laatoitus kiukaan takana suojaa seinää. Laatta on paloturvallinen materiaali kuumen kiukaan takana ja se on helppo puhdistaa.

Lattiapinnat laatoitetaan tai asennetaan turvalattia. Mikäli lattiat laatoitetaan, käytetään kävelyalueilla struktuuripintaista laattaa. Lauteiden taakse, lattian ja seinän väliseen nurkkaan tehdään viiste tai pyöristys. Natura-sarjaan kuuluu holkkalaattoja, joilla pyöristyksen voi tehdä. Pyöristys helpottaa puhtaanapitoa, kun vesi ei jää nurkkaan vaan valuu itsestään pois. Turvalattiaan päädyttäessä muotoillaan nurkan pohja ennen lattian asennusta. Kiukaan taakse soveltuu hyvin musta seinälinkkeri 100 x 300 mm. Vanha tiiliseinä sopii hyvin tämän pohjaksi. Saumalaastit valitaan mahdollisimman lähelle laattojen väriä.

Kuvakollaasi 43. Mallinnuskuva saunasta, saunavalaisin sekä holkkalaatta (Laine 2019; Saunia 2019; Pukkila 2019)

Kiukaan täytyy kestää jokapäiväistä lämmitystä. Suojaetäisyydet palavaan materiaaliin tulee huomioida kiukaan mukaisesti. Saunan valaisimet asennetaan seinälle, lähelle kattoa. Saunian valikoimassa on varjostin, jonka häikäisyritylät ovat haapaa (kuvakollaasi 43 sekä liite 22). Entistä valaisimen paikkaa katossa voi hyödyntää siivousvalaisimena. Sen eteen tulee myös häikäisyritylää haavasta.

5.2.4 Pesuhuoneet

Pesuhuoneiden seinäpinnat laatoitetaan joko kaakelilla tai klinkkerillä, koko 100 x 200 mm. Laatat asennetaan vaakasuuntaisesti. Värisävyinä laatoissa ovat valkoinen ja musta (kuva 44). Musta tuo kontrastia tilaan, ja sopii yhtä hyvin nykypäivän sekä 1980-luvun tunnelmaan. Laatoitettavien seinien ulkokulmat viimeistellään pyöristetyin metallilistoin. Suihkuseinän alareunaan tehdään pyöristys tai viiste. Lattioissa käytetään joko 100 x 100 mm klinkkeriä tai turvalattiaa. Suihkujen viereen sijoitetaan kiinteät saippuahyllyt, myös suihkusaippuaa voisi olla saatavilla.

Pesuhuoneista puretaan allastasot, ja suihkut siirretään toimivimmille paikoille. Lattiakaivot vaihdetaan linjakaivoiksi (liite 16). Entisen oven paikalle tulee pyyhkeaulakko ja penkki, naulakon takaseinässä on haavasta tehty rimoitus. Tilajako näkyy liitteessä 17. Mallinnuskuvassa 44 näkyy musta ovi, sekä lasiovi vaakasuuntaisella vetimellä. Vedin muistuttaa kehyksellisestä ovesta, jota

Kuva 44. Mallinnuskuva pesuhuoneista (Laine 2019)

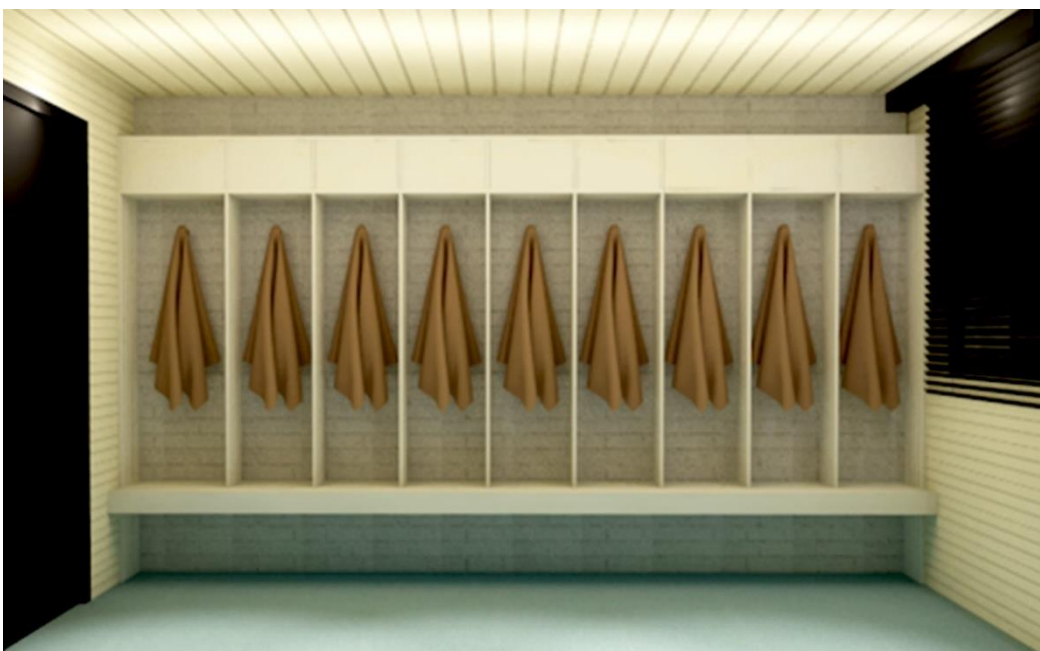
käytettiin 1980-luvulla. Kehyksetön lasiovi saa tilan tuntumaan avarammalta. Alaslasketun katon reunoille voi asentaa valaisimet, joilla saa tilaan epäsuoraa valaistusta.

5.2.5 Pukuhuoneet ja wc-tilat

Pukuhuoneiden tilajako pysyy ennallaan. Tiiliseinät ovat kauniit valkoisina ja himmeäpintaisina. Puupanelointi pehmentää tilojen ilmettä, ja sopii kaikkiin tiloihin. Ikkunaseinät paneloidaan vaurapaneeleilla (kuva 45; liite 22).

Kuva 45. Mallinnuskuva pukuhuoneiden kiintokalusteista (Laine 2019)

Kuva 46. Pukuhuoneiden naulakkokaluste (Laine 2019)

Pukutiloihin suunniteltiin uudet kiintokalusteet (kuvat 45 ja 46). Kalusteiden suunnittelun lähtökohtana olivat käyttäjän tarpeet. Saunaan tuleva tarvitsee paikan vaatteilleen sekä mahdolliselle laukulleen. Käyttäjä kokee olonsa turvallisemmaksi, mikäli hän voi laittaa arvotavaransa ja esimerkiksi huoneensa avainkortin lukittuun kaappiin saunomisen ajaksi (kuva 45). Kylpytarvikkeet täytyy voida laskea tasolle saunasta tullessa. Kalusteen suunnittelu aloitettiin yläosassa olevasta tasosta, käyttäjän tavaroiden tarvitsemasta tilasta (400 mm), penkistä sekä pyyhekoukkujen sijoittelusta. Vaatesäilytys on rajattu seinäkkeillä viereisistä paikoista. Kalusteessa on koukut vaatteille, hylly sekä taso. Hyllyn eteen tulee lukittava ovi. Penkki voi olla joko kalusteen yhteydessä tai erillään. Projektiokuvissa näkyy naulakkokalusteen mitat (liite 21).

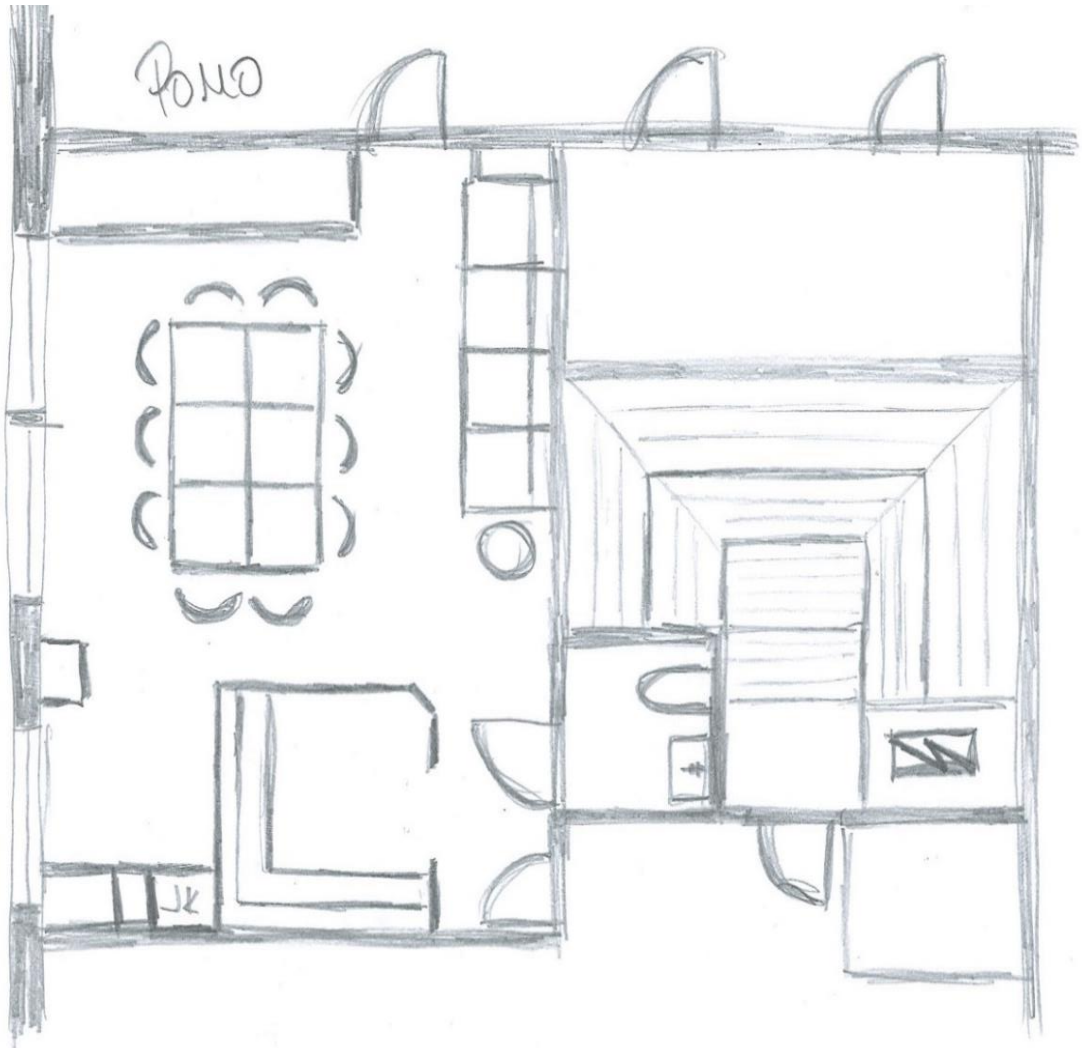
Kiintokalusteisiin kuuluu myös kampauspiste, jossa on peili ja taso. Vieressä on paikka hiustenkuivaajalle sekä pistorasia. Tason alapuolella on rimoitettu liukuovi, jonka takana voi säilyttää tarvikkeita. Tasolla on paikka myös roska-astialle (kuva 46). Vastaava kaluste allastasolla tulee myös wc-tiloihin.

Materiaalina kalusteen hahmotelmissa oli ensin kauttaaltaan vaalea, kosteudenkestävä levy joko maalattuna tai vaalean puun värisenä. Penkin materiaaliksi suunniteltiin alusta asti haapaa. Lopulliset materiaalit ovat kosteudenkestävä, tummanharmaaksi maalattu levy tai lakattu vaneri sekä puurimoitus.

5.2.6 Pomo

Pomo-saunatiloissa puretaan kevyt tilanjakaja, joka rajaa pukeutumistilaa takahuoneesta. Erilaisia vaihtoehtoja pukeutumistilan sijoitteluun kokeiltiin. Ensimmäisessä luonnoksessa tilan taakse jäi tila keittiökalusteille (kuva 47). Versio ei vaikuttanut kovinkaan toimivalta. Kokeiltiin myös sitä, että pukeutumistila olisi melkein entisellä paikallaan, mutta molemmilta puolilta olisi sinne kulku. Tämä aiheuttaisi sen, että molempien tilojen kalustus hankaloituisi. Kolmas versio päättyi suunnitelmaan: Uusi seinä rakennetaan lähelle entistä. Saunan

ja takkahuoneen välisen seinän siirtämisellä saa takkahuoneen tehokkaampaan käyttöön. Suurikokoista saunaa on varaa hieman pienentää. Seinän siir-

Kuva 47. Luonnos Pomon tilajaosta ja kalustuksesta (Laine 2019)

täminen pienentää myös varastotilaa, joka on saunan vieressä. Takkahuoneen puolella tämä mahdollistaa jääkaapin sekä muutaman keittiökalusteen sijoittelun tälle seinälle. Mikäli tilaa käyttävät muun muassa ryhmät, joilla on omia eväitä, ovat sekä jääkaappi että vesipiste tarpeen. Kaapistoon voi sijoittaa myös roska-astian, jolloin se ei jää näkyville. Väliseinää siirtämällä saadaan tilaa myös naulakolle takkeja varten; tilaussaunan ollessa kyseessä on naulakolle tarvetta. Muutosten avulla jää paremmin tilaa muunneltavalle kalustukselle (kuva 48). Liitteissä 19 ja 20 näkyy tilajako sekä samat kalusteet kahdella eri tavalla ryhmiteltyinä. Suunnitelmassa käytetyt pöydät ovat korkeus-

säädettäviä, joten samat pöydät toimivat sekä palaveri- että illanviettokäytössä. Tuolit ovat pinottavia ja sohvoryhmän osat ovat yksittäisiä, jolloin niitä on helppo siirtää tarpeen mukaisesti. Ehdotuksia kalusteisiin liitteessä 22.

Kuva 48. Pomon takkahuoneen muunneltava kalustus (Laine 2019)

Tilan pintamateriaalit noudattelevat samaa linjaa muiden tilojen kanssa. Suuri takka maalataan, metalliosat käsitellään mustiksi. Takassa ei voi pitää elävää tulta turvallisuussyistä. Takan tulipesä voidaan valaista lämpimän sävyisellä valolla (2700–3000 K) tunnelman luomiseksi.

5.2.7 Allasosasto

Allasosasto on pitkä ja kapea (liite 16). Tästä syystä pilarit maalataan tummiksi. Tummat pilarit lyhentävät tilan pituusvaikutelmaa. Päätyseinään tehdään katsetta kohdentava teos. Päädyssä olevat varastotilojen ovet siirretään sivuille, jolloin keskelle päätyseinää jää suurempi, yhtenäinen seinä. Teos tehdään 150 x 150 mm laatoista eri väreissä (kuva 49). Päätyseinä teoksen ympärillä maalataan sävyllä NCS 8000-N. Ikkunaseinä verhotaan vaalealla vaaleurapaneelilla.

Kuva 49. Mallinnuskuva päätyseinän laattateoksesta (Laine 2019)

Katto verhotaan kosteutta kestävillä akustiikkalevyillä. Käytävän ylle tehdään alaslaskettu katto tummaksi käsitellystä levystä sekä rimoista. Kattoon upotetaan alasvalot. Lattiapäällysteet uusitaan samoilla pintamateriaaleilla kuin kylpytiloissa. Altaan klinkkereitä ei ole tarpeellista vaihtaa. Ikkunaseinän puolelle asennetaan lattialaattojen päälle laudoitus, joka tulee hieman altaan ylle. Reunaan asennetaan väriä vaihtava led-nauha, jonka tulee olla IP68-luokkaa

(kuva 50). Laudoilla voidaan päällystää myös toinen pääty, tämä luo vaikutelman terassista. Lämpöpattereiden eteen asennetaan metalliset, mustaksi maalatut rutilät.

Kuva 50. Mallinnuskuva altaan värivaloista (Laine 2019)

Ikkunoiden eteen kiinnitetään mustiksi käsitelty, puiset kaihtimet. Koska osa ikkunoista jää varastorakennuksen taakse, ei valoa tule kaikista ikkunoista. Kaihtimien vuoksi tähän asiaan ei kiinnitä huomiota. Jokaisen saunatilaan johtavan oven läheisyyteen asennetaan naulakot pyyhkeitä varten. Altaan toiseen pätyyn, terassilaudoituksen päälle, tulee kaksi tai kolme tuolia ja pieni pöytä. Niiden taakse tulee tumma rimoitus taulumaisesti.

5.2.8 Kabinetti Pölli

Kabinettitila Pölli sijaitsee Sauna 1 ja Sauna 2 sisäänkäyntien läheisyydessä (liite 16). Kabinettitila jaetaan kahdeksi tilaksi kevyellä tilanjakajalla (kuva 51), jonka rakenne on mustaksi maalattua metallia. Tilanjakajan tarkoituksena on

Kuva 51. Havainnekuva, oleskelutila Pölli (Laine 2019)

estää suora näkyvyys tilasta toiseen. Tilanjakajan aukkoihin tulee läpinäkyvät lasit, sekä tv-seinän puoleiseen osaan levyä. Levyt maalataan sävyllä NCS S 8000-N. Yläosassa on läpinäkyvää lasia, jonka lävitse pääsee luonnonvaloa oleskelutilaan. Tilan takaosaan tulee pieni kuntosali, johon mahtuu muutama kuntoiluväline. Kuntoilulaitteiksi sopii esimerkiksi kuntopyörä, soutulaite sekä crosstrainer.

Tilan etuosaan suunniteltiin oleskelutila, jossa asiakkaat voivat viettää yhteisöllistä aikaa. Tilaan tulee sohvaryhmä, matalia pöytiä ja seinään kiinnitetty tv. Seinään asennetaan koristerimoitus, joka on haapaa. Katto verhotaan valkoisin akustiikkalevyin. Lattian pintamateriaaliksi valittiin vinyyli. Vinyylilattia on kestävä, akustinen ja helppo pitää puhtaana. Sohvaryhmää rajaa julkutilaan soveltuva kokolattiamatto, joka asennetaan samaan tasoon vinyylin kanssa. Matto lisää tilan viihtyisyyttä. Kulku kuntosalille kulkee sohvaryhmän takaa.

5.3 Kylpytarvikkeet

Asiakkaat saattavat kaivata muitakin hygieniatuotteita kuin suihkusaippuaa. Hotellilla on kohtuullinen hintataso, joten ymmärrettävästi tuotteita ei tarvitse tarjota ilmaiseksi. Voisikin ajatella, että lisämaksulla voisi halutessaan ostaa tarvikepakettin, joka sisältäisi esimerkiksi matkakokoisen shampoon, hoitoaineen, vartalovoiteen, vanulappuja, kamman, kylpytossut sekä ylimääräisen pyyhkeen. Hammasharja sekä hammastahna voisivat olla myytävänä erikseen. Nämä ovat pieniä asioita, jotka voivat olla merkityksellisiä asiakkaan majoittumiskokemusta ajatellen. Tavarointa voi unohtua matkasta tai majoittuminen saattaa tulla yllättäen, jolloin näitä tarvikkeita ei ole mukana.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämä työ voi toimia pohjana tuleville, tarkemmille tutkimuksille. Työssä on keskitytty pintamateriaaleihin, joten esimerkiksi valaistusta ei tässä työssä juurikaan käsitellä ja kalustukseen voisi perehtyä tarkemmin.

Materiaalit on valittu 1980-luvun tutkimuksen tulokset huomioiden. Suunnitelmassa on havaittavissa samoja piirteitä kuin 1980-luvun kylpyhuoneissa ja saunoissa, mutta kuitenkin suunnitelma edustaa nykyaikaa.

6.1 Tutkimuksen luotettavuus

Pohdittaessa tutkimuksen luotettavuutta, validiteettia lisää usean menetelmän käyttö eli triangulaatio.

Rakennusoppaat ja ohjeet 1980-luvulta antavat kaikki samansuuntaista tietoa. Sisustusarkkitehti Rita Taskisen Kodin huonekalu- ja sisustus vuosikirjaa (1985–86), Arkkitehtilehtiä sekä Rakennustieto Oy:n lähteitä voi pitää luotettavina lähteinä. Avotakka-lehti on sisustuksen osalta paras ajankuvaus. Lehden kirjoittajina on ollut sekä sisustuksen ammattilaisia että toimittajia. Sisustuslehdet ovat ilmentäneet ajan sisustustrendejä. Niissä on esitelty tehtyjä kohteita sekä tuotu esille materiaaleja, joita markkinoilla on ollut. Kaikilla ei välttämättä ole ollut sisustuslehtien mukaista kotia, suuntaa lehdet ovat kuitenkin antaneet. Koska ihmiset ovat sijoittaneet enemmän koteihinsa vaurastuessaan

1980-luvulla, on todennäköistä, että suurimmalla osalla on ollut näiden suunnitusten mukainen kylpyhuone ja sauna.

1980-luvun referenssikohteissa havainnoitiin kiinteitä, alkuperäisiä elementtejä, joten havainnointia voi pitää niidenkin osalta luotettavana. Valtion vierastalosta on olemassa arkkitehtitoimiston tekemä tarkka materiaaliokuvaus, jossa luettelaa korjatut osat, joten virheen mahdollisuus sen osalta on pieni. Hotelli Sommelossa ei ole tehty korjauksia, joista hotellinjohtaja ei olisi tietoinen.

Haastateltavat Sarantola-Weiss sekä Sundvik ovat molemmat luotettavia lähteitä. Sarantola-Weiss arkkitehtuuria tutkineena museon tutkimuspäällikkönä todennäköisesti tietäisi, jos 1980-luvun kylpyhuonesisustuksia olisi tutkittu aiemmin. Sundvik työskenteli vuosia sen ajan Suomen tärkeimmän laattavalmistajan Pukkilan palveluksessa. Hän teki yhteistyötä muiden kylpyhuonetarvikevalmistajien sekä arkkitehtien ja rakennusliikkeiden kanssa. Haastattelu tehtiin puolistrukturoituna siitä syystä, että tärkeät asiat tulisivat esille, eivätkä rajautuisi kysymysten ulkopuolelle. Haastattelun riskinä on se, että aikaa on kulunut 1980-luvusta, joten haastateltava ei välttämättä muista esimerkiksi ajankohtia enää tarkkaan. Kuitenkin riski tähän on pieni ja pääkohdat todennäköisesti ovat oikein, joten haastattelun tuomaa aineistoa voi pitää luotettavana. Haastattelussa saatu tieto tuki ja täydensi muilla keinoilla saatuja tuloksia.

Sisällönanalyysia voi pitää suuntaa antavana. Materiaali oli rajattu ja lähteenä käytettiin suurimmaksi osaksi Avotakka-lehtiä. Tulos kuitenkin tukee muilla menetelmillä hankittua tietoa. Tutkimuksen tuloksia voi verrata Seppälä-Kavénin ja Standertskjöldin teosten 1980-lukua käsitteleviin osiin, vaikka niissä ei juurikaan käsitellä kylpyhuoneita. Tyyliä sopii kuitenkin teoksissa esitettyihin asioihin.

6.2 Piirustukset

Suunnitelman sisältö esitellään liitteissä olevissa piirustuksissa. Liitteissä 4–12 on välivaiheen luonnoksia. Niissä esiteltiin alustavat värit ja materiaalit, pienempien saunojen alustava suunnitelma sekä saunan alustava osaleikkauspiirustus. Liitteessä 13 näkyy Sommelon sijainti asemapiirustuksessa, ja 14–15

on saunaosaston siiven pohjakuva työpiirustuksessa sekä leikkauspiirustus. Nämä kolme piirustusta ovat Rakennus-Penttilä Oy:ssä työskennelleen Pekka Tuutin käsialaa vuodelta 1980. Pohjapiirustuksessa (liite 16) on uuden suunnitelman osuus. Uudet väliseinät on merkitty täytteellä, purettavat seinät pistevivoin. Saunat 1 ja 2 näkyy tarkemmin kalustettuina liitteessä 17, ja sauna 2 sekä allasosaston katon alaslasku osaleikkauspiirustuksessa (liite 18). Kalustepiirustuksissa (liitteet 19 ja 20) on tilaussauna Pomon tilajako tarkemmin. Piirustuksissa näkyy muunneltava irtokalustus sijoiteltuna eri tavoin, eri tarkoituksiin. Pukuhuoneiden kiintokalusteet, naulakot lukittavilla kaapeilla esitellään liitteessä 21. Liitteissä 23–26 on 3D-havainnekuvat, joissa näkyy Sauna 2, pesuhuone, allastila eri valaistuksissa, allastilan laattateoksen suuntaa antava suunnitelma tarkemmin sekä kabinetti Pöllin oleskelutila. Myös pukuhuoneiden kiintokalusteet sekä Pomon takkahuoneen kalustus esitellään havainnekuvin. Materiaali- ja kalusteideoita on esitelty liitteessä 22. Ideat ovat esimerkkejä sopivista tuotteista.

7 POHDINTA

Tätä työtä on ollut mielenkiintoista tehdä. Tutkimusosio on ollut haastava, koska aiheeseen syventyvää tutkimusta ei löytynyt. Seppälä-Kavénin ja Standardtskjöldin teokset toimivat pohjana tutkimukselle, koska molemmissa teoksissa on käsitelty 1980-luvun sisustusta lyhyesti. Työtä tehdessä olen oppinut paljon 1980-luvun kylpyhuoneiden ja saunojen sisustuksista. Tutkimuksen saralla on vielä opittavaa.

Mikäli suunnittelutyö jatkuisi vielä, suunnittelisin esteettömyyden toteutumista sekä valaistusta tarkemmin kohteessa, suunnitelmaan pohjautuen. Mikäli kohteessa tehtäisiin suurempi korjaustyö, voisi tilajakoa saunaosastoilla miettiä laajemmin. Tilankäyttö 1980-luvulla on ollut erilaista kuin nykypäivänä, ja siitä syystä esteettömyys ei nykyisellä tilajaolla toteudu tiloissa. Pukuhuoneet ovat suuria, wc-tilat puolestaan hyvin pieniä. Pukuhuoneita olisi varaa pienentää saunoissa 1 ja 2, ja hyödyntää vapautuva tila pesuhuoneisiin, saunoihin ja wc-tiloihin. Ovien suurentaminen nykymääräysten mukaisiksi kannattaa kuitenkin tehdä, vaikka tilajako ei muuttuisi.

Kulkeminen saunaosastolle on myös osa kylpemiskokemusta. Saunoihin saatavaan pitkää käytävää pitkin. Käytävä olisi hyvä kohde seuraavaan suunniteltavaan osioon, johon voisi soveltaa elementtejä saunaosaston suunnitelmasta. Näin käytävästä tulisi osa saunaosaston kokonaisuutta, ja käyttäjälle muodostuisi mielikuva saunaosastosta jo sinne saapuessa. Myös käytävän pituusvaikutelmaa voisi häivyttää erilaisilla elementeillä.

Iso uima-allas on saunaosaston sydän. Allasosaston viihtyisyyttä voidaan parantaa melko pienin keinoin. Valaistuksella on tärkeä osa tunnelmallisuuteen. Laattateos, altaan laiturimainen takaosa ja siihen liittyvä värivalaistus ovat mielestäni onnistuneita ratkaisuja. Laattateoksen idean sain Partekin allasosaston Väripeli-teoksesta (kuvakollaasi 26) sekä Cirque de Saimaan mosaiikkilaatoituksista (kuvakollaasit 36 ja 37). Teoksessa yhdistyy täten 1980-luvun sekä modernin allasosaston elementit. Tilajakoon Pomon takkahuoneessa olen tyytyväinen, kaikki toivotut elementit toteutuvat suunnitelmassa. Ilman väliseinän siirtämistä olisi keittiönurkkaus pitänyt jättää pois, jolloin jääkaappi olisi jäänyt irralliseksi elementiksi. Onnistuneena pidän myös pienen väliseinän siirtämisen tuomia vaikutuksia saunoissa 1 ja 2. Irtokalusteet eivät olleet tärkeimpiä tässä työssä, niiden valintaan voisi perehtyä tarkemmin. Detailj kuvat kylpyhuoneen allaskalusteesta voi tarvittaessa tehdä myöhemmin, mikäli ne päätetään toteuttaa. Pohja- ja havainnekuvasta saa kuitenkin käsityksen ideasta.

Rakennuksen aikakauden piirteiden soveltaminen nykyajan materiaaleihin ja tyyliin on ollut haastavaa ja mielenkiintoista. Tulevaisuudessa on helpompaa suunnitella 1980-luvulla rakennettujen kohteiden muutoksia. Toivon, että Hotelli Sommelolle on hyötyä työstäni tulevissa korjaustöissä, ja että tulevien muutosten myötä saunaosasto houkuttelisi hotelliin uutta asiakaskuntaa.

LÄHTEET

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Neljäs uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Apassi. 2015. Stark-Suomi Oy. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.stark-suomi.fi/fi/tietoa-puulajeista/apassi> [viitattu 28.2.2019].

Arstila, A., Hayhurst, E. & Korhonen, M. 1983. Suomalainen Sauna: The Finnish Sauna. Espoo: Weilin + Göös.

Astala, E., Heikinheimo, M., Heikinheimo, S., Puranen, M. 2013. Valtion vierastalo. Rakennushistoriallinen selvitys. Arkkitehtitoimisto ark-byroo. Helsinki. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://docplayer.fi/9535377-Valtion-vierastalo-rakennushistoriallinen-selvitys-21-3-2013.html> [viitattu 22.3.2019].

Avainhotellit. 2019. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://hotels.avainhotellit.fi/sommelo/hotelli-sommelo> [viitattu 25.2.2019].

Avotakka Sisustusopas. 1983. Avotakka, Liite 10 B. Helsinki: A-lehdet Oy. s. 75–105.

Eskola, J.; Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere. Vastapaino.

Helamaa, E. 1987. Huoneistosauna: Tutkimus asuntokerrostalojen huoneisto-kohtaisista saunoista: Huoneistosaunan suunnitteluohjeita. Helsinki. Rakennuskirja Oy.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Karjanoja, M., Peltonen, J. 1997. Sauna - Made in Finland. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Koiso-Kanttila, P., Kärkkäinen, L., Laakso, P., Nissilä, K., Viinikainen, E. 1980. Talo ja Koti, opassarja, sauna ja uima-allastyöt. Toinen uusittu painos. Helsinki: Rakentajain Kustannus Oy.

Kosteus- ja hometalkoot s.a. Hengityслиitto, TaloPeli - Visual Computing Oy. Helsinki: WWW-sivusto. Saatavissa: <https://hometalkoot.fi/kerrostalo> [viitattu 25.1.2019].

Kotimaisten kielten keskus ja kielikone Oy. Kielitoimiston verkkosanakirja. Päivitetty 2018. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/net-mot.exe?motportal=80> [viitattu 22.3.2019].

Kodin Väriopas. 1981. Avotakka 1, liite. Helsinki: A-lehdet Oy.

K-Rauta 1982. Kodin Kuvalehti 4. Mainosliite.

Kujala, P. 2012. Asuinrakennusten kylpyhuoneet eri aikakausina ja niiden korjausmenetelmät. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, Kotka. Rakennustekniikan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201205107544> [viitattu 13.1.2019].

Kylpyhuoneiden erikoisnumero. 1985. Avotakka 3. Helsinki: A-lehdet Oy.

Kylpyhuoneunelmia. 1988. Avotakka 3. Helsinki: A-lehdet Oy. S. 32–43.

Kylpypaikka kuntoon. 1987. Avotakka 8. Helsinki: A-lehdet Oy. S. 34–55.

Kylpyhuoneen remontti. 2014. 5. uudistettu painos. Rakennustietosäätiö RTS. Helsinki: Rakennustieto Oy.

Lahtela, S. 2019. Projektipäällikkö. Sähköposti 26.2.2019. Lahden Tilakeskus.

Lahtonen, M. 2019. Avainasiakaspäällikkö. Keskustelu 12.3.2019. Teknos Oy.

Lehtola, J. 2011. Kokous- ja illanviettotilojen sisustussuunnittelu. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, Kouvola. Muotoilun koulutusohjelma; Kaluste- ja sisustussuunnittelun suuntautumisvaihtoehto. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2011112315237> [viitattu 13.1.2019].

Liikkanen, L. 2017. Saunan seinä ja seinämateriaalit. Blogi. Saatavissa: <https://saunologia.fi/saunan-seina-ja-seinamateriaalit/> [viitattu 13.2.2019].

Muotohöylätyt laudat ja listat s.a. Puuinfo Oy. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.puuinfo.fi/puutieto/sahatavara/muotohöylätyt-laudat-ja-listat> [viitattu 22.3.2019].

Museovirasto. S.a. Saatavissa: www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennettu-kulttuuriymparisto/rakennetun-kulttuuriperinnon-restaurointi-ja-hoito [viitattu 25.3.2019].

Nurmi, M. 2015. Kylpyhuoneiden tunnelmallinen ja toiminnallinen tilasuunnittelu. Metropolia ammattikorkeakoulu, Helsinki. Muotoilun tutkinto-ohjelma; Sisustusarkkitehtuuri. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201505198843> [viitattu 20.3.2019].

Näyteikkuna: Uusia esineitä. 1983. Avotakka 4. S. 30. Helsinki: A-lehdet Oy.

Puuinfo. 2019. WWW-dokumentti. Muotohöylätyt laudat ja listat. Saatavissa: <https://www.puuinfo.fi/puutieto/sahatavara/muotohöylätyt-laudat-ja-listat> [viitattu 13.2.2019].

RT AH-20478. 1982. Uudisrakentamisen suunnitteluohjeet. Lisälehti. Asuntohallitus, ohjekirja A1. Helsinki: Rakennustieto Oy.

RT 08-11139. 2014. Rakennusten paloluokat ja paloluokan määrittäminen. Helsinki: Rakennustieto Oy.

RT 84-11166. 2014. Märkätilojen rakenteet. Helsinki: Rakennustieto Oy.

RT 34-10997. 2010. Keraamiset laatat. Helsinki: Rakennustieto Oy.

RT 84-11093. 2012. Asuntojen märkätilojen korjaus. Korjausrakentaminen. Helsinki: Rakennustieto Oy.

RT 93-10224. 1983. Asunnon pesu- ja wc-tilat. Helsinki: Rakennustieto Oy.

RT RakMK-21738. 2017. Valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä. Helsinki: Rakennustieto Oy.

Saaranen-Kauppinen, A., Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkojulkaisu. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Tampere. Saatavissa: https://www.fsd.uta.fi/metodologia/kvali/L7_3_2.html [viitattu 14.3.2019].

Saikkonen, V. 1983. Värit Nyt. Avotakka 5. Helsinki: A-lehdet Oy. S. 68–73.

Sama kylpyhuone. 1987. Avotakka 8. Helsinki: A-lehdet Oy. S. 44–50.

Sarantola-Weiss, M. 2019. Tutkimuspäällikkö. Puhelinhaastattelu 25.1.2019. Helsingin kaupungin museo.

Sauna 2, 1982. Suomessa saunoja jo lähes 1,3 miljoonaa. Pääkirjoitus. Suomen Saunaseura RY:n jäsenlehti. S. 3.

Seppälä-Kavén, U. 2014. Sisustuksen ajat. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

SIT 41-610079. 2011. Keraamiset laatat. Helsinki: Rakennustieto Oy.

Sundvik, T. 2019. Ent. tekninen neuvoja, kohdemyyjä vuosina 1983–1996. Partek Oy, Pukkila. Vantaa: Haastattelu 11.3.2019.

Standertskjöld, E. 2011. Arkkitehtuurimme vuosikymmenet 1960–1980. Suomen rakennustaiteen museo. Helsinki: Rakennustieto Oy.

Taskinen, R. 1985. Kodin huonekalu- ja sisustus vuosikirja 1985–86. Helsinki: Center-Mainos Oy.

Tommila, P. 1986. Rakennan saunan. Toinen painos. Helsinki: Rakentajain Kustannus Oy.

KUVALUETTELO

Kuva 1. Paneeliprofiilien kirjainyhdistelmät. 2019. Puuinfo. Muotohöylätyt laudat ja listat. Saatavissa: <https://www.puuinfo.fi/puutieto/sahatavara/muotohöylätyt-laudat-ja-listat> [viitattu 13.2.2019].

Kuva 2. Hotelli sijaitsee Kymijoen rannalla. Avainhotellit 2019. Saatavissa: <https://hotels.avainhotellit.fi/sommelo/hotelli-sommelo/kuvagalleria/> [viitattu 25.2.2019].

Kuva 3. Hotellin asemapiirustus. 1982. Kouvolan rakennus- ja ympäristölautakunta. Rakennus-Penttilä Oy. Muokannut Laine, Sari. 19.3.2019.

Kuva 4. Suunniteltavat alueet värikoodein. 1982. Kouvolan rakennus- ja ympäristölautakunta. Työpiirustus. 1 kerros osa A2. Rakennus-Penttilä Oy. Muokannut Laine, Sari. 19.3.2019.

Kuvakollaasi 5. Tiloja Hotelli Sommelön saunaosastolla. Laine, Sari. 2019.

Kuvakollaasi 6. Nykyisiä pintoja saunatilassa: Kuusipanelointi, seinäkaakeli, mäntypaneeli, maalattu tiiliseinä sekä lattiaklinkkereitä. Laine, Sari. 2019.

Kuva 7. Käsitekartta. Laine, Sari. 2019.

Kuva 8. Viitekehys. Laine, Sari. 2019.

Kuvakollaasi 9. Esimerkkejä ryhmittelyistä. 1: Hanakat. 1985. Avotakka nro 4, s. 32. 2 ja 3: Martikainen, Paavo. 1983. Avotakka 10 B, s. 79, 92.

Kuva 10. Kostean tilan rakenne 1980. 1983. RT 10224. Kermieristys. s.2.

Kuva 11. Vedeneristys muovimatolla 1980. 1983. RT 10224, s.2.

Kuva 12. Vedeneristys nykymääräysten mukaan. 2014. RT 84-11166. Märkätilojen rakenteet.

Kuva 13. 1980-luvun vaalea sisustus. Standertsköljd, Elina. 2011. Arkkitehtuurimme vuosikymmenet 1960-1980. s. 133. Suomen rakennustaiteen museo. Helsinki: Rakennustieto Oy.

Kuva 14. Kylpyhuoneiden ylellistä tulevaisuudenkuvaa vuodelta 1987. Contact. 1987. Helamaa, Erkki. 1987. Huoneistosauna: Tutkimus Asuntokerrostalojen huoneistokohtaisista saunoista: Huoneistosaunan suunnitteluohjeita. s. 39. Helsinki. Rakennuskirja Oy.

Kuvakollaasi 15. Eri kokoisia laattoja ja lasitiilistä tehty väliseinä. 1: Lasitiili. 1983. Avotakka nro 11, s. 127. Mainoskuva. 2: Martikainen, Paavo. 1987. Avotakka nro 8, s. 44. 3: Wärtsilä. 1987. Avotakka nro 5, s. 65. Mainoskuva. 4: Martikainen, Paavo. 1983. Avotakka 10B, s. 100.

Kuvakollaasi 16. 1: Uudenlaisia laattoja 1987. Martikainen, Paavo. 1987. Avotakka nro 8, s. 43. 2: Vainio, Marjukka. 1987. Avotakka nro 8, s. 36.

Kuvakollaasi 17. Vinyylitapetteja ja -mattoja, sekä Iki-paneelikuoseja. 1: Konstig, Seppo. 1983. Avotakka 10B, s. 83. 2: Martikainen, Paavo. 1983. Avotakka 1, s. 53, s. 3: Martikainen, Paavo. 1985. Avotakka 3, s. 44.

Kuvakollaasi 18. Erilaisia laattoja vuosilta 1981–1983 sekä saniteettiposliinien sävyjä. 1: Martikainen, Paavo. 1983. Avotakka 10B, s.88. 2: Martikainen, Paavo. 1983. Avotakka 10B, s. 79. 3: Haavisto, Kari, Konstig, Seppo, Svärd, Ulla-Maija. 1981. Avotakka nro 2, s.32–33. 4: Martikainen, Paavo. 1983, Avotakka 10B, 95, s. 5: Martikainen, Paavo. Avotakka 10B, s. 93. 6: Parkkinen, Sakari. 1983. Avotakka nro 4, s. 28.

Kuvakollaasi 19. Märkätilojen päällysteitä vuonna 1985. 1: Martikainen, Paavo. 1985. Avotakka nro 3, s. 35, 41. 2: Riihelä, Juha. 1985. Avotakka nro 3, s. 39. 3: Martikainen, Paavo. 1985. Avotakka nro 3, s. 44–47.

Kuvakollaasi 20. Normat- värijärjestelmän tuotteita, uusia laattoja, marmoria sekä kostean tilan lattiapäällysteiden sävyjä vuosilta 1987–88. 1: Wärtsilä 1987, Avotakka nro 5, s. 65; 2: Martikainen, Paavo, Parkkinen, Sakari. 1988. Avotakka nro 3, s. 42; 3: Martikainen, Paavo 1988. Avotakka nro 3, s. 38; 4:

Lapin Marmori 1987. Avotakka nro 8, s. 39; 5: Martikainen, Paavo. 1987. Avotakka nro 8, s. 41.

Kuvakollaasi 21. Saunoja 1980-luvulta. 1: Martikainen, Paavo. 1983. Avotakka 10 B, s. 105; 2: Korpivaara Oy, Konemuovi. 1983. Kodin Kuvalehti nro 11, s. 130.

Kuvakollaasi 22. Osa Kivimaan uimahallin leikkauskuvasta, oikealla tyypillinen saunavalaisin. 1: Arkkitehtitoimisto Jorma Salmenkivi Oy. 1986.; 2: Tommila, Pekka. 1986. Rakennan saunan, s. 82. Toinen painos. Rakentajain Kustannus Oy: Helsinki.

Kuvakollaasi 23. Erilaisia profiileja paneeleissa. 1: Puutukku, paneelimuodot. Saatavissa: https://saunologia.fi/saunan-seina-ja-seinamateriaalit/161226-puutukku_paneelimuodot/#gref [viitattu 15.2.2019]; 2: Laine, Sari 2019. Yksityiskoti Lahdessa, sauna rakennettu vuonna 1982.

Kuva 24. Amer-yhtymän pääkonttorin takkahuone. Stenros, Manne. 1988. Arkkitehti nro 4, s. 55. Amer-yhtymä Oy / Pääkonttori.

Kuvakollaasi 25. Kiinteistö Oy Hirviniemenranta sekä Amer-Yhtymän allasosasto. 1: Rista, Simo. 1982. Arkkitehti 2, s. 52. Kiinteistö Oy Hirviniemenranta. 2: Stenros, Manne. 1988. Arkkitehti nro 4, s. 55. Amer-yhtymä Oy / Pääkonttori.

Kuvakollaasi 26. Partek OY:n edustussaunassa Mauri Favénin keramiikka-veistos ”Väripeli” pyöreän altaan ympärillä. Karjanoja, Matti. 1988. Arkkitehti nro 8, kansilehti, s. 38–42.

Kuvakollaasi 27. Wärtsilän saniteettikalusteita Normat-sävyissä ja kirkkaan värisiä wc-istuimen kansia. 1: Wärtsilä. 1985. Avotakka nro 3, s. 105; 2: Martikainen, Paavo. 1983. nro 10B, s. 88.

Kuvakollaasi 28. Eri tyyllisiä kaapistoja vuodelta 1983 ja Safira Colora- sarjaa eri sävyissä. 1: Martikainen, Paavo. 1985. Avotakka nro 3, s. 48; 2–4, 6: Martikainen, Paavo. 1983. Avotakka 10B: s. 91, 92, 97; 3: Oras 1985. Avotakka nro 3, s. 99. Mainos.

Kuva 29. Valtion vierastalon julkisivu. Laine, Sari. 6.3.2019.

Kuvakollaasi 30. Majoitushuoneiden kylpyhuoneet. Laine, Sari. 6.3.2019.

Kuva 31. Saunaosaston uima-allas ja leveät seinäpaneelit. Laine, Sari. 6.3.2019.

Kuvakollaasi 32. Valtion vierastalon saunaosasto ja henkilökunnan kylpyhuone. 1, 3: Astala, E., Heikinheimo, M., Heikinheimo, S., Puranen, M. 2013. Rakennushistoriallinen selvitys. s.72, 74; 2, 4: Laine, Sari. 6.3.2019.

Kuvakollaasi 33. Takkahuone ja pukeutumistilat 1: Astala, E., Heikinheimo, M., Heikinheimo, S., Puranen, M. 2013. Rakennushistoriallinen selvitys, s. 72. 2: Laine, Sari. 6.3.2019.

Kuvakollaasi 34. Kalastajatorpan allasosasto, tilaussauna sekä sviitin kylpyhuone. Laine, Sari. 6.3.2019.

Kuvakollaasi 35. Sokos Hotel Lappeen saunaosasto. 1–3, 5–6: Laine, Sari. 8.3.2019. 4: Sokoshotels. Saatavissa <https://www.sokoshotels.fi/en/lappeenranta/sokos-hotel-lappee/hotel-guest-sauna> [1.3.2019].

Kuvakollaasi 36. Cirque de Saimaan värikäs valaistus allasosastolla sekä mosaiikkilaattoja. 1: Hartikainen, Kristo. 7.3.2019. 2–3: Laine, Sari. 7.3.2019.

Kuvakollaasi 37. Saunamaailma Cirque de Saimaassa, sekä wc-tilojen allas-taso. 1, 3: Hartikainen, Antto. 7.3.2019. 2, 4: Laine 7.3.2019.

Kuva 38. Laattojen luokittelu vedenimukyvyn perusteella. RT 10097. 2010. Keraamiset laatat, s. 2. Rakennustieto Oy.

Kuva 39. Laattojen liukkausluokitukset. RT 34-10997. 2010. Keraamiset laatat, s. 3. Rakennustieto Oy.

Kuva 40. Laattojen kulutuskestävyydestaulukko. RT 34-10997. 2010. Keraamiset laatat, s. 4. Rakennustieto Oy.

Kuva 41. Luonnos saunojen tilajaosta. 5.2.2019.

Kuva 42. Välivaiheen materiaalit suunnitelmaan. Laine, Sari. 24.2.2019.

Kuvakollaasi 43. Mallinnuskuva saunasta, saunavalaisin sekä holkkalaatta. 1: Laine, Sari. 20.3.2019. 2: Varjostin 46355. Nikkarien Oy. Saatavissa: www.saunia.fi/esite.pdf [viitattu 16.3.2019]. 3: Pukkila Oy. 2019. Saatavissa: <https://www.pukkila.com/fi/tuotteet/laattasarjat/holkkalista-matala-vaaleansininen-PNM53300/laatta/holkkalista-matala-vaaleansininen-PNM53300/> [viitattu 19.3.2019].

Kuva 44. Mallinnuskuva pesuhuoneista. Laine, Sari. 20.3.2019.

Kuva 45. Pukuhuoneiden naulakkokaluste. Laine, Sari. 1.4.2019.

Kuva 46. Mallinnuskuva pukuhuoneiden kiintokalusteista. Laine, Sari. 1.4.2019.

Kuva 47. Luonnos Pomon tilajaosta ja kalustuksesta. Laine, Sari. 1.2.2019.

Kuva 48. Pomon takkahuoneen muunneltava kalustus. Laine, Sari. 31.3.2019.

Kuva 49. Mallinnuskuva päätyseinän laattateoksesta. Laine, Sari. 19.3.2019.

Kuva 50. Mallinnuskuva altaan värivaloista. Laine, Sari. 19.3.2019.

Kuva 51. Havainnekuva, oleskelutila Pölli. Laine, Sari. 1.4.2019.

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Seinäpäällysteiden jakauma. Laine, Sari. 2019.

Taulukko 2. Värisävyt 1980-luvun kylpyhuonemateriaaleissa. Laine, Sari. 2019.

Taulukko 3. Saunat 1980-luvulla. Laine, Sari. 2019.

LIITELUETTELO

Liite 1. Liiteluettelo

Liite 2. Puolistrukturoidun haastattelun runko

Liite 3. Teemahaastattelun runko

Liite 4. Luonnos, välivaiheen pohjapiirustus Sauna 1 ja Sauna 2 1:50

Liite 5. Luonnos, välivaiheen alustava osaleikkauspiirustus Sauna 2 1:20

Liite 6. Luonnos, alustava materiaali- ja kalusteideat

Liitteet 7–12. Luonnos, välivaiheen materiaali- ja kalusteideat 1:20

Liite 13. Asemapiirustus Pekka Tuutti 23.1.1980 1:500

Liite 14. Nykyinen leikkauspiirustus: Pekka Tuutti 23.1.1980 1:100

Liite 15. Nykyinen pohja: Työpiirustus Pekka Tuutti 26.6.1980 1:50

Liite 16. Pohjapiirustus 1:100

Liite 17. Kalustepohjapiirustus Sauna 1 ja Sauna 2 1:50

Liite 18. Osaleikkauspiirustus A–A Sauna 2 1:20

Liite 19. Kalustepohjapiirustus Sauna 3 Pomo, vaihtoehto 1 1:50

Liite 20. Kalustepohjapiirustus Sauna 3 Pomo, vaihtoehto 2 1:50

Liite 21. Kalusteprojektiopiirustus naulakkokaluste 1:20

Liite 22. Materiaali- ja kalusteideat

Liite 23. Havainnekuvat, Sauna 2

Liite 24. Havainnekuvat, pukuhuoneiden kiintokalusteet

Liite 25. Havainnekuvat, takkahuone Pomo ja kabinetti Pöllin oleskelutila

Liite 26. Havainnekuvat, allastila

Puolistrukturoidun haastattelun runko

Yrityksen taustatiedot

Yrityksen nimi

Helsingin kaupunginmuseo

Puhelinhaastattelun toteutus

Haastattelija

Sari Laine

Ajankohta

25.1.2019

Kesto

20 minuuttia

Haastateltava henkilö

Minna Sarantola-Weiss

Asema

Tutkimuspäällikkö

Teema 1

1980-luvun kylpyhuoneiden sisustus

Teema 2

1980-luvun sisustus yleisemmin

Puolistrukturoidun haastattelun kysymykset (Sarantola-Weiss 25.1.2019):

Mitä materiaaleja käytettiin saunojen pinnoissa 1980-luvulla?

Millaisia muotoja lauteissa oli?

Kuinka leveitä paneelit olivat? Paneloituinko pystyyn vai vaakaan?

Millaisia laattoja märkätilojen pinnoissa käytettiin? Koko, värit?

Kylpylä- ja uima-allastilojen pintamateriaalit katoissa ja seinissä?

Käytettiinkö muovipintaa seinäpinnoissakin lattioiden lisäksi?

Värimaailma 1980-luvulla?

Millaisia olivat kiintokalusteet?

Muita ominaisia piirteitä?

Teemahaastattelun runko

Yrityksen taustatiedot

Yrityksen nimi

Partek Oy Pukkila

Toimiala

Laattojen valmistus (vuoteen 2015 saakka) ja myynti

Teemahaastattelun toteutus

Haastattelija

Sari Laine

Ajankohta

Vantaa 11.3.2019

Kesto

2 tuntia

Haastateltava henkilö

Tauno Sundvik

Asema

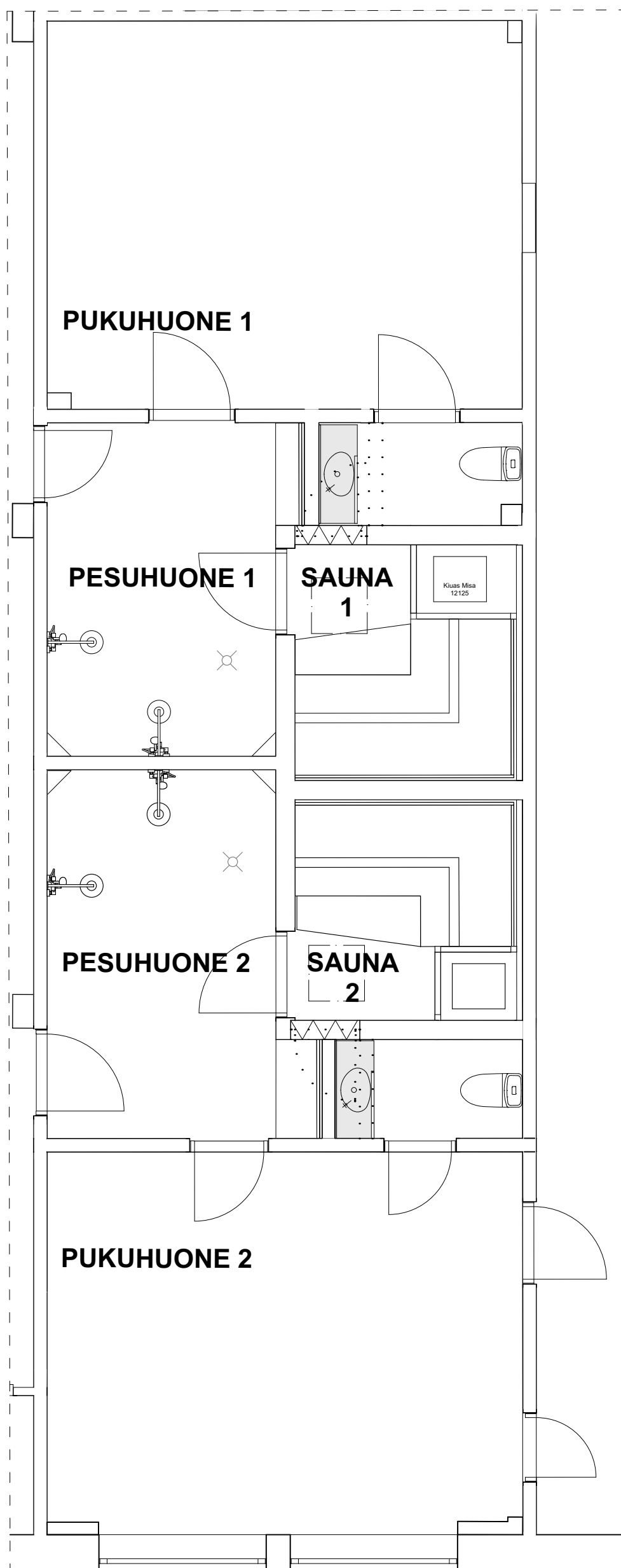
Tekninen neuvoja, kohdemyyjä vuosina 1983–1996

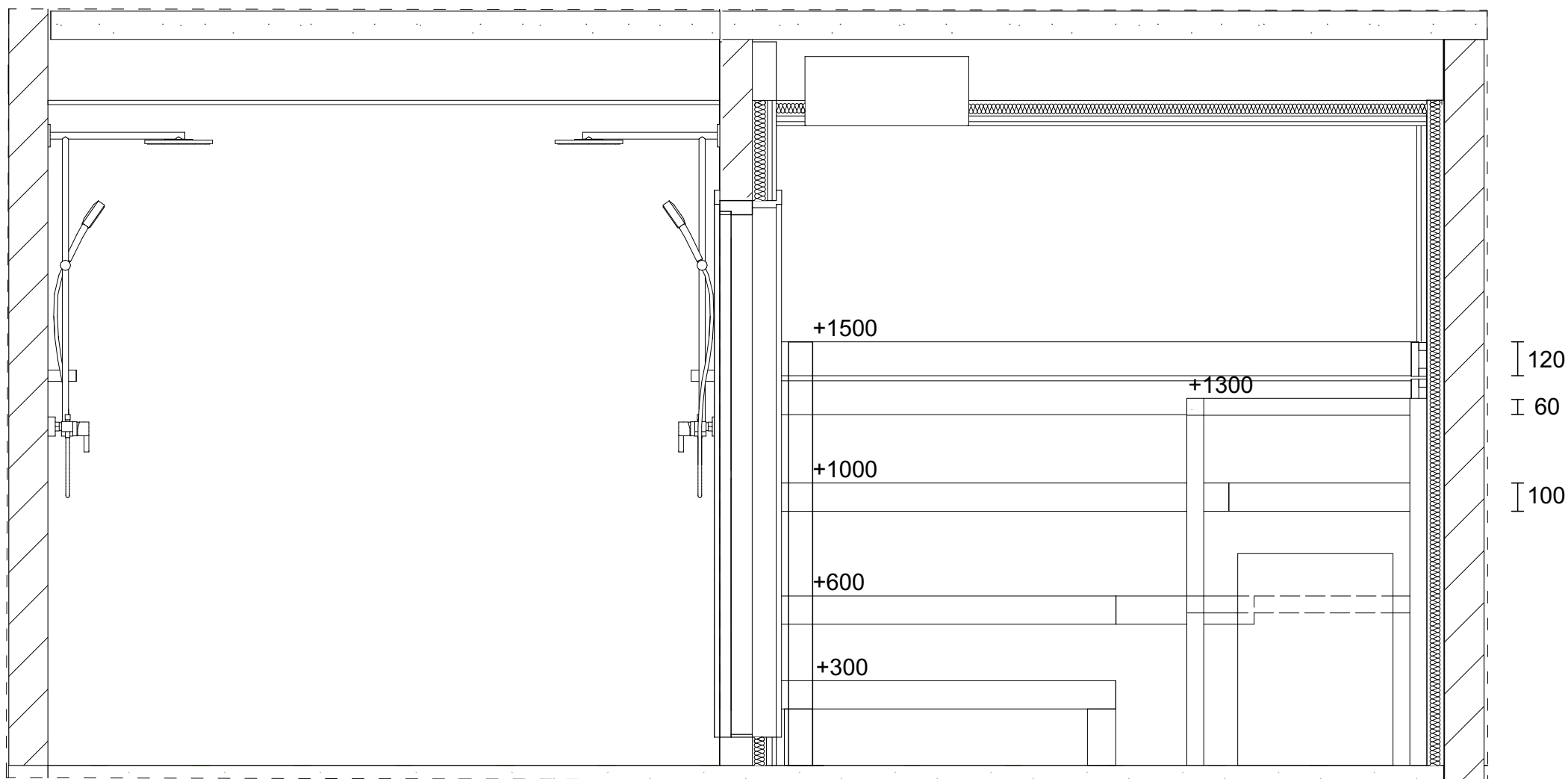
Teema 1

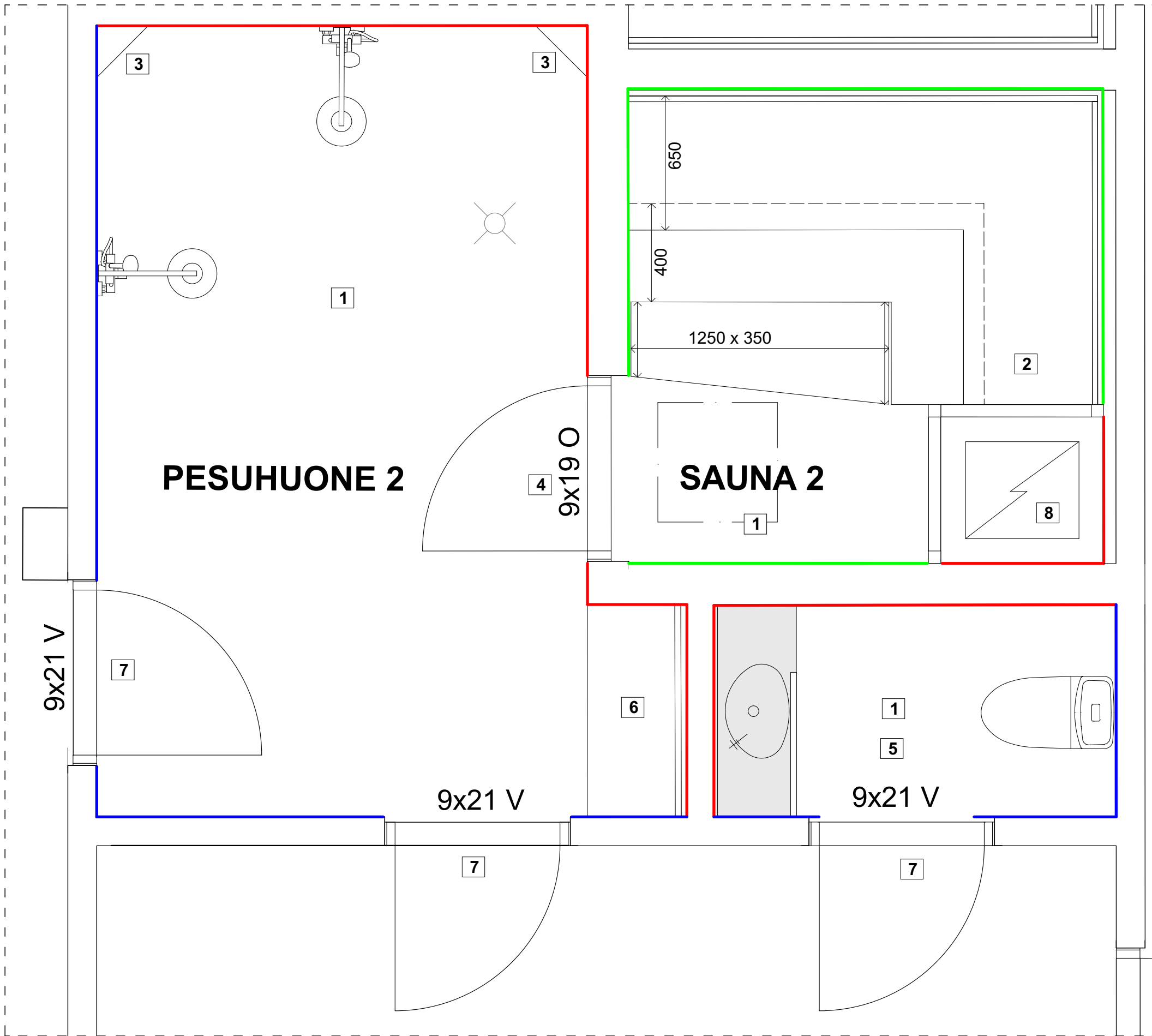
Laatat 1980-luvulla

Teema 2

1980-luvun kylpyhuoneiden sisustus yleisemmin

- Punaisella merkityt seinät: Musta laatta 10x30 mm, vaakaan ladottuna**
- Sinisellä merkityt seinät: Valkoinen laatta 10x30 mm, vaakaan ladottuna**
- Vihreällä merkityt seinät: Haapapaneeli STS 15x120, panelointi vaakaan. Käsittely: Saunavaha, sävy T3071.**
- 1** Katot: Haapapaneeli STS 15x120. Käsittely: Saunavaha, sävy T3071. Saunan katossa valoaukko, siihen lasi puukehyksellä.
Lattiat: Klinkkeri 10x10 cm tai turvalattia kosteaan tilaan.
- 2** Lauteet ja kaiteet: Haapa. Käsittely: Parafiiniöljy.
- 3** Kiinteät saippuahyllyt.
- 4** Oven paikka siirtyy. Ovi 9/1900 O, harmaa lasi, puukarmi. Karmin käsittely: Saunavaha musta. Esim. Saunan lasiovi Premium musta, lasi mattaharmaa, pysty puuvedin; Sarokas.
- 5** WC:n ja pesuhuoneen väliseinää siirretään.
Temal Extra tasoallas, WC-istuin Ido Glow 64. Kalusteesta myöhemmin detaljipiirustus.
- 6** Taso k. 450 mm ja seinällä naulakko, materiaali haapa.
- 7** Kostean tilan ovi 9/2100 V. Esim. Classic komposiitti, Wenge Oak 3D, sileä ovilevy; Lujaovi.
- 8** Kiuas esim. Misa 12125.

ALUSTAVA MATERIAALIEHDOTUSLUETTELO

Hotelli Sommelo

Saunat ja pesuhuoneet

Pallokentäntie 2 45700 Kouvola

26.2.2019

SL

Sari Laine

SK15S XAMK

sarilaine.posti@gmail.com

0400 015664

SAUNAT**Seinät ja katot****Sisäverhouspaneeli haapa**

15x120 mm STS (minimipaksuus)

Käsittely: Saunavaha, sävy T3071 (pitää vaaleana pidempään).

Esimerkiksi Karava Kallio haapa

Lauteet**Laudelauta haapa 40x215 mm A-laatu**

Käsittely: Parafiiniöljy

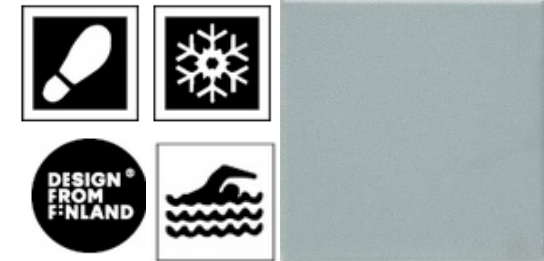
Laatat kiukaan taakse**Klinkkeri kuivapuriste 10x30 cm, himmeä, sileä, väri musta.**

Esim. Pukkila Natura musta. Vaakasuuntainen ladonta, väri musta. Saumaus tehtävä laattojen tasalle.

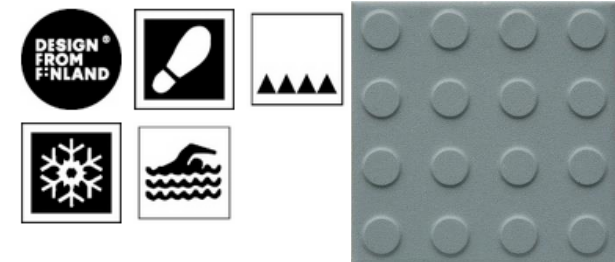

Lattiat

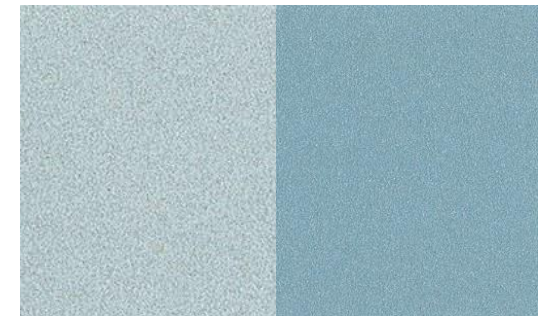
Klinkkeri kuivapuriste himmeä, sileä 10x10 cm.
Liukkausluokitus min. B, R10, vedenimukyky min. Blb. Väri: Vaalea sininen tai vaalea vihreä.
 Esim. Pukkila Natura, 96x96x8 mm. Väri: Vaaleansininen, Bla. Saumaus tehtävä laattojen tasalle.

Liukkaisiin kohtiin: Klinkkeri kuivapuriste himmeä, struktuuri neliönasta tai pyörönasta 10x10 cm. Liukkausluokitus C, R11. Väri: Vaalea sininen tai vaalea vihreä.
 Esim. Pukkila Natura, 96x96x8 mm. Väri: Vaaleansininen.

Vaihtoehtoisesti turvalattia kosteisiin tiloihin. Esim. Altro Aquarius, sävy Deckchair PX 2013 tai Sea Urchin PX 2014.

Kiukaat**Sauna 1 ja sauna 2: esim. Misa 12150 15 kW.**

Tarkistettava teho saunan koon mukaisesti.

Esimerkkikiuas sopii 12x18 m3 saunoihin. Mitat 550x470x750. RST/musta.

Suojaetäisyydet: 12 cm sivuille, eteen ja taakse, 135 cm ylös.

Sauna Pomo: Sähkötoiminen laitoskiuas esim. Misa 12830 30,6 kW.

Tarkistettava teho saunan koon mukaisesti.

Haponkestävä teräs / ruostumaton teräs.

Suojaetäisyydet palaviin materiaaleihin: Edessä 250 mm, sivuilla 120 mm, ylös 1200 mm.

Palamattomiin materiaaleihin: 50 mm.

Ovi

Ovi 9x1900 (tarkistettava että mahtuu). Lasiovi, puukarmi, pitkä pystyvedin. Lasi harmaa, matta. Puuosien käsittely: Saunavaha musta. Esim. Sarokas Premium Musta.

PESUHUONEET**Katot****Sisäverhouspaneeli haapa**

15x120 mm STS (minimipaksuus)

Käsittely: Saunavaha, sävy T3071 (pitää vaaleana pidempään).

Esimerkiksi Karava Kallio haapa

Seinät

**Klinkkeri kuivapuriste himmeä, sileä 10x30 cm.
Väri: Valkoinen ja musta. Vaakasuuntainen
ladonta.**

Esim. Pukkila Natura, 96x96x8 mm. Väri: Valkoinen ja musta. Saumaus tehtävä laattojen tasalle, sauman väri mahd. lähelle klinkkerin sävyä.

Lattiat

**Klinkkeri kuivapuriste himmeä, sileä 10x10 cm.
Liukkausluokitus min. B, R10, vedenimukyky min.
Blb. Väri: Vaalea sininen tai vaalea vihreä.**

Esim. Pukkila Natura, 96x96x8 mm. Väri: Vaaleansininen tai vaaleanvihreä, Bla. Saumaus tehtävä laattojen tasalle.

**Liukkaisiin kohtiin: Klinkkeri kuivapuriste himmeä,
strukturoitu neliönasta tai pyörönasta 10x10 cm.
Liukkausluokitus C, R11. Väri: Vaalea sininen tai
vaalea vihreä.**

Esim. Pukkila Natura, 96x96x8 mm. Väri: Vaaleansininen tai vaaleanvihreä.

Vaihtoehtoisesti turvalattia kosteisiin tiloihin. Esim. Altro Aquarius, sävy Deckchair PX 2013 tai Sea Urchin PX 2014.

Penkit ja naulakko**Haapapaneeli sekä laudelauta.**

Käsittely: Parafiiniöljy. Penkin istumakorkeus 450 mm, taustaseinään paneeli 1900 korkeuteen saakka. Koukut pyhkeille.

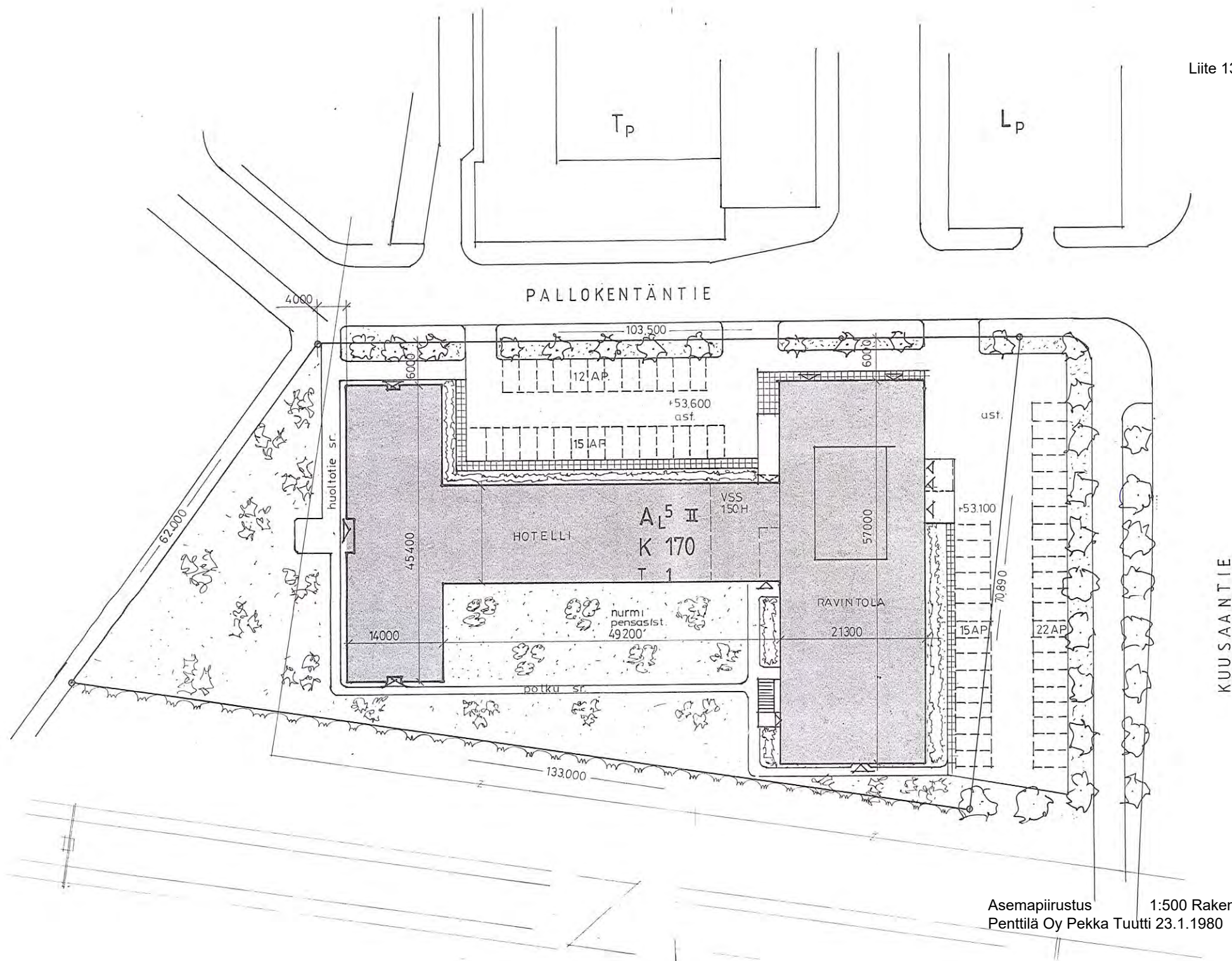
Suihkut**Kattosuihku käsisuihkulla**

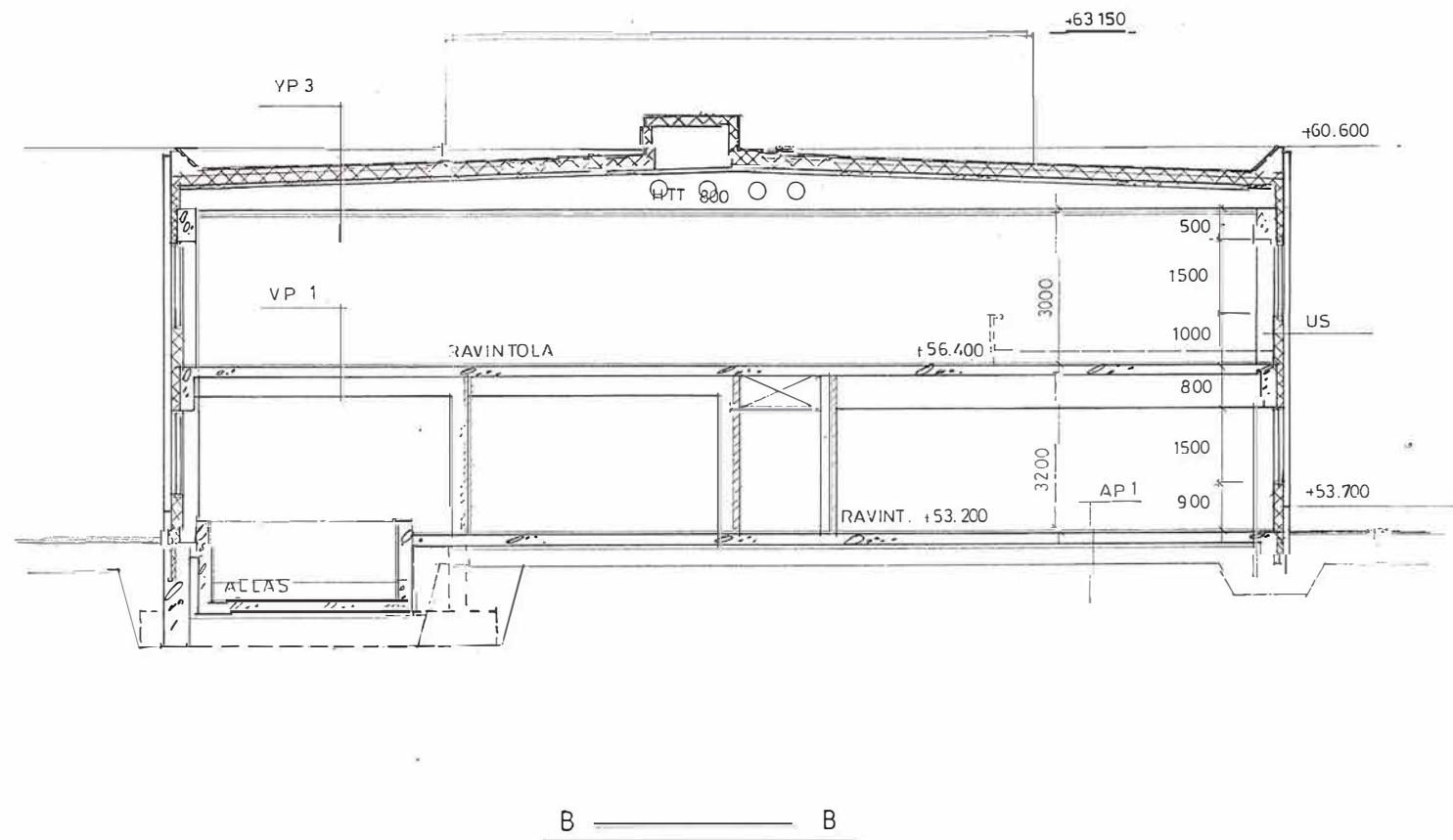
Esim. Oras Hydra 392 sadesuihkuseti + Oras Cubista termostaatti (väh. 1 kpl / tila juoksuputkella).

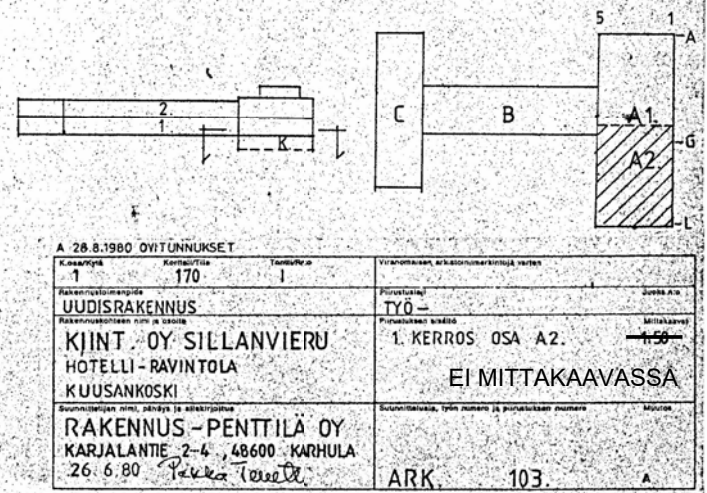
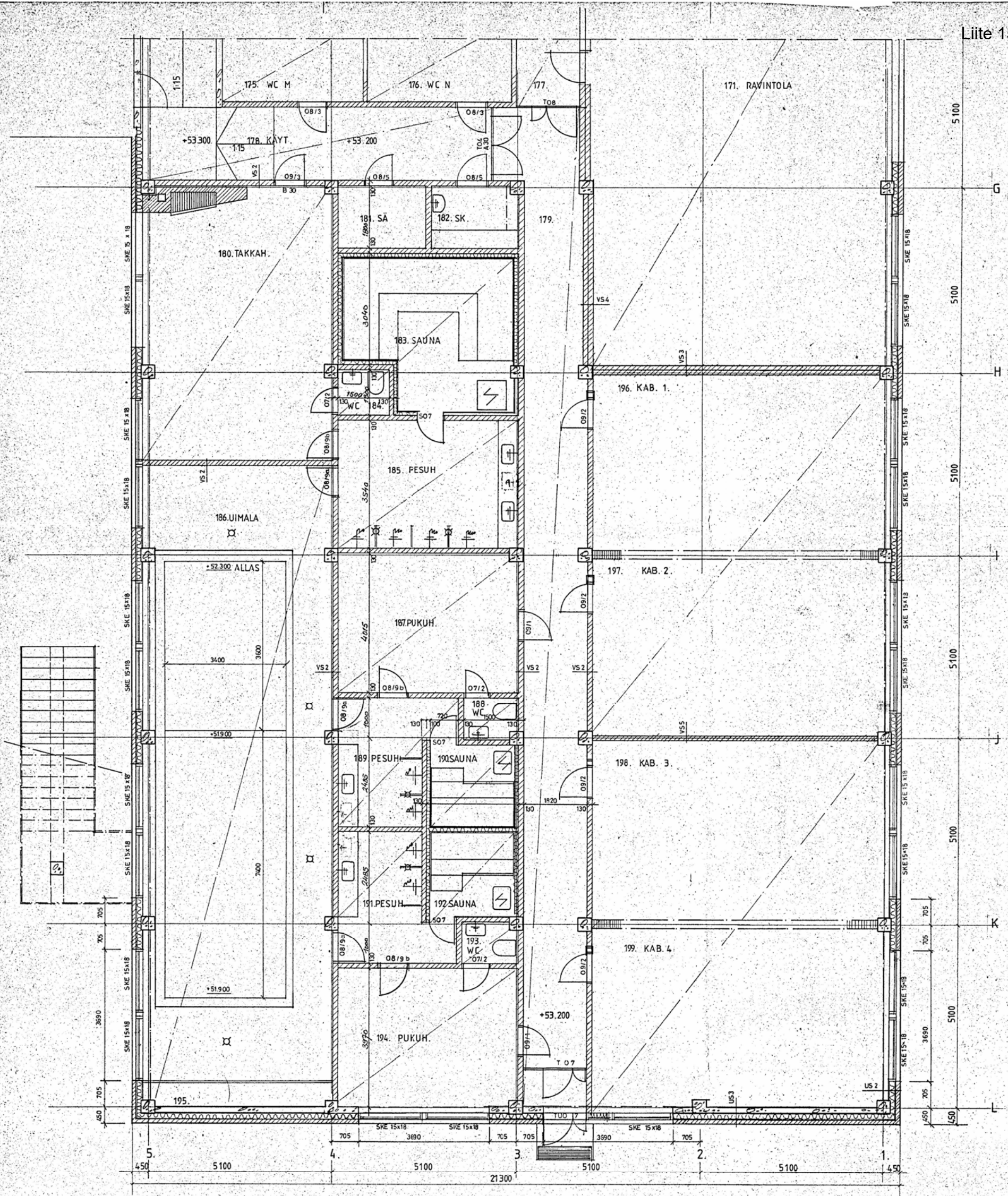
Ovet

Kostean tilan ovet 9x21 (tai niin suuret kuin mahtuu, mikäli ne vaihdetaan). Esim. täysin vedenkestävä ja ääntä eristävä Classic Wenge Oak 3D, sileä ovi, Lujaovi.

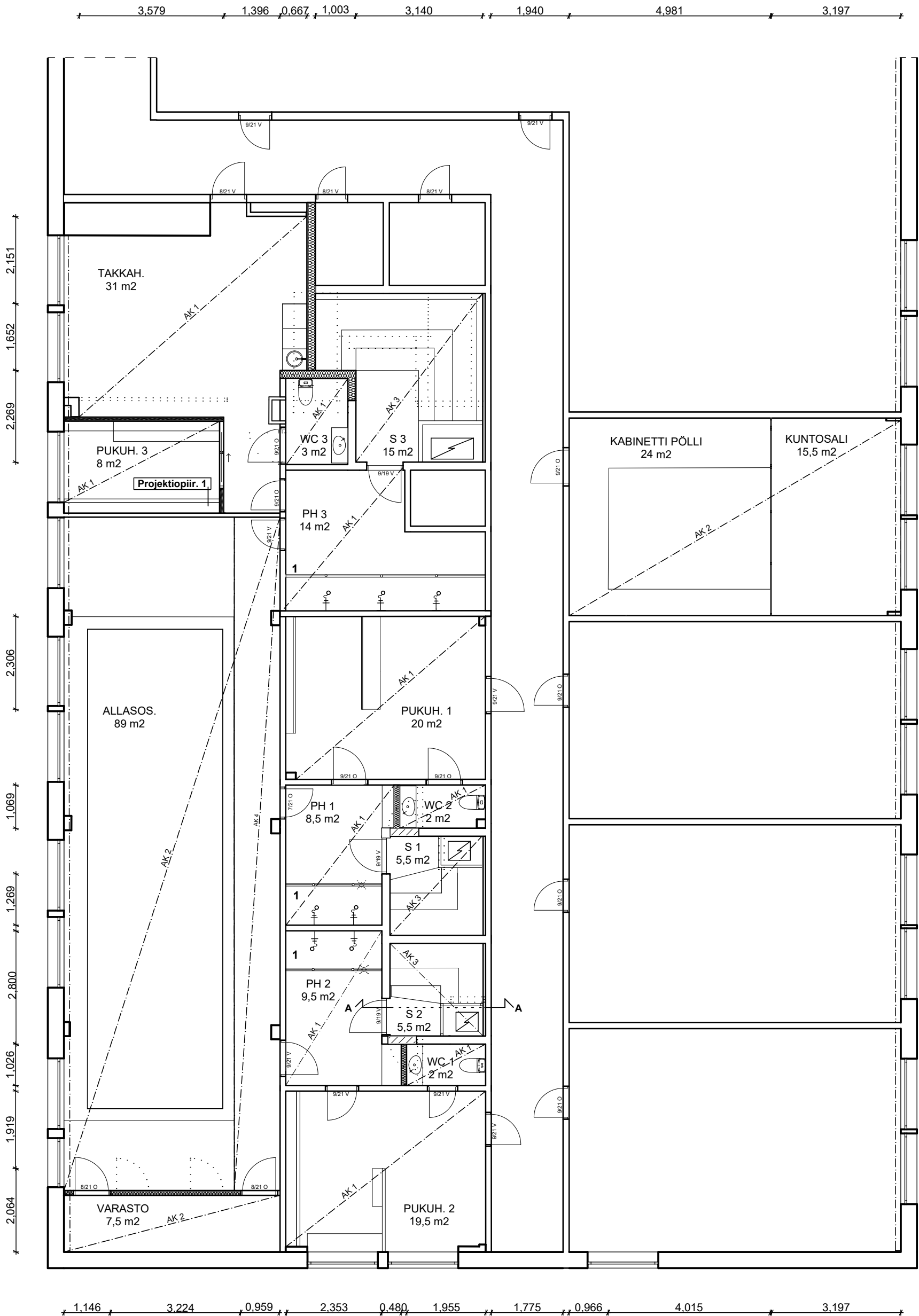

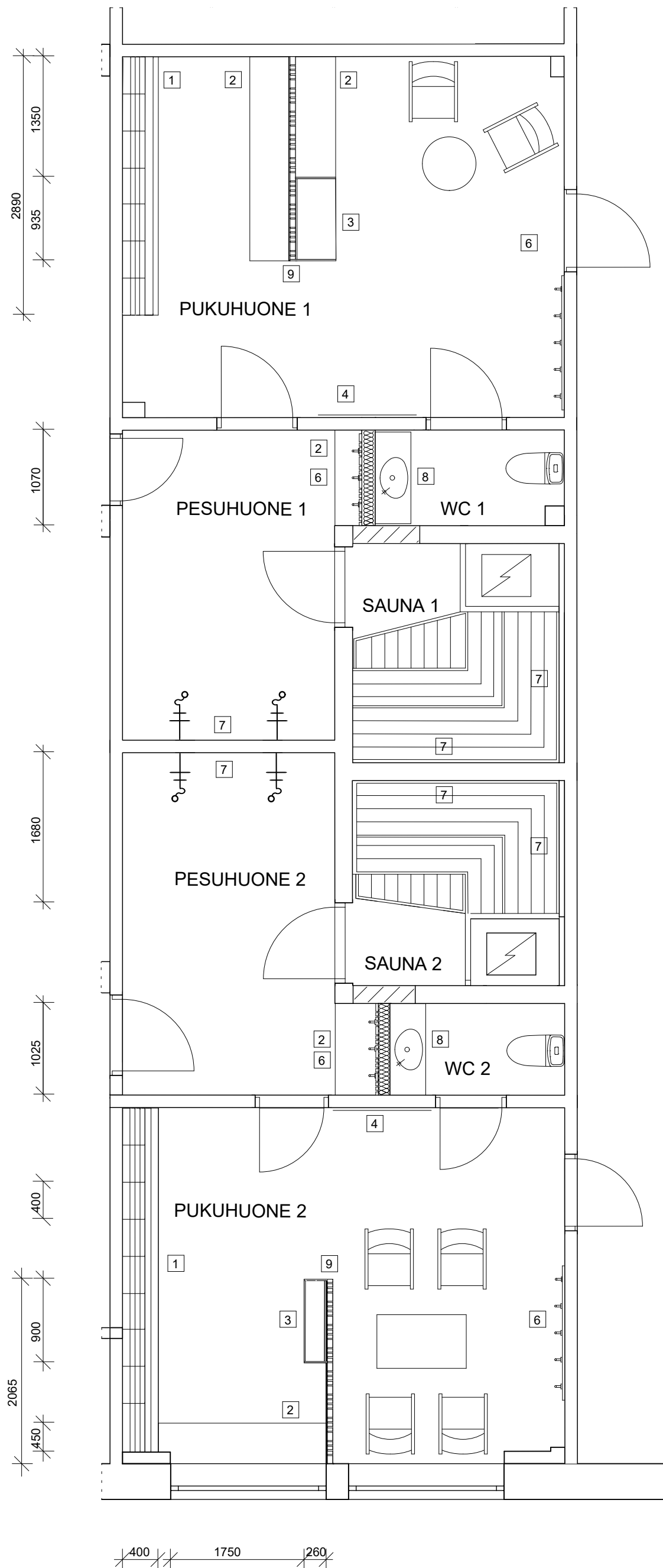
A 28.8.1980 OYJUNNUS			
Kaavio	Kerros	Yhtiö	Vuorokausi, k:n/kuukausi
1	170	I	
UUDISRAKENNUS			
KJINT. OY SILLANVIERU			
HOTELLI - RAVINTOLA			
KUUSANKOSKI			
RAKENNUS - PENTTILÄ OY			
KARJALANTIE 2-4, 68600 KARHULA			
26.6.80 Pekka Tervala			
TYÖ -			
1. KERROS OSA A2.			
EI MITTAKAAVASSA			
ARK. 103.			

AK 1	Alaslaskettu katto k. 2350 mm, paneeli haapa	AK 3	Alaslaskettu katto k. 2250, paneeli haapa
AK 2	Alaslaskettu katto k. 2350 mm, akustiikkalevyverhous	AK 4	Alaslaskettu katto k. 2200, valeurapaneeli haapa
1			

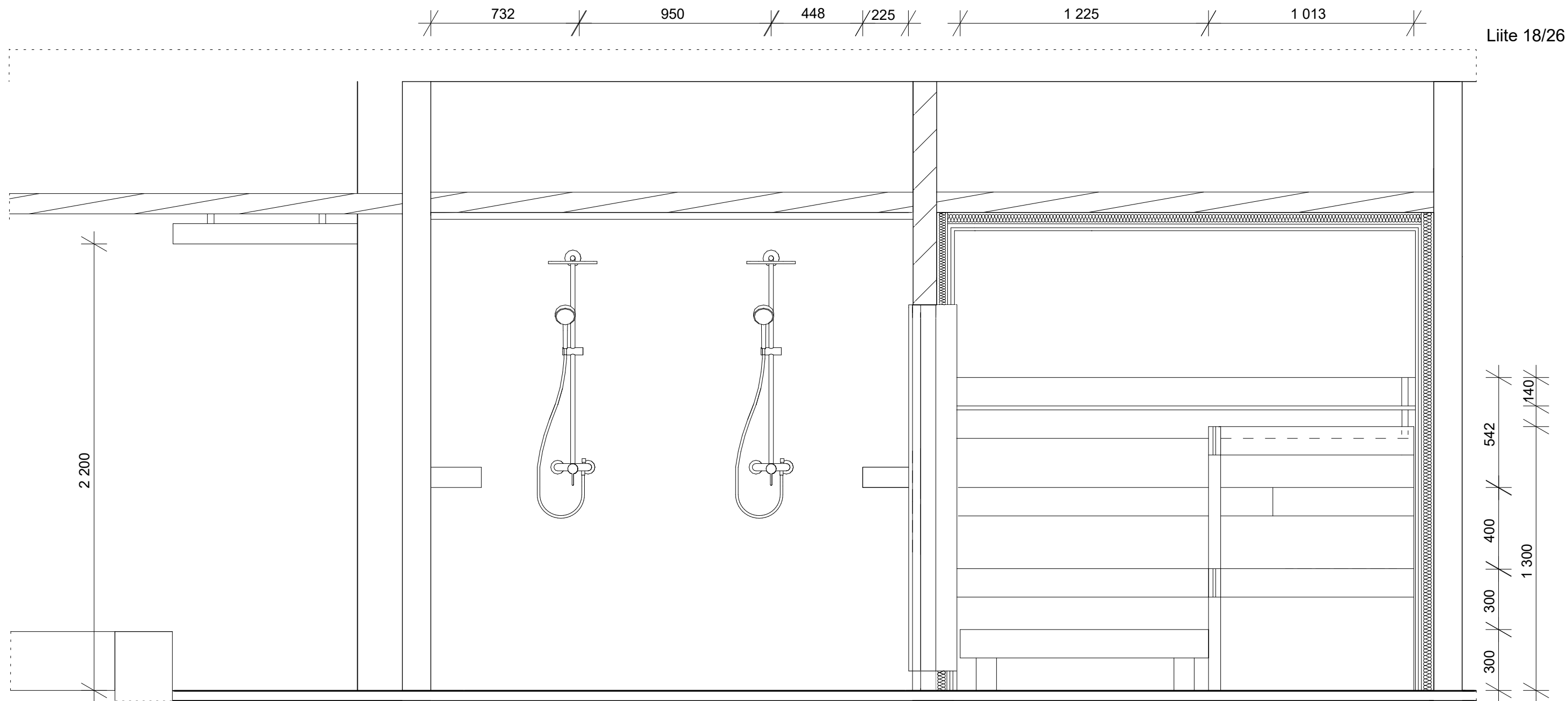
SAUNA 1 JA SAUNA 2

Liite 17/26

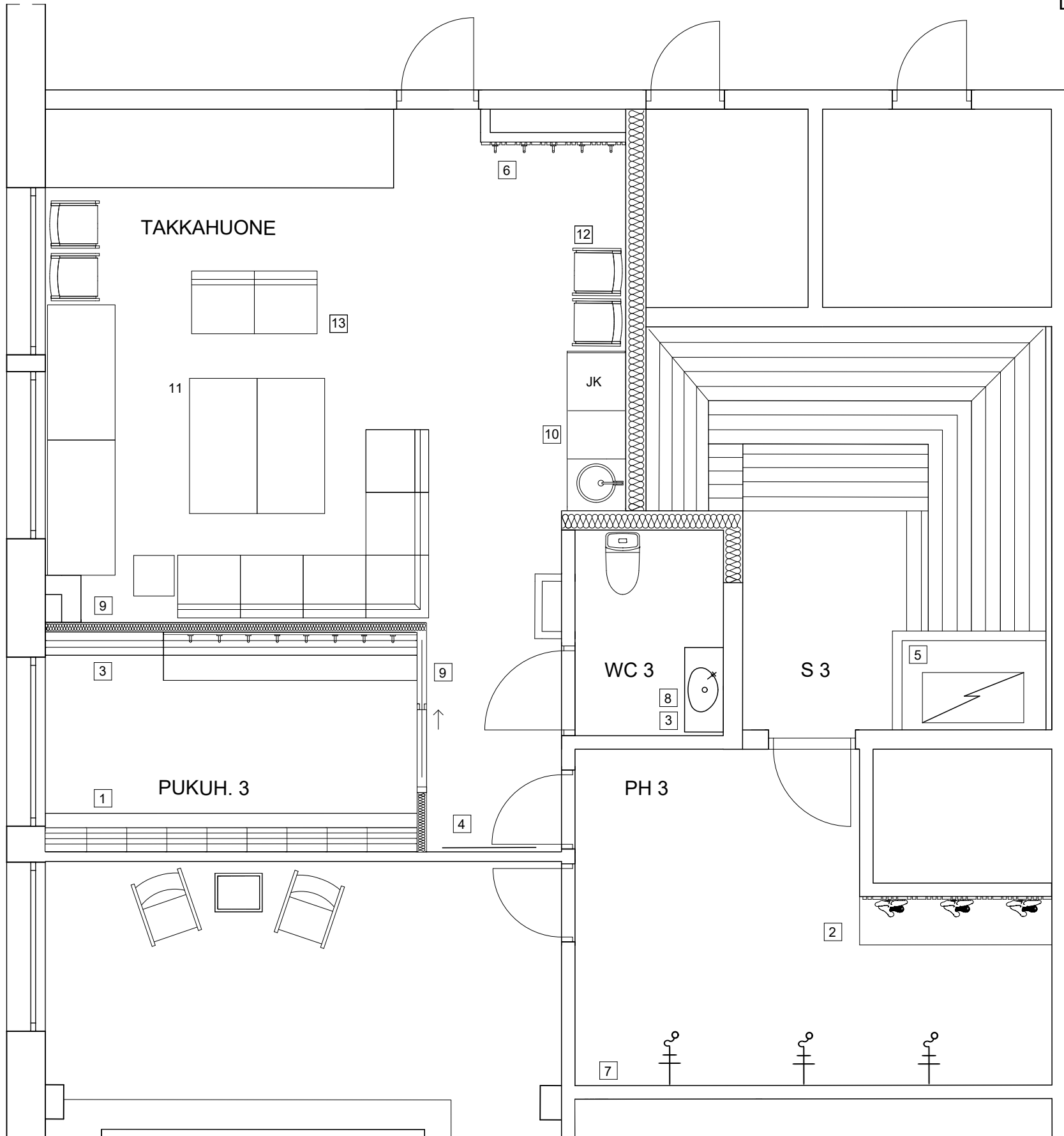

- 1 Kiintokaluste 1: Naulakko lukittavilla kaapeilla
- 2 Kiintokaluste: Penkki, materiaali haapa
- 3 Kiintokaluste: Peilipöytä osittaisella liukuovella
- 4 Peili
- 5 Kiuas esim. Misa 12150 (teho ja suojaetäisyydet tarkistettava)
- 6 Naulakko
- 7 Viiste tai pyöritys nurkkaan lattiassa, esim. holkkalistat Pukkila Natura
- 8 Temal tasoallas mittojen mukaan. Alla liukuovi kuten nro 3.
- 9 Kevyt väliseinä, 28 mm puurimaa maalattuna NCS 8000N.

MITAT TARKISTETTAVA TYÖMAALLA

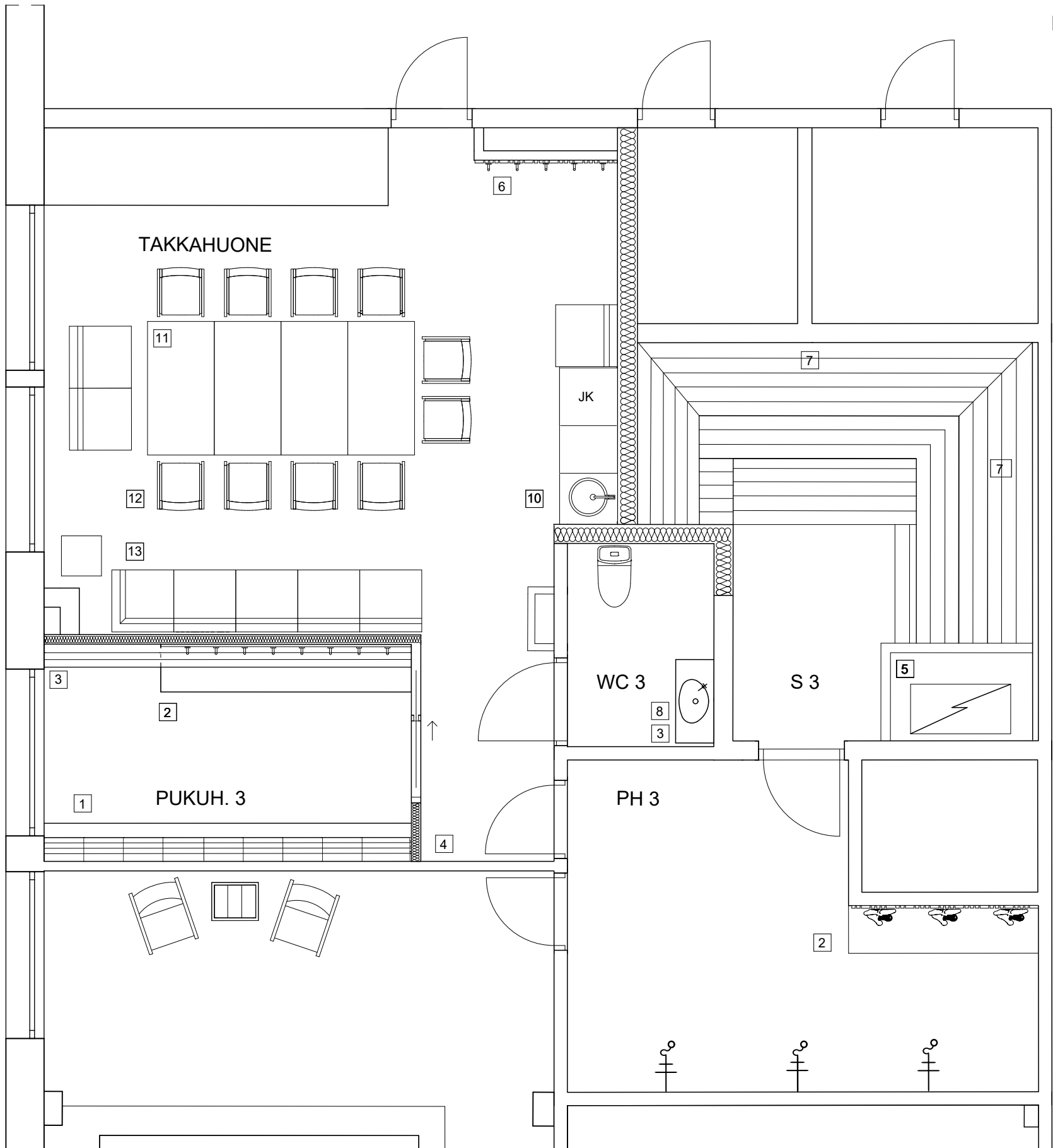

Liite 18/26

- [1] Kiintokaluste 1: Naulakko lukittavilla kaapeilla
- [2] Kiintokaluste: Penkki, materiaali haapa
- [3] Kiintokaluste: Peilipöytä osittaisella liukuovella
- [4] Peili
- [5] Kiuas esim. Misa 12150 (teho ja suojaetäisyydet tarkistettava)
- [6] Naulakko
- [7] Viiste tai pyöritys nurkkaan lattiassa, esim. holkkalitat Pukkila Natura
- [8] Temal tasoallas mittojen mukaan. Alla liukuovi kuten nro 3.
- [9] Kevyt väliseinä, 28 mm puurimaa maalattuna NCS 8000N.

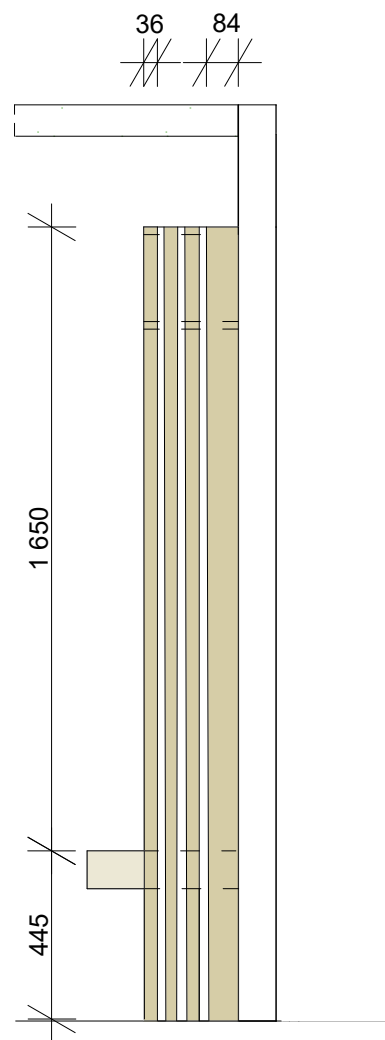
- [10] Keittiö
- [11] Korkeussäädettävät pöydät 700 x 1400 mm
- [12] Pinottavat tuolit
- [13] Modulisohvat, irralliset

- 1** Kiintokaluste 1: Naulakko lukittavilla kaapeilla
- 2** Kiintokaluste: Penkki, materiaali haapa
- 3** Kiintokaluste: Peilipöytä osittaisella liukuovella
- 4** Peili
- 5** Kiuas esim. Misa 12150 (teho ja suojaetäisyydet tarkistettava)
- 6** Naulakko
- 7** Viiste tai pyöristys nurkkaan lattiassa, esim. holkkalitat Pukkila Natura
- 8** Temal tasoallas mittojen mukaan. Alla liukuovi kuten nro 3.
- 9** Kevyt väliseinä, 28 mm puurimaa maalattuna NCS 8000N.

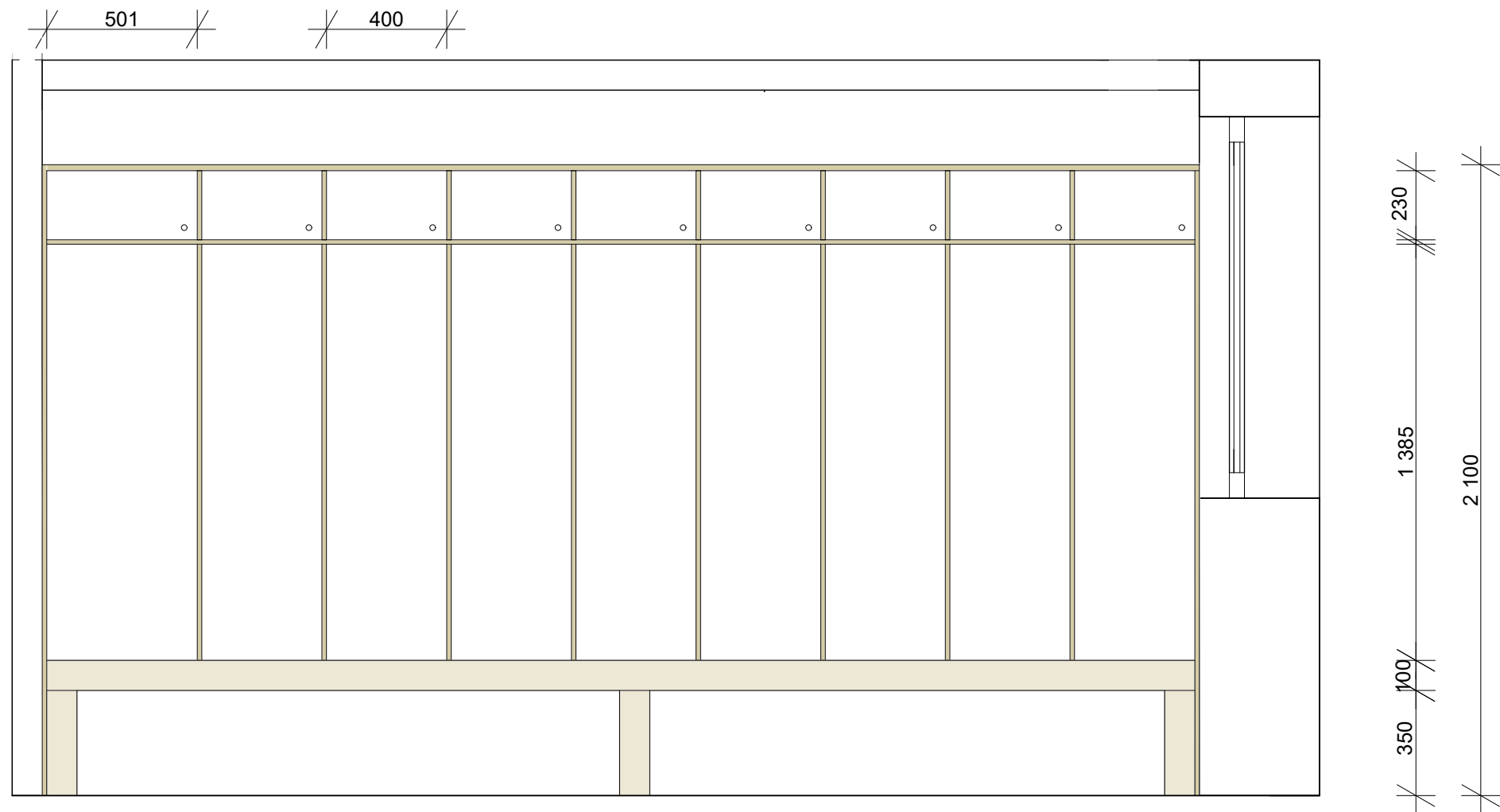
- 10** Keittiö
- 11** Korkeussäädettävät pöydät 700 x 1400 mm
- 12** Pinottavat tuolit
- 13** Modulisohvat, irralliset

Sivuprojektio

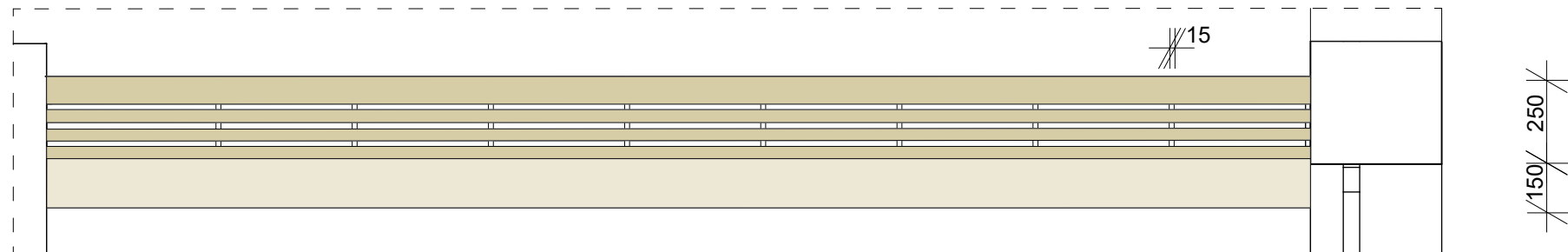

Materiaali: Haapa tai maalattu vaneri ja massiivipuu

Etuprojektio

Yläprojektio

Hotelli Sommelo
Saunaosaston
uudistus Opinnäytetyö

Havainnekuvat
Pomon takkahuone ja Kabinetti Pöllin oleskelutila
Sari Laine 3.4.2019
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Hotelli Sommelo
Saunaosaston uudistus
Opinnäytetyö
Konseptisuunnitelma

Havainnekuvat
Allasosasto
Sari Laine 3.4.2019
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu